BROWN BOOK

un even page numbers

UNIVERSAL LIBRARY
OU_198242
UNIVERSAL LIBRARY

ಮಾಸ್ತಿಯವರ

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು

(ಒಂಬತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ)

ಸಂಪುಟ	೧.	ಕತೆಗಳು ೧
,,	೨.	,, ೨
,,	೩.	ಕಾವ್ಯಗಳು ೧
,,	೪.	,, ೨
,,	೫.	ನಾಟಕಗಳು
,,	೬.	ವಿಮರ್ಶೆ
,,	೭.	ಉಪನ್ಯಾಸ ಭಾಷಣಗಳು
,,	೮.	ಆದಿಕವಿ ಇತ್ಯಾದಿ
,,	೯.	ಚೆನ್ನಬಸವನಾಯಕ

ಸಂಪುಟ ೭. ಉಪನ್ಯಾಸ ಭಾಷಣ

ಸಾಹಿತ್ಯ

ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ

ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯ

ತಾಯ್ನುಡಿಯ ತಮ್ಮಡಿ

ಪ್ರಸಂಗ

ಸಾಹಿತ್ಯ

ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ

ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

೧-೮-೦

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೩೪
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೪೫

All rights reserved.

ಬಿ. ಬಿ. ಡಿ. ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್
ಅರಳೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಮುನ್ನುಡಿ

ಈ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ನನ್ನ ಮಾತೃವಿದ್ಯಾಲಯವಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ಎರಡುಮೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಓದಿ ಹೇಳಿದೆನು. ವಿಷಯವು ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಾದದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಈಗ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವೆನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದೊಡನೆ ನನ್ನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಈವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜನರು ಯಾವ ವಿಶ್ವಾಸಯುತಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವರೋ ಅದನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ಕೊಟ್ಟಾರೆಂದು ನಂಬಿದೇನೆ. ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನ ಪರಿಚಯವು ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ವ್ಯವಹಾರನಾಮವನ್ನು ಹಾಕಿದೆ; ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕಾವ್ಯನಾಮವಾದದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ಆ ಹೆಸರನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಸವಿನಯವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತೋರಿದರೆ ನನ್ನ ವ್ಯವಹಾರನಾಮವನ್ನು ಎತ್ತಬಹುದು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಕೃತಿಗಳ ಅಂಕಿತದ ಹೆಸರನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ನಾನು ಮತ್ತೂ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು.

ಮಧುಗಿರಿ, ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ಸಂ॥
ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿ.

ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್.

ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ

ಒಂದು ಭಾಷಣ

ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಬೆಲೆ ೧೦ ಆಣೆ

All rights reserved,

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೩೦
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೪೪

ಬಿ. ಬಿ. ಡಿ. ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್
ಅರಳೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
೧೯೪೪

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಮುನ್ನುಡಿ

೧೯೨೯ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಶುಕ್ಲ ಸಂವತ್ಸರದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಮುಂದೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಆರಂಭ ಭಾಷಣವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿದೇನೆ. ಆ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿನ ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ಣಾಟಕರು ತೋರಿಸಿದ ಉತ್ಸಾಹ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯ ದಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೇ ಆದರ್ಶವಾಗಿದೆ. ಸಮ್ಮೇಲನಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಈ ಉತ್ಸಾಹವು ನಮ್ಮ ಜನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜೀವ ಕಳೆಯಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಶಕ್ತಿ ಯನ್ನೂ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತೋರಿಸಿ ಉಳಿದಾಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವದಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು ತ್ತಿರುವುದೇ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಜನದ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವುವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲು ಯತ್ನಮಾಡಿದೆನು. ಇಂಥ ಭಾಷಣ ದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಹೊಸದಾಗಿರಲಾರದು; ಈ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ರೀತಿಯಾಗಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ್ದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು; ಭಾಷಣವು ಲಂಬವೂ ಆಯಿತು. ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ದೇಶ ಸೇವಕರೂ ಭಾಷಾ ಸೇವಕರೂ ನೆರೆದ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇರಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿದ್ದ ರಿಂದ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಈ ರೂಪು ಬಂದಿತು. ಅದೇ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಈಗ ನಮ್ಮ ಜನರ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾರಿ ಗಾದರೂ ಬೇಸರ ತೋರುವುದಾದರೆ ಅಂಥವರು ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆನೆದು ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಶುಕ್ಲ ಸಂವತ್ಸರ
ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ತ್ರಯೋದಶಿ.

ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್.

ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ

ಬೆಳಗಾಮಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ

ವಂದನೆ

ಕುಲ ಮಾತೆಯರೆ, ಮಹನೀಯರೆ! ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಈ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನೆಂದು ಮಾಡಿ ತಾವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿರುವ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸೇವಕನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜನರು ತೋರಬಹುದಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸುವುದೇ ಹಿರಿಯ ಮರ್ಯಾದೆ. ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬೆಳಗಾಮಿನ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದಿರಿ. ಆಗ ನಾನು 'ನಾನಿನ್ನೂ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವನು, ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದೆನು. ಆ ವರ್ಷ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾಯರು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದವಿಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾದು ನೋಡಿರುವುದರ ಫಲವಾದ ಒಂದು ಅಮೋಘ ಭಾಷಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು. ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸಾರಿ ಕರೆದಾಗಲೂ ನಾನು ಈ ಸ್ಥಾನವು ನನಗೆ ಬೇಡವೆಂದೇ ಹೇಳಿದೆನು. ಅಂದಿನಿಂದಿಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಅವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಂದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕವಿದಿರುವ ಒಂದು ಮಾಯೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಾವು ಈ ಸಲ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಾವು ತೋರಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು

ಉಬ್ಬುತ್ತಿದೆ; ಹಾಗೆಯೇ, ಈ ಕೆಲಸದ ಭಾರವನ್ನು ನೆನೆದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಈ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ವೈದುಷ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನಗಳ ಬೆಳಕನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಬೀರಿದ ಮಹನೀಯರು ಎಂಥೆಂಥವರೆಂದು ನೆನೆದ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಅವರು ನಡೆದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ನಡೆಯ ಬಲ್ಲೆನೆ ಎಂದು ಶಂಕೆ ಬರುವುದು ಸಹಜ. ನನಗಂತೂ ಈ ಶಂಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಂಟು. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಸಲ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಬೇರೆ. ಪಂಜೇರಾಯರವರ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರು ಅವರು ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅರ್ಹರೆಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ಹುತ್ತರೀ ಹಾಡು ಮೊದಲಾದ ಅವರ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನವನ್ನೂ ಓದಿದವರು ಅವರ ರಸಜ್ಞತೆಯೂ ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಎಷ್ಟು ನಯವಾದುವು ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವರು. ಅವರು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪಂಜೆಯವರು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಬರಲಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೆಂಕಟರಾಯರು ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಭಾಗಗಳಾದರೂ ಕನ್ನಡ ನಾಡ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಣದ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದೂ ಅವು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಆಲೂರರವರ ಮತ್ತು ಇವರ ಮಿತ್ರರ ಸಾಹಸ, ದೂರದೃಷ್ಟಿ, ಇವುಗಳ ಫಲ. ಇವರೂ ಕೂಡ ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಾವೆಲ್ಲ ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರನ್ನು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಹರಸುವ ಪ್ರೀತಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ನಾನು ಈ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಏನು ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಬಂದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಅದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಪರಿಷತ್ತು

ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಏರ್ಪಾಡಾಗಿ ಈಗ್ಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಈ ಹದಿ ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದೆ. ಪರಿಷತ್ತು ಮಾಡಿ ರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾಯರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತು ಅದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಅದು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ದರು. ಅವರು ಅಷ್ಟು ವಿಚಕ್ಷಣತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮಾಡುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಪರಿಷತ್ತು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿತು, ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ಯಾರೂ ಯಾರನ್ನೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಪರಿ ಷತ್ತು ಮಾಡುತ್ತದೆ, ನಾವು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಮಾಡ ಲಾರದು. ಪರಿಷತ್ತೇ ನಾವು ಮಾಡಿದುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಪರಿಷತ್ತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಈಗ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಔದಾಸೀನ್ಯವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹನೀಯರೇ, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಇಷ್ಟು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ರಾದವರಲ್ಲಿ ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಜನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸದಸ್ಯ ರಾಗಿಲ್ಲವೇಕೆ? 'ಪರಿಷತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಲಿ, ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಬಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಸದಸ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಅನೇಕರು ಹೇಳುವರು. ವೈಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಲಿ, ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗು ತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಯ್ಯೋ ಕಣ್ಣೋ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ನಿಂತರೆ ಅದನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಬಹುದು? ಪರಿಷತ್ತು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೆಲಸ ನೂರು ಇದೆ. ಜನರು ಬಂದು ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇತರ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಬಹುದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ನಡೆಯುವ ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ.

ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ

ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಿರಿ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಹೊರಡಬೇಕಾದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಲ ಸಲಕ್ಕೂ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹವಣಿಸುವ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ದುಸ್ತರವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದೆ. ಈಗ ಹಲವು ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾನೂರು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಬರವಣಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದೆಹೋದರೆ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯ ಗತಿ ಏನು? ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲಾರದ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟರದು? ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು, ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿದ್ದೇವೆ. ಇಪ್ಪತ್ತುಜನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲೇಖನದಂತೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಡಬಹುದು. ನಾವು ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆವೆ? ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರಡುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಏನುಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು? ಈಚೆಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಅದು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದೆಂದು ಭರವಸೆ ಇದೆ. ಮುಖ್ಯ, ನಾನು ಅರಿಕೆಮಾಡುವುದು ಇಷ್ಟೇ: ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರೆಲ್ಲ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ತಾವು ನಮ್ಮ ಜನರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದು ಈಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸವೂ ಇನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೆಲಸವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವ ಹೊಣೆ ನಮ್ಮದು; ಇದನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ತಪ್ಪು ನಮ್ಮದು; ಪರಿಷತ್ತಿನದಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತ

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ಇರುವ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳೂ ಇವೆಯೆಂದು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ

ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನ ಇನ್ನೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ, ಈಚೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ, ಕನ್ನಡವು ಕಡೆಗೆ ಬಿತ್ತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿತವರು ಕನ್ನಡದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆದರವನ್ನು ತೋರಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ? ವೃತ್ತಗಳಿವೆ, ಕಂದಗಳಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸೊಗಸು ಇಲ್ಲಿ ಇದೆಯೆ? ಇನ್ನು ತತ್ತ್ವವೇನು? ವೇದಾಂತವೇನು? ವ್ಯಾಕರಣವೇನು? ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರವೇನು? ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಏನಿದೆಯೋ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬರೆದಿರತಕ್ಕದ್ದು: ಇದು ಕೆಲವರ ಮತ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಠಿನವಾಗಿ ಹೇಳುವರು. ನನ್ನ ಪರಿಚಯದ ಆಚಾರ್ಯರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಸಲ, "ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಶುದ್ಧ ಪಿಶಾಚ ಭಾಷೆ" ಎಂದರು. ಅವರ ಮನೆಯ ಮಾತು ಕನ್ನಡ. ಅದರಿಂದಲೇ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಪಿಶಾಚ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿರಬಹುದೊ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲಜನರು ಮಡಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ; ಅದು ಮೈಲಿಗೆಯೆಂದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ಇಂಥವರೊಬ್ಬರು, "ಮಾಡದಲ್ಲಿ ಕೊಡವಿದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ" ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ "ನಕರೋತಿ ಮಧ್ಯೇ ನದದಾತಿ ವರ್ತತೇ ತಮಾನಯ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆಂದು ಒಂದು ಹಾಸ್ಯದ ಕತೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರು, ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯೆಯರು, ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಆಡುವ ಮಾತು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪಿಶಾಚ ಭಾಷೆ ಯಾಗಿಯೂ ಮೈಲಿಗೆಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಕಂಡರೆ ನಮ್ಮ ದುರವಸ್ಥೆ ಇನ್ನೆಂತಹದು? ಅದು ಪಿಶಾಚ ಭಾಷೆ, ಮೈಲಿಗೆಯ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದರೆ ಏನಾಯಿತು ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳುವಿರಾ? ಮಹನೀ ಯರೇ, ನಾವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ ಇದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಲದು. ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ದೇವ ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಮಮತೆ ಇರಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ಮಾತ್ರ ಗೀರ್ವಾಣರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯೂ ಗೀರ್ವಾಣರ ಭಾಷೆಯೇ. ತಾಯ ಮಮತೆ, ಸೋದರಿಯ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಿಯೆಯ ಕೂರ್ಮೆ, ಇವು ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ

ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದೈವಶಕ್ತಿಯು ಧರಿಸುವ ರೂಪಗಳು. ಮಾನವ ಹೃದಯದ ಆನಂದ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಇವೆಲ್ಲ ದೈವೀಭಾವಗಳು. ಈ ಮಮತೆ ಪ್ರೀತಿ ಕೂರ್ಮೆಗೂ ಈ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳಿಗೂ ದೇಹವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮಾತೆಲ್ಲ ದೇವ ಭಾಷೆ. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆ, ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನದ ಭಾಷೆ, ಹರಿದಾಸರ ಗೀತೆಗಳ ಭಾಷೆ, ಇದು ದೇವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಹೀಗೆಂಬ ಬುದ್ಧಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬರುವ ವರೆಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಬರವಣಿಗೆ ಬರಲಾರದು.

ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷು

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿರುವವರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿರುವವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ರದ್ಧೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರು ಕೇಳುವಂತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪಂಡಿತರು ಎನ್ನುವರು. ಈ ಮಾತು ನಿಜವೂ ಅಹುದು. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯ, ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿರುವ ಕತೆ, ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಮರ್ಶೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ನಿಜ, ಆದರೆ ಏಕೆ ಇಲ್ಲ? ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ತಟಸ್ಥರಾಗಿರುವುದರಿಂದ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಕಾವ್ಯವೂ ಕತೆಯೂ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ನಾನೂರು ವರುಷಗಳ ಬೆಳಸು; ಸಾವಿರ ಜನರ ಕೆಲಸ. ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಜನ, ಅವರು ಕೆಲಸಮಾಡಿದಷ್ಟು ಕಾಲ, ನಾವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯವೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಕತೆಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುವು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತೇವೆ. ಹಿಂದಣ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನರ ವಿದ್ಯೆಯು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆ ಬಂದಾಗ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಲಾರ್ಡ್

ಮೆಕಾಲೇ ಮೊದಲಾದವರು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿತ ದೇಶೀಯರು ತಮ್ಮ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವರೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ೧೮೫೪ನೆಯ ವರ್ಷದ ಆಡಳಿತದ ಪತ್ರದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ :—

"It is neither our aim nor desire to substitute the English Language for the vernacular dialects of the country. We have always been most sensible of the importance of the use of the languages which alone are understood by the great mass of the population. These languages, and not English, have been put by us in the place of Persian in the administration of justice, and in the intercourse between the officers of Government and the people. It is indispensable, therefore, that, in any general system of education, the study of them should be assiduously attended to. And any acquaintance with improved European knowledge which is to be communicated to the great mass of the people—whose circumstances prevent them from acquiring a high order of education, and who cannot be expected to overcome the difficulties of a foreign language—can only be conveyed to them through one or other of these vernacular languages.

"In any general system of education, the English language should be taught where there is a demand for it; but such instruction should always be combined with a careful attention to the study of the vernacular language of the district and with such general instruction as can be conveyed through that language. And while the English language continues to be made use of, as by far the most perfect medium for the education of these persons who have acquired a sufficient knowledge of it to receive general instruction through it, the vernacular languages must be employed to teach the far larger class who are ignorant of, or imperfectly acquainted with, English. This can only be done effectually through the instrumentality of

masters and professors, who may, by themselves knowing English, and thus having full access to the latest improvements in knowledge of every kind, impart to their fellow-countrymen, through the medium of their mother-tongue, the information which they have thus obtained. At the same time, as the importance of the vernacular languages becomes more appreciated, the vernacular literatures of India will be gradually enriched by translations of European books, or by the original compositions of men whose minds have been imbued with the spirit of European advancement, so that European knowledge may gradually be placed in this manner within the reach of all classes of the people. We look, therefore, to the English language and to the vernacular languages of India together as the media for the diffusion of European knowledge; and it is our desire to see them cultivated together in all schools in India of a sufficiently high class to maintain a schoolmaster possessing the requisite qualifications."

"ಈ ದೇಶದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಾಡಿಕೆಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ; ಇದು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾವರ್ಗದ ಬಹು ಮಂದಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆವು. ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಾವು ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೇ ಇರಿಸಿದ್ದೇವೆ, ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನಲ್ಲ. ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಜನರಿಗೂ ನಡೆಯುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸೀಮೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಕೊಡುವುದು ಕೇವಲ ಆವಶ್ಯಕ. ಪ್ರಜಾ ಸಾಮಾನ್ಯದ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರಿಗೆ ಪರ

ದೇಶದ ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

"ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬೇಕೆನ್ನುವ ಕಡೆ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದ ದೇಶಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು; ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಇತರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯೇನೋ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಭಾಷೆ. ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಆ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಪಾಠ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಇವರಿಗಿಂತ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬಂದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ, ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥವರಿಗೆ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಠ ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ದೇಶೀಯರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಲಿವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ದೇಶಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಬಲ್ಲ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶಭಾಷೆಗಳ ಬೆಲೆ ತಿಳಿದುಬಂದ ಹಾಗೆ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳ ವಾಙ್ಮಯಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಭಾಷಾಂತರಗಳಿಂದಲೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪುರೋಗಮನದ ಭಾವಗಳಿಂದ ಉದ್ರಿಕ್ತವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಚಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನವು

ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಬೇಕಾದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶಭಾಷೆಗಳೂ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ನಾವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ."

ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಲೆಂದು ಆ ಮಹನೀಯರು ಎಣಿಸಿದರೆ ನಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ತೊರೆಯಲು ಕಾದಿದ್ದೇವೆ. ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕರೆತರಲು ಭರತನೊಡನೆ ಹೊರಟ ಸೈನಿಕರು ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮದ ಚೊಕ್ಕ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ನಾವು ರಾಮನ ಬಳಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅಯೋಧ್ಯೆಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲೇ ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದರಂತೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿತು ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ನಮ್ಮ ಜನರಿಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ತರಹೋದ ಗೃಹಸ್ಥರು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಕತೆಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಾವೆಲುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಅವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಇದ್ದುಬಿಡೋಣ ಎನ್ನುವುದು ಇದರಂತಾಯಿತು. ಅಥವಾ ಈ ಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭವೊಂದನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂಸಾರದ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಬರುವಂತಾಗಲೆಂದು ಮಗನನ್ನು ಓದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಅವನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲೇ ನಿಂತಂತಾಯಿತು.

ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಓದುತ್ತೇವೆ?

ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ನಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಓದುವುದು ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನಲ್ಲ, ಅರಾಣೆಯ ದರ್ಜೆಯ ನಾವಲುಗಳನ್ನು. ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜನರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಓದುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕೀಳ್ತರದ ನಾವಲುಗಳು. ನಾವಲನ್ನೇ ಓದುವುದಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯುವು

ಇವೆ; ಅವನ್ನು ನಾವು ಓದುವುದಿಲ್ಲ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಮಿಲ್ಟನ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಮಾರ್ಲಿ, ಇವರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್‌ಬುಕ್ ಆದರೆಯೇ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಕಡೆ ನಮ್ಮ ಕೈಯೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಂಗ್ಲೇಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ರೀತಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಕಲಿತು ಈಗ ನಾವು ಓದುವ ಕಸವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಮ್ಮವರ ಹಿಂದಣ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ ರೂಪಕವನ್ನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುವುದಾದರೆ ಮಗನು ಮದುವೆಯಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹೆಣ್ಣು ಸುಂದರಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಡ್ಯೂಕಿನ ಮಗಳೂ ಅಲ್ಲ; ಕುರೂಪಿ, ಹೋಟಲ್ ಕೀಪರ ಮಗಳು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ನಮ್ಮವರ ಹುಡುಗಿ ಎಣ್ಣೆಗೆಂಪಾದರೂ ಮೂಗು ಮೋರೆ ಸರಿಯಾಗಿರುವವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ವಿವರಣೆಯ ಮಾತು

ದೇಶಬಾಂಧವರೆ, ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಮತ್ಸರ ಭಾವದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ತಾವು ಎಣಿಸಲಾರಿರಷ್ಟೆ? ನಾನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ತೋರಲಿ? ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಗೌರವಬುದ್ಧಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ನಮಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಆಸ್ತಿಯ ಬಹುಭಾಗ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ; ಅದನ್ನು ನಾವು ಬಿಡಲಾಗದು. ಇಂಗ್ಲೀಷಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ಭಾಷೆ; ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆ. ನಾನು ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಓದಿದ್ದೇನೆ; ಇನ್ನೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮವುಂಟು. ನಮ್ಮವರು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿಯಲೇ ಬೇಕೆಂದೂ, ಅದರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಲೇ ಬೇಕೆಂದೂ, ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನಮಗೆ ಬರಿಯ

ಯಾವ ದೇಶಭಾಷೆಯನ್ನು ಓದಿದರೂ ಬರಲಾರದೆಂದೂ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಾವು ಈ ರೀತಿ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಓದಿ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವೂ ಮುಂದುವರಿದು ನಮ್ಮ ಜನರನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಬೇರೆ ಬೇಳಬೇಕೆ? ನನ್ನ ಭಾವನೆ ಇಷ್ಟೇ: ನಮ್ಮ ನಾಡ ಮಕ್ಕಳು ತಾಯನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯವೂ ಅವಳ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ನಾನೊಬ್ಬನು ಓದಿ ಜ್ಞಾನಿಯಾದರೆ, ನಾನೊಬ್ಬನು ಓದಿ ಸುಖಿಯಾದರೆ, ನಾನೊಬ್ಬನು ಓದಿ ಹಿರಿಯನಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಹಿರಿಯ ಫಲವೇನು? ಎಂಬ ಖೇದವು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ-ಹಿಂದಿ

ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನವು ಮೊದಲೇ ಹೀಗೆ ಅತಂತ್ರವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯೂ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮುಖಂಡರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ರಾಜಕೀಯನಲ್ಲ; ಒಂದು ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿ ಆವಶ್ಯಕವೆಂಬ ಈ ತೀರ್ಮಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡದಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾದೀತೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಪಕೃತವಾಗಲಾರದು. ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆಯೊಂದು ಇರಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜಕೀಯರು ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಈಚೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆ ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೊ? ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದರೆ ಇದಾಗಬಹುದೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಇತರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವೆಂದು ನನ್ನ

ಮಾನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ದೇಶಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಆಯಾ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ವಿಶಾಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇಂಥ ಭಾಷೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆ. ಹಿಂದಿಯು ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದೇ ಹೊರತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರದು; ಒಂದು ಹೊಸ ನಿಯಮವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದು. ಆದಕಾರಣ ನಾವು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಿಂದಿಯನ್ನೂ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕನ್ನಡದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ಸಾಹವು ಜಿನುಗಿಹೋಗದಂತೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾತು

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲದರ ಅರ್ಥ ಇಷ್ಟು. ನಮ್ಮ ನಾಡ ಜನರೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿತವರು, ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿತವರು, ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿತವರು, ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಕಲಿತವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತವರಲ್ಲವೆಂದು ಇರಬಾರದು. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿತವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂದು ಅದನ್ನು ತುಚ್ಛೀಕರಿಸಬಾರದು. ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿತವರು ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ, ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೊರಟು ಹಿಂದೀ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವವರು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲುಸೋತು ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಕನ್ನಡವು ನಮಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆ; ಕನ್ನಡವು ದೇವ ಭಾಷೆ; ಅಥವಾ, ಇನ್ನೂ ತೀರ ದೇವ ಭಾಷೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ದೇವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಾವ

ಭಾಷೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವುದೋ ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ದೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾಷೆಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ತ ಭಾವಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಧನವಾಗುವಂತೆಯೂ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳು ವಂತೆಯೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆನ್ನಿಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಯಾವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲಿ, ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿ, ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಮರೆಯ ಬಾರದು.

ಕನ್ನಡಿಗರು ಯಾರು ?

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಯಾರು, ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಯಾವುದು ಎಂದೂ ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತೂ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಕನ್ನಡಿಗರು ಯಾರೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿ ನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ. ನನ್ನ ಮನೆಯ ಮಾತು ತಮಿಳು; ಆದರೂ ನಾನು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಿಗನೇ. ತಮಿಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಥವಾ, ತಮಿಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಕನ್ನಡವು ಮಾತೃಭಾಷೆ. ಒಂದು ಸಲ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ತಮಿಳುಕರ್ಣಾಟಕನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿ ಕೊಂಡೆನು. ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಹೊಯಿಸಳನಾಡ ಕರ್ಣಾಟಕರು, ಸೀರನಾಡ ಕರ್ಣಾಟಕರು, ಬಡಗನಾಡ ಕರ್ಣಾಟಕರು ಇರುವಂತೆ ತಮಿಳುನಾಡ ಕರ್ಣಾಟಕರೂ ಕೊಂಕಣಿ ಕರ್ಣಾಟಕರೂ ತೆಲುಗುನಾಡ ಕರ್ಣಾಟ ಕರೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕರ್ಣಾಟಕರೂ ಇದ್ದೇವೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಕರ್ಣಾಟಕರೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜನರು ಇಂಥ ಭೇದಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಎಣಿಸಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಇದುವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಮಹನೀಯರು ಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ! ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಎಂದೂ ಇದೇ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಂಡಿದೆ. ಸಮತಾ ಬುದ್ಧಿಯು

ಆದರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವೇದಾಂತ ಮತ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ಕನ್ನಡ ನಾಡಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು; ಚೋಳದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ವೇದಾಂತ ಮತ ದೀಪರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜರ ಕೋಟಲೆಯಿಂದ ನೊಂದು ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲೇ ಜನಿಸಿದ ಗುರುವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥರಿಗೂ, ಭುವನ ಮಾನ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರಿಗೂ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತಿದೆಯೋ ಆದೇ ರೀತಿಯ ಮನ್ನಣೆ ಅವರಿರ್ವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಮತದ ಮುಖ್ಯ ಪೀಠಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಮತವಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬುಡಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕರ್ಣಾಟಕವು ಸಮತಾ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಭಾರತವರ್ಷವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡವೂ ನೆರೆಯ ಭಾಷೆಗಳೂ

ನೆರೆಯ ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಕನ್ನಡವು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇದೇ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆಂಧ್ರ ಕವಿವರನಾದ ಶ್ರೀನಾಥನಿಗೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕವಾದುದು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ತಮಿಳು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮರ್ಯಾದೆ ದೊರೆತಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲರೋ ಏನೊ? ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ನೆರೆಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಕೆಲವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುವು ಬೇರೆಯವು ಇರುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಈ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯನ್ನು ತೆಲುಗು ಸೀಮೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಎಣಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನವು ಈ ವಿವಾದಗಳ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದೇನೋ ಈಚೆಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯವಾದಂತೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೆಂದು ಎಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ನಮ್ಮವರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಒಂದು ಮುಖದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು; ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಜನ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಾಂತವೇ ಆಗಲಿ ಯಾವ ಮಾತಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರಾಂತ ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಯಾವ ಭಾಷೆಯವರು ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ನೂರರಲ್ಲಿ ಅರುವತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತರಷ್ಟು ಜನ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಾ ರೆಯೋ ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತ ರಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಆ ಅರುವತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತು ಜನರ ಸಹವಾಸ ದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾತು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತು ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಜನರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಷ್ಟವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ಸೀಮೆಗೆ ಸೇರಬೇಕೇ, ತೆಲುಗು ಮಹಾ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸೀಮೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಬೇಕೇ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರರಾಗಲಿ, ತೆಲುಗರಾಗಲಿ, ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಗೆದ್ದು ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನೆಟ್ಟಿಲ್ಲ; ನೆಟ್ಟಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೀವು ಕಲಿಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಾಗಿರು ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಭಾಷೆಯಿಂದ ನಾಡು ಯಾವ ನಾಡೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇ ಕೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುವುದು. ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಅಥವಾ ತೆಲುಗು ನಾಡು ಅಥವಾ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ಹೇಳುವುದ ರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ತೆಲುಗು ಪ್ರಜೆಗಳುಳ್ಳ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಜೆಗಳುಳ್ಳ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ ಯೆಂದರೆ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ತೆಲುಗು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ಈ ಸೂತ್ರದ ವ್ಯಾಪನೆ

ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಗ ಕನ್ನಡ ನಾಡಾಗಿರಬೇಕು, ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಗ ಬೇರೆ ನಾಡುಗಳಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು, ಎಂದು ನಾನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಈ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಾಗುವುದಾದರೆ ಇದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳ ಬಾರದು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಇಷ್ಟೇ. ವಿದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವನ ದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಾದರೂ ಅದರ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರ ಭಾಷೆಯೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಜನಕ್ಕೆ ಅನು ಕೂಲ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನನುಕೂಲವಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಮಹಾಷ್ಟ್ರರು ಅಥವಾ ತೆಲುಗರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕಡೆ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮಗೆ ಅನು ಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳು ವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದರಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಕನ್ನಡಿಗರಿರುವ ಕಡೆ ವಾಸಮಾಡುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರರಾಗಲಿ ತೆಲುಗರಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲಾಗದು. ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಈಗಣ ವಿವಾದಗಳು ಕೊನೆಗಾಣು ವಂತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಾಡುಗಳ ಸೆರಗುಗಳು ಒಂದರಲ್ಲೊಂದು ಹೆಣೆದು ಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂಥ ಸೆರಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ರೀತಿಯ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದಲೇ ನಾವು ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಪನೆ ಇಷ್ಟೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನ

ಹೀಗೆ ನಿರ್ಧರವಾದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸ ಬೇಕು. ಈ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವೆನ್ನುವುದು ಯಾವುದು ಎಂಬ ವಿಷಯ

ದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಭಾರತವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಜನಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ ಮುಂತಾದವರು ದೇಶಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅವು ಇನ್ನೂ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಕಾರಣವೆಂದು ತಾವು ಈ ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಅವರಿಗಿಂತ ವೀರರಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಕ್ತರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷೇ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾವ ವಿಕಾಸವಾಗಬೇಕು. ಇದು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಿಂದ ಆಗುವಂತೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಆಗಲಾರದು.) ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾತೃಸಮವಾದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಅದೇ ವಿಕಾಸವಾಗಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರ ಸೀಮೆಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಭಾವವನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆನ್ನುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸುವ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನೇ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಹೀಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆ ಸ್ಕೂಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಲೇಡಿ ಟೀಚರುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಈ ಲೇಡಿ ಟೀಚರುಗಳು 'ಮಿಷನ್' ವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂತೋಷವೆಂದೂ, ಇಂಥ ಸ್ಕೂಲುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸಾಲವನ್ನು ಎತ್ತಬೇಕೆಂದೂ ಬರೆದರು. "ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲ; ಇತರ ಕೊರತೆಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಗಳಿರುವ, ಮತ್ತು ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾಡೋಣ" ಎನ್ನುವುದೇ ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಲಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ತತ್ತ್ವಾಂಶ. ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಕಲಿಸುವುದ

ರಿಂದ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕಲಿಸಿದರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಜವಾದ ಮಾತು; ಇದು ನಾವು ಮರೆಯ ಬಾರದ ಮಾತು. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಕಲಿಕತ್ತೆಯ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಕಮಿಷನ್ನಿನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ತರಗತಿಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳಬೇಕೆಂದೂ, ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೊದಲೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶಭಾಷೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಮಾಡಿದರು. ಬಂಗಾಳೀ ಭಾಷೆಗೆ ಆ ಕಮಿಷನ್ನಿನವರು ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಧಾರವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸ ತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ:—

> "But on the other hand, the mother-tongue is of primary importance. The mother-tongue is the true vehicle of mother-wit. Another medium of speech may bring with it, as English brings with it, a current of new ideas. But the mother-tongue is one with the air in which a man is born..............A man's native speech is almost like his shadow, inseparable from his personality. In our way of speech we must each, as the old saying runs, drink water out of our own cistern. For each one of us is a member of community. We share its energy and its instincts; its memories, however dim, of old and far-off things. And it is through our vernacular, through our folk speech, whether actually uttered or harboured in our unspoken thoughts, that most of us attain to the characteristic expression of our nature and of what our nature allows us to be or to deserve........... Hence in all education, the primary place should be given to training in the exact and free use of the mother-tongue.
>
> "Since the primary aim of the course in the Intermediate College is to give the student a liberal education, there must be a common element in all forms which this course may assume. And the most essential part of this common element must obviously be a training in the media of self-

expression, and of exact and clear thinking. This is, of course, the primary purpose of linguistic training; and the educated Bengali boy, who has to be bilingual, must be given a sound training in the use of at least two languages, his mother-tongue and English."

"We attach great importance to the systematic study of the vernacular at this stage, not only for its own sake, but as a means to clear thinking. The student should read some of the best works in modern Bengali or other vernacular, and be given practice both in composition and in clear and correct speech."

"ಮಾತೃಭಾಷೆಯು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಕಾಣುವುದು ಅವನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಂತಹ ಬೇರೆಯ ಭಾಷೆಯು ಹೊಸ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತರಬಹುದು. ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾದರೋ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಆವರಣದ ಗಾಳಿಯಂತಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವನೊಬ್ಬನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯೂ ಅವನ ನೆರಳಿನಂತೆ. ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗದು. ನಾವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೊಳದ ನೀರನ್ನು ತಾವು ತಾವು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಅದರ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಅದರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಎಷ್ಟೇ ಮುಂಕಾದರೂ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಪೂರ್ವಚರಿತ್ರೆಯ ನೆನಪು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಡಿದರೂ, ಆಡದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ, ನಮ್ಮ ಜನದ ದಿನದ ನುಡಿಯಿಂದಲೇ, ನಾವು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಹಜ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು ; ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗತಕ್ಕುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವಾಗ

ತಕ್ಕದ್ದು. ಆದಕಾರಣ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ ದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಿಂದಲೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಸು ವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

"ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೆಟ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯೋ ದ್ದೇಶವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವಿಶಾಲಪಡಿಸುವ ತಿಳಿವನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತರಗತಿಯ ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತನ್ನ ಭಾವಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಭಾಷೆ ಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಆಲೋಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ವನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಾಂಶ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದರ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದು. ಆದ ಕಾರಣ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಬಂಗಾಳೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷು, ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಖಚಿತ ವಾದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಆವಶ್ಯಕ."

"ಈ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾಠಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯ; ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲಿ ಎಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಬರಲು ಇದು ಸಾಧನ. ಈ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿಯು ಬಂಗಾಳೀ ಭಾಷೆಯ ಅಥವಾ, ಇತರ ಭಾಷೆಯ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದ ಬೇಕು; ಆ ಭಾಷೆಯ ವಾಕ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿಯೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು."

ಈ ಕವಿಗೋಷ್ಠಿನವರು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಮೊದಲು ನಮಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷೇ ಇರಬೇಕು, ದೇಶಭಾಷೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ, ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹತ್ತಾರು ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚನೆಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಇದು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವೇನು?

ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪವೇನು? ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಮಾತುಗಳಿಲ್ಲ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಟೆಕ್ಸ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಲ್ಲ, ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಏನು? ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತ ನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದರೆ ಬೇಡವೆಂದೀತು? ನಾವೀಗ ಕನ್ನಡದ ಮಾತಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತ Bhringa ಎಂದರೆ A kind of musical insect ಎಂದೂ, ಕದಳೀಫಲ ಎಂದರೆ Banana, a kind of edible fruit ಎಂದೂ ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಬಡವಾಯಿತು. ಇರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಸಂದರ್ಭ ಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳು ಸೇರಿ ಹೊಸ ಮಾತುಗಳು ಬರುವುವು. ಇನ್ನು ಟೆಕ್ಸ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾತು. ಪಾಠ ಹೇಳುವುದು ನಿರ್ಧರವಾದರೆ ಟೆಕ್ಸ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಎತ್ತು ಹಾರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಗೋಣಿಯನ್ನು ಹಾರೆನ್ನುವುದೆ? ಕಥೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದವರೇ ಅಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ; ಇನ್ನು ಟೆಕ್ಸ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಯಾವ ಮಹನೀಯನು ಮುಂದಾಗಿ ಬರೆದು ನಮಗಾಗಿ ಕಾಯಬಹುದು! ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಇದೇ ಮಾತು. ಜನರ ಜೀವನ ಒಂದಾ ಗುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿದರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಾವಾಗಿ ಬರುವುವು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬರುವುದು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಆಂಗ್ಲೋಪಾಸಕರು, "ಕಾಥಿ, ಕಾಶ್ಮೀರಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಎಂದು ಅವರವರು ಅವರವರ ಮಾತು ಬೇಕೆಂದರೆ ಆಯಾ ಭಾಗದ ಜನರು ಅವರವರ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಂಕುಚಿತ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವರು. ಈ ಭಯ ನಿರಾಧಾರವಾದದ್ದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದೇಶದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಕನ್ನಡವೇ ಆವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ನಿಜವಾದರೆ ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾವು ಹಿಂದೆಗೆಯಲಾಗದು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇದರಿಂದ ಸಂಕುಚಿತ ಬುದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅನರ್ಥ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇನ್ನಿದರಮೇಲೆ ಅನೇಕರು ಇದೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಗಲಭೆ? ಉತ್ತಮ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ, ಉತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಕಲಿಯಲಿ ಎನ್ನುವರು. ನಾವು ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯೇ ಸರಿ. ಅದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಉದ್ದವಾದ ಮರವನ್ನು ಏರಬೇಕು. ಆದರೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಅದನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲೇ ಇಡುವುದಾದರೆ ತೆಂಗಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಮುಳ್ಳು ಕಂಪೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಇದು ಸರಿ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ? ನಮಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಇರಲಿ; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಇತರ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರೊಂದಿಗೆ, ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ದೇಶಗಳ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸೋಣ. ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಜನರ ಬದುಕು ಒಂದಾಗುವುದಕ್ಕೂ ದೇಶಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವು ಉಪಷ್ಟಂಭಕ ವಾಕ್ಯಗಳು

ಆಂಗ್ಲೇಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ರಾಜರಾದ ನಾರ್ಮನರ ಭಾಷೆಯು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಿತ್ತೆಂದು ಆಂಗ್ಲೇಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೋದಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.

ಆಗಣ ಒಂದೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಈ ಸಂಬಂಧದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಈಗಣ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾತುಗಳೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಚರಿತ್ರಕಾರನಾದ ರಾಬರ್ಟ್ ಎಂಬ ಕವಿಯು, "ಇಂಗ್ಲೆಂಡು ಹೀಗೆ ನಾರ್ಮನ್ನರ ಕೈಸೇರಿತು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಗೂ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಫ್ರೆಂಚನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಅವರ ಬಂಧುಗಳೂ ಈಗಲೂ ಅದೇ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾರೆ.... ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ದೇಶವು ಇಂಗ್ಲೆಂಡು ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದಿರಲಾರದು" ಎಂದು ಬರೆದನು. ಹಿಗ್‌ಡನ್ ಎಂಬ ಮಠೀಯನು, "ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗದ ಪದ್ಧತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಈ ಸೀಮೆಯ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ನಾರ್ಮನರು ಬಂದಂದಿನಿಂದಲೂ, ಹುಡುಗರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊದಲು ಫ್ರೆಂಚನ್ನೇ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಹಾಗೆ ತಾವೂ ಮಾಡಿ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಕೂಡ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ಬರೆದನು. ಕರ್ಸ್ಸರ್‌ಮುಂಡೈ ಗ್ರಂಥಕಾರನು, "ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಫ್ರೆಂಚ್ ಪುಸ್ತಕಗಳೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಫ್ರೆಂಚ್ ತಿಳಿದವರಿಗೇನೋ ಅವು ಸರಿ; ಉಳಿದವರ ಪಾಡೇನು? ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ಮಾತು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದೋ ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಎಂದೇ ಆಗಲಿ, ಏತಕ್ಕೇ ಆಗಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾಷೆ ಅವರಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ನಮಗೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ಯಾಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದನು. ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡುವತನಕ

ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷು ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡುವತನಕ ಕನ್ನಡ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳಾದ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರವರ ಜೀವನ ಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ರವೀಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ಇವರ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಂಗಾಳಿಯ ಪಾಠವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಿದರಂತೆ. ಅವರು ಹೀಗೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:—

> "It is because we were taught in our own language that our minds quickened. If the whole mind does not work from the beginning, its full powers remain undeveloped to the end. While all around was the cry for English teaching my third brother was brave enough to keep us to our Bengali course. To him in heaven my greateful reverence."
>
> "ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠವಾದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಾಸವಾದುದು. ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲ ಮೊದಲಿಂದ ಚಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಯು ಕೊನೆಗೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದೆ ಹೋಗುವುದು. ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲೀಷೆಂದು ಕೂಗಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೂರನೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಗಾಳಿ ಪಾಠದಲ್ಲೇ ಇರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು."

ಮಹನೀಯರೆ, ಮುಂದೆ ಬರುವವರ ಬಾಳು ಎಂತಹುದಾಗಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಭಾರವು ಈಗ ನಮ್ಮನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ. ತೀರ್ಮಾನ ಎಂಥದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಈ ಬದುಕನ್ನು ಮುಗಿಯಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮರೆಯಾದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, "ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು" ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಾಗಲಿ. ಇದು ನಮ್ಮ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ವಿಷಯ.

ಸಾರಾಂಶ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ನೆನೆದಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಬ್ಬುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಗೌರವ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಎಣಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಾನು ಅದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ಖಿನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಲಾದರೋ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಬಲ್ಲವರನೇಕರಿಗೆ ಜನರ ಮಾತು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಶಕ್ತರಾದವರೆಲ್ಲ ಕಾದಿರುವುದು ಬೇರೆ ಸೀಮೆಯ ಪಂಡಿತರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ. ಮ್ಯಾತ್ಯೂ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಅವರು ಬರೆದ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರು, "ನಿಮ್ಮ ಉಪನ್ಯಾಸ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಬರೆದುದಕ್ಕೆ ಈತನು, "ನಾನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದೆನು; ಇದು ತಮ್ಮವರಿಗೂ ಉಪಯೋಗವಾದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ" ಎಂದರು. ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಆತ್ಮಗೌರವವು ಬರಬೇಕು. ಇತರರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡದವರು ಅವರ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖಪಡುತ್ತ ನಮ್ಮವರ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ; ಇದೂ ತಪ್ಪು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲೇಬಿಮಾಡಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಹೋಟಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸೇರು ಜಿಲೇಬಿ ತಿಂದುಬರುವಂತಾಯಿತು ನಮ್ಮ ರೀತಿ. ಕನ್ನಡವೇ ನಮಗೆಲ್ಲ ಭಾಷೆ, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಬರೆಯುವ ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಓದುವ ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಮಾಡಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಹಿರಿದಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಡವೆಯಾದರೂ ಸುನೀತಿಯೇ ಧ್ರುವನ ತಾಯಿ; ಒಳ್ಳೆಯ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ದೊರೆಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸುರುಚಿಯನ್ನು ಅವನು ತಾಯಿ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಾಯ ದುಃಖವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಡಿ

ನಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ನಾವೂ ಹೀಗೆಯೇ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಬೇಕು, ನಮ್ಮ ತಾಯ ಬಡತನವನ್ನು ನೀಗಬೇಕು.

ಬಹುಮುಖವಾದ ಕರ್ತವ್ಯ

ಭಾಷೆಯ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ನಾವು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕರ್ತವ್ಯವು ಬಹುಮುಖವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರು ನಮ್ಮಲ್ಲನೇಕರುಂಟು. ಇಂಥವರು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಜನರು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮ ಭಾವ ಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿತವಾಗಿ ರಸಯುಕ್ತವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಭಾಷಾಂತರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ನಾಡ ಸಮಸ್ತ ಜನರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತದ ವಿಷಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೋಡುವಂತೆ ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೂ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗು ವಂತೆಯೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಸಹಾಯ ವಾಗುವಂತೆಯೂ ನೆರೆಯ ಭಾಷೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತವು ನಮಗೆ ಹಿರಿಯ ತಾಯಿ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ಭಾಷೆ ಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅವು ಈಗಲೂ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಬೇಕು. ಭಾಷೆಯ ಶೈಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಿರುವ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಜೀವಕಳೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಾಕರಣ ವೊಂದನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೊಂದನ್ನೂ ರಚಿಸಬೇಕು. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು, ದೇಶವನ್ನು ಒಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು; ದೇಶವೆಲ್ಲದರ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈಗಣಿಂದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಶಬ್ದಕೋಶ

ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ಮೊದಲು ನಾವು ಸರ್ವ ಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಕಾವ್ಯದ ಓದು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಕನ್ನಡವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಕಿಟಲರ ನಿಘಂಟು ಇಂಥವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದುದಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಾತಿನ ಹತ್ತಾರು ಅಪಭ್ರಂಶರೂಪಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕವು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಹೋಯಿತು; ಅರ್ಥ ಬೇರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಮಾತೆಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ವಾಡಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಮಾತಿಗಿರುವ ಅರ್ಥ, ಅವುಗಳ ಮೂಲದ ಧಾತು, ಅದೇ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಇತರ ಪದಗಳು, ಆ ಪದಗಳ ರೂಪಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಗುವುದು.

ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಹಿಂದಣ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದು, ಭಾಗದಿಂದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಣ್ಣ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಕ್ಷೇಪ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ

ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವು ಬಂದಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಅವು ಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳನೇಕ ಬಹು ದೊಡ್ಡವು: ಒಂದೊಂದು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವಲ್ಲ, ಹತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳಂತಿವೆ; ರಸಪುಷ್ಟವಾದ ಭಾಗಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬೇಸರವಾಗುವಂತೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ದೀರ್ಘವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಅವಸರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೇ ಅನೇಕರಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಕುಶ ಲವ ಚರಿತ್ರ, ಬಭ್ರುವಾಹ ನನ ಕಾಳಗದ ಭಾಗ, ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಚರಿತ್ರ, ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿದರೆ ಅವನ್ನು ಸುಲಭದ ಬೆಲೆಗೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ದೊರಕಿಸ ಬಹುದು; ಅವರಿಗೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲ ವಧ, ದ್ರೌಪದೀ ಮಾನಭಂಗ, ಉತ್ತರ ಗೋಗ್ರಹಣ, ಕೃಷ್ಣಸಂಧಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿದರೆ ದಿನದ ಓದಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಭಾಗವೆಲ್ಲ ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ, ಪಂಪ ಭಾರತ, ಪಂಪ ರಾಮಾಯಣ, ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ, ರಾಜಶೇಖರ ವಿಲಾಸ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ವ ಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸುಲಭವಾದ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರಕಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಗ್ರಂಥ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕ ಬೇಕೆನ್ನುವವರಿಗೂ ದೊರ ಕುವಂತೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ ನಾಮಗಳು, ಈಚೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಶರಣರ ವಚನಗಳು, ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕುವ ಬೆಲೆಗೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಭಾರತವರ್ಷದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವು ತಾಯಿಬೇರು. ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕೇವಲ ಆವಶ್ಯಕ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಕ್ಲೇಶವಿಲ್ಲದೆ

ಎಷ್ಟು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ನೂರು ಒಳ್ಳೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳಾದರೂ ಬಾಯಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೂ ಅವರ ಭಾಷಾ ಮಾಧುರ್ಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುವು; ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅವರು ಆ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯದ ಸಹವಾಸವು ಸದಾ ದೊರಕಿದಂತಾಗುವುದು. ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಶ್ಲೋಕ ಮಂಜರಿಗಳಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದದಿಂದ ಓದಬಹುದು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ನಮಗೆ ಆವಶ್ಯಕವಾಗುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಪದಶಃ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಟ್ಟು ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದರೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಬೇಕು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಭಾಗವತ, ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಮತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ರಘುವಂಶ ಮೊದಲಾಗಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಎಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಭಾಗಗಳು, ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದ, ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಾ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವನ್ನಾದರೂ, ಮಾತು ಸೇರಿಸದೆ, ಮಾತು ಬಿಡದೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಭಾವನೆಗಳು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನೆರೆಯ ಭಾಷೆಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಹೀಗೆಯೇ ನೆರೆಯ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗ್ರಂಥ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಓದಿದವರಿಗೆ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ

ಭಾಗವತ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀನಾಥನು ಕನ್ನಡದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನೇನೋ ಬರೆದಿದ್ದಾನಂತೆ. ಇದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈಗಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕೀಟ್ಸ್, ಷೆಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಕವಿ ಯಾರು ಎಂದು ತಿಳಿಯದು. ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ತಮಿಳಿನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತದ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಊಹಾ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕಾವ್ಯ ಚಾತುರ್ಯವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡು ವಂತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಜನರು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಾದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗವಾದರೂ ನಮ್ಮ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಸಹಾಯ ದಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಾಧನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತಮಿಳಿನಿಂದಲೂ ತೆಲುಗಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಾವು ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಆಳ್ವಾರ ಕೃತಿಗಳಂತೆ ಮರಾಠಿ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಾರಾ ಯಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಭಾಷಾ ಸೇವೆ ಯೊಂದಿಗೆ ಮತ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದಹಾಗಾಗುವುದು; ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೂ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯದೆ ತಮ್ಮ ಮತದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುವುದು.

ಇತರ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ಇತರ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆ ಗಳಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಿಂಡಿಗನವಲೆ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಬಂಕಿಂ ಚಂದ್ರರ ನಾವೆಲುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನ ಬಲ್ಲುದು. ಇದೇ ಕೆಲಸ ವನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಾವು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದಾಗ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ

ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ. ನಮಗೆ ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪರದೇಶದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗಿಂತ ಅನುಕೂಲವಾದುವು, ನಮಗೆ ಒಗ್ಗಿರುವ ರೀತಿಯವು. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಬಂಗಾಳೀ ಮೂಲಗಳನ್ನೂ ಓದಿರುವವರು ಅವರ ಬಂಗಾಳಿಯ ಮೂಲಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷಾಂತರಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಂಗಾಳಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಕವಿವರರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈಗ ನಮಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಮೂಲಕ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಸಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದು. ಹೀಗೆಯೇ ತುಲಸೀದಾಸ್, ಮೀರಾಬಾಯಿ, ಕಬೀರದಾಸ್, ತುಕಾರಾಮ್ ಮುಂತಾದವರ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ, ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಆಯಾ ಮಹನೀಯರ ಶೀತಲ ಚ್ಛಾಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಂಪು ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ

ಇನ್ನು, ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವು ಹೇರಳವಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವುವು ಅನೇಕವಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಮಾಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಂಗ್‌ಲಿಯರ್, ಹ್ಯಾಮ್‌ಲೆಟ್, ಒಥೆಲೊ, ಮ್ಯಾಕ್‌ಬೆತ್, ಈ ನಾಲ್ಕನ್ನಾದರೂ ಹದವಾಗಿ ಭಾಷಾಂತರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ವಿಮರ್ಶನ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ, ಇತರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ, ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹೇಮಚಂದ್ರ, ಪ್ರಭಾವತಿ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ

ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬರೆದರೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾಷೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾಲಿಯೇರ್ ಕವಿಯ ಹಾಸ್ಯದ ನಾಟಕಗಳು, ಗ್ರೀಕರ ರುದ್ರನಾಟಕಗಳು, ಸಾಕ್ರೆಟೀಸನ ಸಂವಾದಗಳು, ಎಪಿಕ್ಟೀಟಸ್, ಮಾರ್ಕಸ್ ಆರೀಲಿಯಸ್, ಸೆಂಟ್ ಫ್ರಾನ್‌ಸಿಸ್, ಸೆಂಟ್ ಆಗಸ್ಟೀನ್, ಥಾಮಸ್ ಎಕೆಂಪಿಸ್, ಪ್ಲೂಟಾರ್ಕ್, ಗಯಟೆ, ಇಬ್ಸನ್, ಟಾಲ್ಸ್ಟಾಯ್ ಮುಂತಾದವರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ರೀತಿ ನಾವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗದ ಪರಿಚಯುವನ್ನು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಇತರ ವಿಷಯಗಳು

ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮತ, ತತ್ತ್ವ, ಇವುಗಳ ಮಾತಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಬೇರೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಫಾಹಿಯಾನ್, ಮನೂಚಿ, ಬರ್ನಿಯರ್ ಮುಂತಾದವರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದುದು ಬೇರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮಹನೀಯರ ಚರಿತೆಗಳು, ನಮ್ಮವರು ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದ ಚರಿತೆಗಳು, ಭಾರತವರ್ಷದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಇತಿಹಾಸದ ಆಖ್ಯಾನಗಳು, ಇವುಗಳ ಪರಿಚಯುವನ್ನೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬರೆಯುವವರ ಅನುಕೂಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಟೈಪ್‌ರೈಟರಿಗೆ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಟೈಪ್‌ರೈಟರನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಷಾರ್ಟ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು; ಒಂದು ವಿಶ್ವಕೋಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು.

ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಅವಶ್ಯಕ

ಮಹನೀಯರೇ, ಇದೆಲ್ಲ ಆಗಹೋಗದ ಮಾತು ಎನ್ನುವಿರಾ? ನಮ್ಮ ಜೀವನದಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಆಗಹೋಗದ ಮಾತು ಎಂದೇ ತೋರಬಹುದು. ನನಗಾಗಲಿ ಇದು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುವ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಆಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಬಿಡಿರಿ; ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಯಿತೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಇರುವೆವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜ. ಆದರೂ ನಾವು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ನಾವು ಹಾಕಿದ ಮರದಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ನಾವು ಹಾಕಿದುದೆಂದು ಕೆಲವು ಮರ ಇರಲಿ; ಅವುಗಳ ಫಲ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವೆವಾದರೆ ನಮಗೆ ಕೆಲಸದ ಮಹತ್ತ್ವದಿಂದ ಭೀತಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ, ಕೆಲಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರಾಶೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಪುಣ್ಯವಂತರೇ ನಿಜವಾದರೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಭಾವನೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆರಂಭ ಮಾಡೋಣ. ಕೆಲಸ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ, ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆರಂಭಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯ ನಮ್ಮದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣ

ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಏರ್ಪಾಡೆಂದರೆ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣ. ಕರ್ಣಾಟಕವೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ನಿಜಾಂ ಕರ್ಣಾಟಕವನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನೆಂದು ಅಪಾರ್ಥಮಾಡುವ ಮಹನೀಯರು ಇರಬಹುದು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣವೆಂದರೆ ಮೈಸೂರು ಕರ್ಣಾಟಕ, ನಿಜಾಂ

ಕರ್ಣಾಟಕ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕರ್ಣಾಟಕ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವರು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಅಪಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡು ವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಏಕೀಕರಣವೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕರ್ಣಾಟಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಮಾಡುವುದೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಅರ್ಥವೂ ಇಷ್ಟೇ. ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಏಕೀಕರಣದ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ತಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ ಯುಕ್ತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವಿರಿ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕೀಕರಣದ ವಿಷಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ ಮಹನೀಯರು ಸಭೆಗಳ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ತರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕವೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗದೆಯಿದ್ದರೂ ಈಗಲೂ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯುತ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಒಂದಾಗುವ ಮೊದಲು ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಕನ್ನಡದ ರೀತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಈಚೆಗೆ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜ. ತಾನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಡನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆಗಮಾಡಬಹುದು. ಕೆಳಗಣ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ಪಾಠ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ರೀತಿಗೆ ತಿದ್ದಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿಗಳವರೂ ಸೇರಿದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಇದಾದಮೇಲೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೀಗೆ ತಿದ್ದಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೇ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕೀಳ್ತರಗತಿಯ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಕಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೂ

ಅಲ್ಲಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇರಿಸಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೂ, ಅಲ್ಲಿಯವು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಮ್ಮ "ಟೆಕ್ಸ್ಟ್‌ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿ"ಗಳು

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್‌ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿಗಳವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಇಂಥ ಕಮಿಟಿಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಒಬ್ಬ ಮೆಂಬರೂ ಕಂಡಂತೆ ಕರ್ತವ್ಯ ವಿಮುಖನಾಗದಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಮಿಟಿಯು ತಪ್ಪುಮಾಡುವ ಸಂಭವಗಳು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಕಮಿಟಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ಇರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ. ಇವು ಕೆಲಸಮಾಡುವುದು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯುವವರ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ. ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಈ ಕಮಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಂಬರುಗಳು, "ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಇವರು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತೇಜನಕೊಡಬೇಕು", "ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಹತ್ತಿರ ಬೇರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಬರಲಿ, ಇವರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಿಡೋಣ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಇದರ ಶೈಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಇದು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯವನ್ನು ಕಲಿಯಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಆಮೇಲೆ, ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಶೋಚನೀಯವಾದ ಸ್ಥಿತಿ. ನಮ್ಮ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್‌ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿಗಳೆಲ್ಲ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಲಿ ಪಾಠಕ್ಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸುವ ಮೊದಲು ಆಯಾ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬಹುದೇ, ಅದು ಸರಸವಾಗಿದೆಯೇ, ವಿಚಾರಯುಕ್ತವಾಗಿದೆಯೇ, ಉದಾತ್ತ ಭಾವಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡಿದೆಯೇ ಎಂದಾಲೋಚಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮನವೊಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬರೆದವರಿಗೆ ಲಾಭ

ಬರಬಹುದು, ಅವರು ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಫಲಗಳೇ ಹೊರತು ಟೆಕ್ಸ್ಟ್‌ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿಯ ಧ್ಯೇಯವಲ್ಲ. ಟೆಕ್ಸ್ಟ್‌ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿಯ ಕೆಲಸ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಕನ್ನಡದ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ; ಇದು ನಿಜ. ಹೀಗೆ ಕಂಡರೆ ತಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಯಾರಾದರೂ ಬರೆಯುವ ವರೆಗೂ ಕಮಿಟಿಯವರು ಪೂರ್ವದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಪಾಠ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದು ಹೊರೆಯ ಕೆಲಸ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡದೆ ಕಮಿಟಿಯವರು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಲಾರರು. ಇದುವರೆಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಮಿಟಿಗಳ ಮೆಂಬರುಗಳು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಎಂದಷ್ಟು ಸಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದರವಿರುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಎಲ್ಲ ಕಮಿಟಿಗಳವರೂ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದು ನಡೆದರೆ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಗುವುದು.

ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಒಂದು "ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ"

ನಾಡಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ ಪೀಠವೂ ಬೇಕು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮೂರು ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿದೆಯೆನ್ನುವುದು ಮೈಸೂರು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ; ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅದು ಮೈಸೂರಷ್ಟಕ್ಕೇ ಕೇಂದ್ರ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಇತರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರೌಢ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ

ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಿದ್ದಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಲು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಸೀಮೆಗೆಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವ ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಪೀಠವು ಆವಶ್ಯಕ. ಈ ವಿಷಯ ಆಗಲೇ ಮುಖಂಡರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮುಂದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೂಪ ಬರುವುದೋ ನೋಡಬೇಕು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಈ ಭಾವ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದರೂ ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೂರು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗಳೂ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತ ಪ್ರೌಢೋಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕೋಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ಮಾಲೆಯನ್ನಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಪೀಠಗಳು ಕೊಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ತರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಚರ್ಚಿಸುವ ಮಹನೀಯರು, ನಿಜವಾದ ಚರ್ಚೆ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯಬೇಕು, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡುವ ಚರ್ಚೆ ಹುಡುಗಾಟದ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಹಲವು ವೇಳೆ ನನಗೆ ಕಂಡಿದೆ. ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಗಳು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳೂ ಸೇರಿ ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬಹುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತದ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯೆಯು ಒಂದು ಮುಖವಾಗಬಹುದು. ಹಣ ಕಾಸಿಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೂ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು

ಮುಂಬಯಿ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಹುದಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಿ.ಎ. ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವುದೂ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡದ ಎಂ. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದಬೇಕೆನ್ನುವವರೆಲ್ಲ ಮೈಸೂರಿನ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಂತಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದಾರಿಗಳು

ಇದಿಷ್ಟು ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ. ಇನ್ನು, ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಮೋಘವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ನೋಡದ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯೊಂದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯಿಂದ ಅವರ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಂಡ ಸಕಲ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಅವರು ಆ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವರು. ಈಚೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭಾವದ ವಸಂತ ಮಾರುತದಿಂದ ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಜನಜೀವನದ ಸಂಸ್ಕರಣವೆಂಬ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿ ಕರೆದಿರುವರು. ಸಹಜವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಾಷಾ ಸೇವೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು, ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅವರ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕ ವಿನಯದಿಂದಲೂ ಅವರ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿದ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದಲೂ ಅವರಿಗೆ ಸುಲಭವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದಲೂ ಹೊಸ ಕವಿಗಳ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ಶಂಕೆಗಳನ್ನೂ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸುಂದರವಾದ ಒಂದು ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ

ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಷಯಕ ಪರಿಜ್ಞಾನದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಮೂರು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಕೃತಕ ನಿಯಮಗಳ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕೃತಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದರೆ ನಿಯಮಗಳೇ ಇರಕೂಡದೆಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಆವಶ್ಯಕಗಳಾದ ಸ್ವರೂಪ ಜನ್ಯಗಳಾದ ನಿತ್ಯ ನಿಯಮಗಳು ಹಲವು ಇವೆ. ಅವು ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವೇ. ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವಕ್ಕೆ ತಗ್ಗಿಯೇ ನಡೆಯ ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೃತಕವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೃತಕವಾದಮೇಲೆಯೂ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಬರೆದ ಹಲಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಬಂದುವು. ಕೃತಕದಲ್ಲಿಯೂ ವಸಂತಋತು, ಮಂದಮಾರುತ ಮೊದಲಾದ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಅತಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಬರೆದಾಗ ಕವಿತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಹರಿಯಿತು. ಸಮುದ್ರದಂತಹ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಾಗ; ಭಾವದಿಂದ ಕಾವ್ಯ, ಮಾತಿನಿಂದಲ್ಲ, ಎಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಮರೆತಾಗ; ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಲೆ, ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ತೊರೆದಾಗ; ಕಾವ್ಯವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ನಮ್ಮ ವನ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಕಡೆ ವರ್ಣನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ವನವನ್ನೇ ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮರ, ಇಲ್ಲದ ಮರ, ಕಂಡ ಮರ, ಕಾಣದ ಮರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೇಸರ ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸುಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಶೃಂಗಾರವುಂಟು. ಇದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದ ನಾಂದಿಯಲ್ಲಿ ದೇವದೇವನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ರತ್ಯುತ್ಸಾಹದ ವಿವರವಾದ ವರ್ಣನೆಯೂ ಉಂಟು. ಇದು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ವೇಣೀ ಸಂಹಾರ ನಾಟಕದ ಮೊದಲನೆಯ

ಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಣನೆಯೊಂದಿದೆ. ಇದಾದಮೇಲೆ ಸೂತ್ರಧಾರನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಇನ್ನು ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವು ಸಾಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥದ ಇತರ ಭಾಗ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ರತ್ಯುತ್ಸಾಹದ ವರ್ಣನೆಯು ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಮಾತು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ಇಂಥ ವರ್ಣನೆಗಳು ಏಕೆ ಬೇಕಾದುವು? ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಶೃಂಗಾರಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಸೋತ ರಸನೆಗೆ ಸುಖ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮತ್ತಷ್ಟು ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೀಗಾಯಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಇದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬರವಣಿಗೆ ಕಡಿಮೆ. ಬರೆದ ಸ್ವಲ್ಪವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜರನ್ನು ಕುರಿತುದು. ರಾಜರಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಮಹಾಜನರಿಗಾಗಿ ಬರೆದುದು. ಇದರಿಂದ ಬೇರೆಯ ರೀತಿಯಾದ ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಸರೋವರದಂತೆ ಇತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಿತ್ತು. ಆದರೂ ನೀರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಳೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ವಿಶಾಲ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಂತೋಷಪಡೋಣ. ಸಮುದ್ರದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾದ ಸರೋವರದ ಹಾಗೆ ಈಗ ಇದರಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದು. ಆದರೆ ಕ್ಷೋಭೆಯಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಚೆನ್ನಾಗಬೇಕು. | ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾರದವನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ ಮಾಡಲಾರನು.| ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮುಖದ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಹೋಲಿಕೆಯು ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಎಷ್ಟು ನಿಜವೋ ಎಷ್ಟು ಖಂಡಿತವೋ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣದೋಷಗಳು ಅವನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೆನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟು ನಿಜ, ಅಷ್ಟು ಖಂಡಿತ. ಕವಿಯಾದವನು ಸರಸ್ವತಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಾಗ ಗೆಣ್ಣುಗೆಣ್ಣೂ ನಿಜವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅದನ್ನು ಅನೇಕ

ವೇಳೆ ಮರೆಯಿಸನೋಡುವನು ; ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಮರೆಯಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಕವಿತೆಗೆ ಕೊಳೆಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ತರುವುದು ದೇವರಿಗೆ ಕೊಳೆತ ಕಾಯನ್ನು ತಂದಂತೆ. ಆ ಕಾಯಿಗೂ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದವರೆಗೆ ಪ್ರವೇಶವುಂಟು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕಾರವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನದ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ತ ಭಾಗವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡುದು. ಜನಾಂಗದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗವೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಸೆ. ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನೆರವಾಗಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟು ದೂರ ಆಗದೆ ಹೋಗುವುದೋ ಅಷ್ಟುದೂರ ಅದು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಹಿಂದೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಜನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜನರು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ಓದಿ ಓದಿ ಹೇಳಿದರು. ಈಗಣ ಸ್ಥಿತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನೂರಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ನೂರಾರು ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅದೇ ವಿಶ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೋಪಾಸಕರು ಬೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬೋಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದು. ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆಂದು ಬಂದವರಿಗೆ ಅಗಡಿಯ ಸಾಧುಗಳು, “ ಉಪದೇಶಮಾಡುವುದು ಅಂದರೇನು ಸ್ವಾಮಿ ? ಉಪದೇಶ ಆಗಬೇಕು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಮಾತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದು. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ; ಉಪದೇಶ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ದೇಶಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಇದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದು, ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ನಿಜವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದು, ಜನಾಂಗವೆಲ್ಲದರ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಬಯಸುವುದು, ಇದಕ್ಕೆ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾ

ದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಯದಿರುವುದು, ಇದೀಗ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಕಾರನ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ

ಕಾವ್ಯದ ಕೆಲಸದ ಈ ವರ್ಣನೆಯು ಬಹು ರಸ ವಿಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾವ್ಯವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ಇದೇಯೇ ಎಂದು ತೋರಬಹುದು. ರಸಾತ್ಮಕವಾದ ವಾಕ್ಯ ಕಾವ್ಯ, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ರೀತಿಯು ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಏನಾಗಬೇಕು? ಇನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕವಿವರರ ಕಾವ್ಯೋತ್ಸಾಹದ ಬಣ್ಣನೆಯ ನುಡಿಗಳೇನಾಗಬೇಕು? (ಕವಿಯು ಉತ್ತಮರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನು, ಭೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಯು, ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ತೃಪ್ತರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನು) ಎಂಬ ಷೆಲ್ಲಿಯ ಮಾತು ಏನಾಗಬೇಕು? ಮಹನೀಯರೆ! ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಕಾವ್ಯ ವಿಾಮಾಂಸೆಯು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆಮೇಲೆ ಅತಿ ವಿವರಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಡ್ಡದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು. ಋಷಿಯಲ್ಲದವನು ಕವಿತೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರನೆಂದವರು ನಮ್ಮವರು; ಆಮೇಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಯಾರೂ ಕಾಣದ ಗುಣದೋಷಗಳಿಗೂ ಕೊಟ್ಟವರು ನಮ್ಮವರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕಾವ್ಯ ವಿಾಮಾಂಸೆಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಷೆಲ್ಲಿಯು ಬಹಳ ಉತ್ತಮ ಕವಿ. ಅವನು ಕವಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ನುಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಅವನೇ, "Alas! I have nor hope nor health nor peace within, nor calm around, nor that content surpassing wealth, the sage in meditation found." ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆಂದು ಇವನು ಬರೆದಿರುವ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದುವವರಿಗೆ ಮಾತಿನ ಶಕ್ತಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವುದುಂಟೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು ಸುಖಿಯಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ಅವನು ಬರೆದುದು, In dejection near Naples; "Our

sweetest songs are those that tell of saddest thought" ಎಂದು ಈತನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತವರ್ಷದ ಆದಿ ಕಾವ್ಯದ ಕವಿಗೆ ಶ್ಲೋಕವಾಗಿ ಬಂದುದು ಅವನ ಹೃದಯದ ಶೋಕ. ಹಾಫೀಸ್ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, "For each small word my heart hath surely bled silent and long" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಷೆಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಮಾನಜನಕವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯ ಬರೆಯ ಬಲ್ಲ ಕವಿಯೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಕವಿಯಾದವನು ನಿತ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬಹುದು; ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಬಹುದು; ಅದನ್ನು ಅವನು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಲಾಗದು. ಅವನು ಇತರರಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ ತಾನೂ ಆ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು; ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಪಂಜನ್ನು ಹಿಡಿದ ಕುರುಡನಂತೆ ಇತರರಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ತಾನು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾರದವನಾಗಿರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟ ಇತ್ತೀಚಿನ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೂ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿಯಮವೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಮಾಡುವ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯೊಂದು ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜೀವನ ತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಕೇವಲ ದೈವಿಕವೆನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರ ಹಾಕುವ ನಮ್ಮವರ ಜೀವನತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಮಾಡಿ ಒಂದು ಜೀವನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಋಷಿಯಾದವನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಋಷಿಯಾಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ ಸುಖದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಕಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯಬೇಕು.

ಎರಡು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತು

ಮುಖ್ಯ ತತ್ತ್ವದ ವಿಚಾರ ಹೀಗಿರಲಾಗಿ, ಬರೆಯುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ: ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕವಿಗಳು ಹೊಸದರ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಮೋಹ ಗೊಂಡು 'ದೇವರು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದಾನೆ; ಇದನ್ನು ನಾವು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಹೊರಡ ಬಾರದು. 'ದೇವರು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ನಾವು ಅವನ ಕೈಯ ಆಯುಧಗಳು' ಎಂದು ಹೊರಟರೆ ಸರಿಯಾದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದಂತಾದೀತು. ಕನ್ನಡದ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬಹು ಉಚ್ಚ ಸಂಪ್ರದಾಯ; ನಾವು ಬರೆಯುವ ಯಾವ ಗ್ರಂಥದಿಂದಲಾಗಲಿ ಉಚ್ಚವಾದ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಬರಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆದಿ ಕವಿಯೇ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಸ್ವರೂಪತಃ ಕವಿಯಾದವನು ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವನಾದರೆ ಎಂತಹ ಕಾವ್ಯ ವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಪಂಪನ ಹೊಂದಾವರೆಗಳು ನಿಯಮಿಸಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉನ್ನತ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ತೀಕ್ಷ್ಣವೂ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೂ ಆದ ಆತ್ಮ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳು ತೋರುತ್ತಿವೆ. ಮಹಾ ಕಾವ್ಯದ ಭಾವೌನ್ನತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪವು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ವಿಶಾಲವೂ ಉದಾರವೂ ಆದ ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನವು ಆವಶ್ಯಕವೆನ್ನುವುದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ದುವು. ಇಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲು ಮೆಟ್ಟಲನ್ನು ಕಂಡಿರತಕ್ಕುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲ. ಈ ಮಹಾ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿರು ವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕೆಲಸವೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರ ಹೆಸರು ಹೇಳುವ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪ ರೀತಿಯನ್ನು ತರಬಾರದು. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಕೇವಲ Originality, ಎಂದರೆ, ನವೀನತೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ

ನಾವು ತೀರ ಕಾಡು ಮೇಯ್ದು ಹೋಗಬಾರದು ಎಂಬುದು. ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ Originality ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ; ಇದ್ದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಲ್ಲ, ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಏನನ್ನೂ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವವರು ". . . . . I am a block-head at first-hand" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ಗಯಟೇ ಎಂಬುವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಇತರರಿಂದ ಕಲಿತೇ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿರುವುದು. ಕಲಿತುದನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಇತರರು ಬರೆದಂತೆ ಬರೆದರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವು ನಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುವಂತೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರ್ಯಾದೆಯಿದೆ. ಬರೆಯುವವರೆಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುವವರೂ ಕೂಡ ಸಂಸ್ಕೃತದ ರಹಿತ ವಿಹೀನ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಅವು ಎಂಥ ಕಡೆ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ನೂರು ವಿಷಯ ವಿರುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಹೇಳಿದವರ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಮರ್ಯಾದೆಯೊಂದು ಇರುತ್ತದೆ; ಅದನ್ನು ಮೀರಬಾರದು. ಬರೆಯುವವರೆಲ್ಲ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯಾದವನು ಮಾತಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯದೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಲೇ ಬಾರದು.

ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸ

ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸವೆಂಥದೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಹೊಸ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಪಾಡು. ಭರತಖಂಡದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಾಣುವ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆದೋರಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯವು ಛಂದಸ್ಸಿನ

ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶೈಲಿಗಳು ಬೆಳೆದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಪದ್ಯವೂ ಗದ್ಯವೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಂಡಿವೆ. ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರ. ಹೊಸ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕೆಲವು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರುವುದು ಸಹಜ. ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಅಲ್ಪವಾದುವೆಂದೂ, ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ತೋರಬಹುದು. ಬರೆಯುವ ಕತೆಗಳು ನಡೆಯುವ ವಿಷಯವನ್ನು ನಡೆದಂತೆ ಬರೆದಿರುತ್ತವೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಶೇಷ ಎಂದು ತೋರಬಹುದು. ಪ್ರಾಸ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ್ಕೇ ಕೇಡನ್ನು ತಂದಿತೆಂದು ಕೆಲವರ ಭಾವನೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಕೆಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತೋರಬಹುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭಕ್ತರು ಹೀಗೆನ್ನುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ವೃತ್ತವು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಈಗ ನಾವು ಹೇಳುವಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭಕ್ತರೂ ಹೇಳಿದರು. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಕೋಲರಿಡ್ಜ್ ಕವಿಗಳು ಹೊಸ ಶೈಲಿಯನ್ನು ವಾಡಿಕೆಗೆ ತಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಗಳೆದರು. ಇದು ಯಾವುದೂ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾವು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಯ್ಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಯಾವನಾದರೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಾಷಾಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೊಡನೆ ಅವನು ಭಾಷಾ ದ್ರೋಹಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದೆ? ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವರಲ್ಲವೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವರು? ಅವರು ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೂ ಓದುವವರು ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸೈರಣೆಯಿಂದ ನೋಡಿ, 'ಪಾಪ, ತಪ್ಪಾಯಿತು' ಎನ್ನಬೇಕು; ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಠಿನವಾದ

ಭಾಷೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ, ಬರೆಯುವವನ ಭಾವನೆಯೇ ಸರಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ನಮ್ಮದು ತಪ್ಪಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದೂ ಅವರು ಎಣಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೀಗೂ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಬೆಳೆದಿರುವುದು, ಭಾಷೆಗಳು ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದು. ಓದುವವರು ಈ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಬೇಕೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ ಬರೆಯಬಹುದೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಎಂಥವನಾಗಿರಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುವುದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವ ಭಾರವನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳು

ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದವರು ಹೇಳುವ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕಾರರೇ ಮನಗಂಡಿರುವ ಕೆಲವು ಕೊರತೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವವರು ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿ ಹಲವು ವರುಷಗಳಾದುವು. ಬಾಲ್ಯದ ಪ್ರೇಮ, ಮದುವೆ, ವಿರಹ, ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನಾವು ನಡೆದಿಲ್ಲ; ದೊಡ್ಡ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ತೊಡಗಿಲ್ಲ; ನಾವೆಲ್ಲನ್ನು ರಚಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಯೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜಕ ಗೀತೆಗಳು ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಂಜನದ ವಿಷಯವು ಜೀವನದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಗೀತೆಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೀತಿಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಬಿಡಿ ವೃತ್ತವೊಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇನ್ನೂ ನಾವು ಅದನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಪಾದದ ಅಂತ್ಯದಿಂದ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರೆದುದಾಯಿತು; ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದ ಹಿಂದಣ ರೀತಿಯೂ

ಬಿಟ್ಟು ಬರೆಯುವ ಈಗಣ ರೀತಿಯೂ ಕಲೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೇ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾಟಕವನ್ನು ಬರಿಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದುದಾಯಿತು; ಅದು ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ರಂಗವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ಹಳೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ತೀರ ಬಿಡದೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ನಾಟಕವನ್ನು ಸಜೀವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಭಾವದ ವ್ಯಂಜನೆಗೆ ಗೀತೆಯು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಧನವೋ ಉಪನ್ಯಾಸವೂ ಅಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಧನವೆಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಬರಹಗಾರರು ಕಂಡಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾರಿಯೊಂದು ಕಂಡಿತೋ ಅದೇ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ತರುಣ ಲೇಖಕರು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸಮಾಡಿದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳೂ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬರುವುವು. ಹೊಸ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೊಸ ಹೊಸ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಮಾಡಿ ಅದರದರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಮುಂದುವರಿಸಲಾರೆವು. ಈಗ ಆಗಿರುವ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವಾದುದೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಅವಸ್ಥೆ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ರೂಪಗಳನ್ನಾದರೂ 'ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂತೋಷ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ನಮ್ಮದಲ್ಲ' ಎಂದು ಬಿಡುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಬಳೆಯಿಸಬೇಕು. ಹಳೆಯದೆಲ್ಲ ಸಾಧು ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪು. ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಸದೆಲ್ಲ ಸಾಧುವೆನ್ನುವುದೂ ತಪ್ಪು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಾಸ್ಯವಾಗಬಾರದು. ಸಾಹಿತ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವವರು ಈ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕ.

ಒಡನೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ

ಮಹನೀಯರೇ, ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದೂ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡುವುದೂ, ಕನ್ನಡ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನೂ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಒಂದಾಗಿ ಮಾಡುವುದೂ, ಹೊಸ ಯುಗದ ನಮ್ಮ

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ನಮ್ಮ ಜನದ ಜೀವನವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿದ್ದುವುದೂ ಕಾಲಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಗುವ ಕೆಲಸ. ಈಗ ಒಡನೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಇದು ನ್ಯಾಯವಾದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಮನೆ ಇಲ್ಲದಿರುವವನು ಗಂಧರ್ವನಗರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಈಗ ನಾವು ಒಡನೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವುದು, ಎಂದರೆ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಈಗ ಇತರ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಜೀವನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೊತೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಥವರಿಂದಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಸೇವೆಯಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವುದು ಭ್ರಮೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯು ಒಂದು ಉಪಾಸನೆ. ಬದುಕನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇರೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿರಾಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು ಸಾಹಿತ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುವವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮೆಟ್ಟಲನ್ನು ಏರಲಾರನು. ವಿರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವವರಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಜನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರುಷಕ್ಕಾದರೂ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಕ್ಕಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಬರಬೇಕು. ಧನವಂತರ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬೆಳೆಯುವ ದಿನವಲ್ಲ ಇದು. ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾನೆ ; ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದು ಜೀವಿಸುವವರು ಪೊಳ್ಳು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಹಣಸಂಪಾದಿಸುವಂತಾದರೆ ಏನುಮಾಡುವುದು ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಜನ ಪೊಳ್ಳು ಪುಸ್ತಕ

ಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಧನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವೆವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಕೀರ್ತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಬರೆಯುವನು. ನಮ್ಮ ಜನರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇಂಥವರಿಗೆ ಜೀವನದ ವೇತನವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಈಗ ಅಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚು ಏಳುವಂತಾದರೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕು. ಬರೆದವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಡಿ ಹೊನ್ನು ಕೊಡಿ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ತೋರಿದುದರ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಅಷ್ಟೇ. ಒಬ್ಬನು ಕೊಂಡು ಹತ್ತು ಜನ ಓದಬೇಡಿರಿ, ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಬೇಡಿರಿ. ನೀವು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಾದರೂ ಮನೆಯವರಿಗೆಂದು ತಂದುಕೊಡಿರಿ. ನೀವು ಓದಿದಾಗ, ಇದೇನು ಸ್ಕಾಟನ ನಾವಲಿನ ಹಾಗೆ ಇದೆಯೋ ಎಂದು ತೋರಿದರೂ ಸ್ಕಾಟನ ನಾವಲನ್ನು ಕಾಣದ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುವ ಪುಸ್ತಕದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಂದುಕೊಡಿರಿ. ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕವೆನ್ನುವುದು ಯಾವುದೂ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ ದುಸ್ತರ; ನಾಲ್ಕು ಐದು ಮುದ್ರಣಗಳಿಗೆ ಬರುವುದೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ನೋಡಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಪುಸ್ತಕವು ಒಂದೇ: ಅದು ಪಂಡಿತರಿಂದ ಪರಿಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರ ಸ್ವಕೀಯ ಮುದ್ರಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶನಿದೇವರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು: ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಓದಬಲ್ಲ ಜನ ಬಹಳ ಕಡಮೆ. ಓದು ಬಲ್ಲವರು ತಾವು ಓದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೆಂದುಕೊಂಡ ಬರಹವನ್ನು ಓದಲಾರದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವೂ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದುದು ಹೀಗೆಯೇ. ಆ ಕಾವ್ಯಗಳು ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬರಬೇಕು; ನಾವು ಅದೇ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಈಗಲೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಓದಿಸಿ ಜನರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ

ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆಯೂ ಶುದ್ಧವಾಗುವಂತೆಯೂ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ; ಇಂತಹ ಪುಸ್ತಕ ಇದೆ ಎಂಬುದೇ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಏರ್ಪಾಡು ಆವಶ್ಯಕ.

ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ನಾಟಕದ ಸುಧಾರಣೆ

ಜನರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನಾಟಕದಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಾಧನವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ನಾಟಕ ರಂಗವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನರ ಏಳಿಗೆಯ ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ನಾವು ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜನದ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ತಿದ್ದಬೇಕಾದರೆ ನಾಟಕದಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಾಧನ ಬೇರೆ ಒಂದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಮ್ಮ ನಾಟಕವು ಯಾವುದೋ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ. ಈಚೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾರದನಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಗತಿಯನ್ನೂ, ಕಬೀರದಾಸನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ವಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ರಾಮದಾಸನ ಕನಿಕರವು ಚಿತ್ರಿತವಾಗುವ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಸಿಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ನಿಂತು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ರಾಗಾಲಾಪನ ಮಾಡುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಅನೌಚಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಜನಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತ ಬೇಕಾಗಿದೆ; ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕವೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ನಾಟಕವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ವಸ್ತುವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯಾವುದು, ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಯಾವುದು, ನಿಜವಾದ ನಾರದನೆಂಥವನಿರಬಹುದು ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿದು ನೋಡುವವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗುವಂತೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಕವು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ವೃತ್ತವು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಒಂದು. ಈ ವೃತ್ತವು ಗದ್ಯದಂತೆ ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯೊಡನೆ ಪದ್ಯದ ನಿಯಮದ ಅತ್ಯವಶ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಹಳೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಆದರೂ ಹೊಸರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನಾಟಕಗಳು ನಮ್ಮ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಇಂತಹ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವುದೂ ನವೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತರುಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಹಳೆಯ ರೀತಿಯ ನಟರು ಇಂಥ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ರಂಗವನ್ನು ಜನದ ಮೇಲ್ಮೆಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ತರುಣ ಮಂಡಲವನ್ನು ಸೇರಿದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ

ಇದಲ್ಲದೆ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ವಾಡಿಕೆಗೆ ತರಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದವರನೇಕರು ಆ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಭಾಗಿಗಳಾಗಲಾರರು. ಇಂಥವರ ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನದ ಫಲವು ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದರೆ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕಾಯಿದೆ ಕಾನೂನುಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಚುರವಾಗಬೇಕು. ಅವು ಆಗುವುದು ಜನರಿಗಾಗಿ, ಅವು ಇರುವುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಂತೂ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ವ್ಯವಹರಣೆ ಕೇವಲ ಅನುಚಿತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ದೂರು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವವನ ಮೇಲೆ ದೂರನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ರುಜುವಾತನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ; ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳಬೇಕು. ಲಾಯರುಗಳ ವಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ, ತೀರ್ಪು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ. ಇದೆಲ್ಲ ತೀರ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲಜನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ನಷ್ಟವಿದೆ. ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿಗಳು ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗೆ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕೆಲಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದ ನಾಗರಿಕನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಥದೆಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಹಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಈ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಈ ಉಪಯೋಗವು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜನರ ಜ್ಞಾನದ ಫಲವನ್ನೂ ಆಡಳಿತವು ಪಡೆಯುವುದೂ, ಎಲ್ಲ ಜನಕ್ಕೂ ಆಡಳಿತದ ಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿಯುವುದೂ ರಾಜ್ಯದ ಏಳಿಗೆಯ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವಗಳು. ನಾವು ಈ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಆಡಳಿತದ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮಹನೀಯರೆ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತವರ್ಷದ ಜೀವನವಾಹಿನಿ ಹೊಳೆದುಂಬಿ ಎರಡು ದಡವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿರುವ ಶಿಲ್ಪ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ, ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಾಣುವ ಕಾವ್ಯ ಗೀತಗಳಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಜನದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿರುವ ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನ ವಿನಯದಿಂದ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಾಹದ ಜೀವನಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಇನ್ನು ಯಾವ ನಾಡಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲದೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಕಲೆಯಿಂದಲೂ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಹಾಗೆ ತುಂಬಿ ಹರಿದ ಜನಜೀವನವು ಇಂದು ನೋಡಿದರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮರಳ ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಏಕದೇಶವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಯಂತೆ ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಈ ವಾಹಿನಿಯು ಪುನಃ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಾಹವಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ನಾಡ ಜನರೂ ಸೇರಿ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಸುಂದರವಾದ ನಾಡು, ಕನ್ನಡ ಮಾತು ಸುಂದರವಾದ ಮಾತು; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಸುಂದರವಾದ ನಾಡಿನ ಈ ಸುಂದರವಾದ ಮಾತಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಮೆರುಗನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಗೆಯಿಲ್ಲ, ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲ. ಅವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಲಿ ಎಂದೇ ನಮ್ಮ ಆಸೆ. ಅವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು; ಈ ಚೆನ್ನವಾದ ಬಾಳೆಂಬುದು ವಿಶಾಲವಾಗಬೇಕು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿತ್ಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ದೇಶವು

ಮುಂದುವರಿಯಿತೆಂಬುದನ್ನೂ, ಯಾವ ನಿಯಮಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಮಂಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನೂ, ಮತ್ತೆ ಏನುಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಉದ್ಧಾರವಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೋಪಾಸಕರ ಕೆಲಸ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾವು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಹನೀಯರೆ, ಈ ಭಾಷಣವು ಬಹು ದೀರ್ಘವಾಗಿಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾನು ತಮ್ಮ ಕಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪದ ಮಾತು ಕೆಲವು ಇರಬಹುದು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅಂಥ ಮಾತು ತಾವೆಲ್ಲ ತೋರಿರುವ ಅತ್ಯಧಿಕ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದುಂಟಾದ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಬಂದಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಿರಿ. ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ತನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡವಿದ ಅಳಿಲೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಇಂದದರ ಬೆನ್ನನ್ನು ತಡವಿದೆ. ಈ ಪ್ರೇಮದ ಗುರುತು ಇನ್ನೆಂದೆಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಹನಾಗಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಭಗವಂತನು ತಿದ್ದಲಿ. ಇನ್ನು, ಕನ್ನಡ ನಾಡು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನೇ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲೆಂದೂ ಈ ನಮ್ಮ ನಾಡು, ನಮ್ಮ ಮಾತು, ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಶುಭವಾಗಲೆಂದೂ ನಾವು ಭಾರತವರ್ಷದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಜನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವಂತಾಗಲೆಂದೂ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಕೃಪಾಸಾಗರನೂ ಆದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

Printed by U. Narasimha Mallya, Proprietor, B. B. D. Power Press,
Cottonpet, Bangalore City.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಚಿತ

ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
ಬಿನ್ನಹ (ಗೀತೆಗಳು)
ಶಾಂತಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)
ಸಾವಿತ್ರಿ (,,)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)
ಅರುಣ (ಪದ್ಯಗಳು)
ವಿಮರ್ಶೆ ೧ (ಲೇಖನಗಳು)
ಉಷಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ಒಂದು ಕತೆ)
ತಾಳೀಕೋಟೆ (ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ)
ವಿಮರ್ಶೆ ೨ (ಲೇಖನಗಳು)
ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ (ಒಂದು ಭಾಷಣ)
ಮಂಜುಳಾ (ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ತಾವರೆ (ಪದ್ಯಗಳು)
ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಉಪನ್ಯಾಸ)
ಚೆಲುವು (ಪದ್ಯಗಳು)
ಶಿವ ಛತ್ರಪತಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ವಿಮರ್ಶೆ ೩ (ಲೇಖನಗಳು)
ಯಶೋಧರಾ (ನಾಟಕ)
ಮಲಾರ (ಪದ್ಯಗಳು)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೪
ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೫
ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ
ತಿರುಪಾಣಿ (ನಾಟಕ)
ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)
ಕಾಕನಕೋಟೆ (ನಾಟಕ)
ಆದಿಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ
ವಿಮರ್ಶೆ ೪ (ಲೇಖನಗಳು)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೬
ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ (ಪದ್ಯಕಥೆ)
ರಾಮನವಮಿ (,,)
ಮೂಕನ ಮಕ್ಕಳು (,,)

(ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ)

Popular Culture in Karnataka
The Poetry of Valmiki
Short Stories (in four volumes)
Subbanna

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳು :—

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
43–44, ಗವಿಪುರದ ವಿಸ್ತರಣ, ಬಸವನಗುಡಿ ಟಪಾಲು
ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರ, ಧಾರವಾಡ

ಕರ್ಣಾಟಕದ

ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

೦-೧೨-೦

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೩೧
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೪೪

ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿರಿಸಿದೆ

ಬಿ. ಬಿ. ಡಿ. ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್
ಅರಳೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಮುನ್ನುಡಿ

ಸರ್ ಆರ್. ವೆಂಕಟರತ್ನಂ ನಾಯುಡು ಅವರು ಮದ್ರಾಸಿನ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ವೈಸ್-ಛಾನ್ಸಲರ್ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೆ ಆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ನಡೆಯುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಉಪನ್ಯಾಸವು ಆಗ ನಾನು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷಣಗಳ ಸಾರಾಂಶ. ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರಿದ ಎರಡು ಕಡೆ ಈಚೆಗೆ ಕಂಡ ವಿಷಯದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದೇನೆ. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮತಗಳ ಮೇಲ್ಮೆ ಕೀಳ್ಮೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೇನೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ ಮಾತನ್ನಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಿದೆಯೇ ಹೊರತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನ ಮುಂದು ವರಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಈಗಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಚಾರ ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ವಿಚಾರದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ ಆರ್. ವೆಂಕಟರತ್ನಂ ನಾಯುಡು ಅವರಿಗೂ, ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಡುವ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮದ್ರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಿಗೂ ಭಾಷಣಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ವಂದನೆಯನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಮರಳಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸವು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕರ್ತರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ ಸಂ॥
ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಚಿತ

ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
ಬಿನ್ನಹ (ಗೀತೆಗಳು)
ಶಾನ್ತಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)
ಸಾವಿತ್ರಿ (,,)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)
ಅರುಣ (ಪದ್ಯಗಳು)
ವಿಮರ್ಶೆ ೧ (ಲೇಖನಗಳು)
ಉಷಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ಒಂದು ಕತೆ)
ತಾಳೀಕೋಟೆ (ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ)
ವಿಮರ್ಶೆ ೨ (ಲೇಖನಗಳು)
ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ (ಒಂದು ಭಾಷಣ)
ಮಂಜುಳಾ (ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ತಾವರೆ (ಪದ್ಯಗಳು)
ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಉಪನ್ಯಾಸ)
ಚೆಲುವು (ಪದ್ಯಗಳು)
ಶಿವ ಛತ್ರಪತಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ವಿಮರ್ಶೆ ೩ (ಲೇಖನಗಳು)
ಯಶೋಧರಾ (ನಾಟಕ)
ಮಲಾರ (ಪದ್ಯಗಳು)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೪
ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೫
ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ
ತಿರುಪಾಣಿ (ನಾಟಕ)
ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)
ಕಾಕನಕೋಟೆ (ನಾಟಕ)
ಆದಿಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ
ವಿಮರ್ಶೆ ೪ (ಲೇಖನಗಳು)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೬
ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ (ಪದ್ಯಕಥೆ)
ರಾಮನವಮಿ (,,)
ಮೂಕನ ಮಕ್ಕಳು (,,)

(ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ)

Popular Culture in Karnataka
The Poetry of Valmiki
Short Stories (in four volumes)
Subbanna

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳು :—

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
43–44, ಗವಿಪುರದ ವಿಸ್ತರಣ, ಬಸವನಗುಡಿ ಟಪಾಲು
ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರ, ಧಾರವಾಡ

ಕರ್ಣಾಟಕದ

ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ವಿಷಯದ ಸ್ವರೂಪ: ವಿಚಾರದ ಆವಶ್ಯಕತೆ

ಭರತಖಂಡದ ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ನೇತೃಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜನದ ಜೀವನ ಈಗ ಹೊಸದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬುಗೆ ಶುಭಪ್ರದವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಳೆಯದನ್ನು ತೀರಾ ಬಿಡದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುಬೀಳದೆ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಣಿಂದ ಬರುವ ಅನೇಕರೂ, ಅವರ ಅನುಕರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಕಾಣುವ ನಮ್ಮವರು ಕೆಲವರೂ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವರು. ಇಂಥವರು ನಿಂದಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮದು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾವು ಕೋಪಮಾಡಿದರೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಇವರು ತಿಳಿದವರು, ಹೇಳಿದರು, ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಇಂಥವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಸಾಧುತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೇಳಿ ಆ ಜನದ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿನೋಡಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅತೃಪ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ಗುಣಗಳೂ ಇವೆ, ದೋಷಗಳಿಂದ ನಾವು ಕುಗ್ಗಬೇಕಾಗಿರುವಂತೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ನಾವು ಧೈರ್ಯಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತೋರಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಜನರು ಎಷ್ಟೇ ವಿನಯದಿಂದಲಾದರೂ

ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಚಾರ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗದ ದಿನ ದಿನದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜ್ಞಾನವು ಕೇವಲ ಆವಶ್ಯಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಗರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೀದಿಯ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಯೋಚಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವರು ಎಷ್ಟು ಜನ? ಊರು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಬೇಕು. ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಂಗ್ಲೇಯರು ಮುನ್ನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಡವರನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಿರಕೂಡದೆಂದು ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ಈಗ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಭಿಕ್ಷ ಬೇಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು. ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುವವನೇ ಆದರೂ ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಿಗರೇಟನ್ನೋ ಒಂದು ಬೆಂಕಿಯ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನೋ ಮಾರಿ ನಾಲ್ಕು ಆಣೆ ದಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದಾನಿ ದಾನವನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು; ಬೇಡುವವನು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೆಲೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಿಕ್ಷುಕನು ಕೆಡುವನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಈ ಜನಾಂಗ ನೀಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಕಾನೂನು ಆಗಬೇಕೆಂದು ಆಗಾಗ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಬಿಡುವುದೇ? ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮರ ಬೆಳೆದು ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮವರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅದರಲ್ಲಿ ಭೂತವಿದೆಯೆಂಬುದು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಹುಡುಕಬಹುದು. ಜನ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಲಾವಳಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು; ಅಥವಾ ನಿಮಿತ್ತ ಹೇಳುವವನು ಅದು ಕೆಟ್ಟದು ಎಂದ ಎಂದು. ಹೀಗೆ ದಿನದಿನದ ಬಾಳಿನಲ್ಲೂ ಜನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜನದ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿಯೋ

ಸಹಾಯವಾಗಿಯೋ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸ ಲಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ಈ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭರತಖಂಡದ ಒಟ್ಟಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ದೇಶದ ಮುಖಂಡರು ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನರು ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕ. ಭರತಖಂಡದ ಬೇರೆಬೇರೆ ನಾಡುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರಬಹುದು ; ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರುವುದೇ ನಿಜ. ಆದರೆ ಆಯಾ ನಾಡಿನ ಲಕ್ಷಣ ಸೌಕರ್ಯ ಇತಿಹಾಸಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳೂ ಕೆಲವು ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು ಜನದ ಒಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭವದಿಂದ ಅದರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪರಿಣಾಮ. ಇದು ಒಟ್ಟು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಆಗಲಾರದು ; ಭಾಗ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೀತು. ಅಥವಾ ಅಂಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೇ ಆದರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳೇನೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾ ಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಮಾಡಿದೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆ : ಇದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿಯವರೆಗಿನ ನಾಡು ಕನ್ನಡ ನಾಡೆಂದು ಪೂರ್ವದ ರಾಜಕವಿಯೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು. ಈಗ ಕನ್ನಡವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೈಸೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾಂ, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಹೈದರಾಬಾದು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕೊಯಿಮುತ್ತೂರು, ಮಧುರೆ ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಸಂಕೋಚ ವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಕಾವೇರಿಯಿಂದಾಚೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿದೆ. ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಪ್ರಜೆ ಒಟ್ಟು ಒಂದು ಕೋಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು

ಇದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತೃಭಾಷೆಯೆಂದು ಹೇಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯುಳ್ಳ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನರಿಯದ ಜನವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ತಮಿಳು ತೆಲುಗು ಮಾತೃಭಾಷೆಯೆಂದು ಹೇಳುವ ಅನೇಕರಿಗೆ ಆ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಗಳಿಗಿಂತ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವೆಂದರೂ ಮರಾಠಿ, ತೆಲುಗು ಅಥವಾ ತಮಿಳು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ರುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಿಚಯವಿದ್ದು ಕನ್ನಡವನ್ನರಿಯದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಎಣಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬೇರೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ಮರೆತಿರುವವರನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವವರನ್ನೂ ಸುಮಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಸಮನೆಂದು ಎಣಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನಾಡುವ ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಜೆ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ಲಕ್ಷ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನರಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸದಿಂದೆಲ್ಲ ವಾಸಿತ ವಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕವೇ ಮಧ್ಯದೇಶ. ತಮಿಳಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ; ತೆಲುಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಯಿತು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ಎರಡು ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಭಾಷೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾತನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಊಹಿಸ ಬಹುದು. ತಮಿಳಿನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾತು ರೂಪು ಮಾರ್ಪಡದೆ ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ರೂಪು ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಇರುವುದು ಕಡಮೆ; ಹುಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಹಾಗೆ ಅರ್ಧ ಹೀಗೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತ ವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬರೆ ದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗಾವಲಂಬನವು ಈ ನಾಡಿನ ಸ್ಥಾನದ ಫಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಗಳು ಆಗಾಗ ಕೆಲವು

ತಮಿಳು ರಾಜರುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜರುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದುವು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದರಿಂದ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತು. ಈ ನಾಡು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಮೂವರು ಮತಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನ. ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವ ಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯರಂಗ. ಇಲ್ಲಿಯದೇ ಒಂದು ಶಿಲ್ಪರೀತಿಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪ, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶಿಲ್ಪ ಎಂದು ವಿದೇಶೀಯರು ವರ್ಣಿಸಿದಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಇದು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪ. ಗಾನಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕದ್ದು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನದೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಅದು ಈಚೆಗೆ ಬೆಳೆದದ್ದು ಕರ್ಣಾಟಕದವರಿಂದಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳ ಮುಂದೆ ಹಾಕುವ ಊರ ಹೆಸರುಗಳಂತೆ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸಂಗೀತವೆಂಬ ಈ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿ ಈಗ ತಮಿಳರಲ್ಲೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಕರ್ಣಾಟಕದ್ದು ಎಂದು ಆ ಹೆಸರು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದ ರೀತಿ

ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತರಾದವರ ತಿಳಿವು ಅಸಂಸ್ಕೃತರ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯುಳ್ಳ ಜನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸರಣದ ವಿನ್ಯಾಸ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಊರಿಗೆ ತಿಳಿದವನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಅವನ ನಡೆ ನುಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ಸಭ್ಯರಾಗುವವರು ಅನೇಕರು. ಇದು ತಿಳಿವಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಮೆ. ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಲೋಭಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆಂದೇ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಅವನ ತಿಳಿವು ಅವನಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ತಿಳಿದವರು ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಹರಡುವುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಜನರು ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಜನಾಂಗದ ಜ್ಞಾನದ ಸಾರ ಜನರಲ್ಲಿ ಊರಿತ್ತು. ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಅನೇಕ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಜನರ

ತಿಳಿವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನೂ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಎಷ್ಟು ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಊಹೆಯನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಇದೇವೆ. ನಾವು ಈಗ ಜನಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ; ಅವರು ಏನನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೋ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನವರು ಅಕ್ಷರ ಹೇಳಿಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಊರಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವನ್ನು ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ವಧುವಿನಂಬಕ ಚಕೋರಕಂ ಪೊರೆಯೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಈಗ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಓದುಬರಹವನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕಲಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿವು; ತಿಳಿವಿನ ಸಾಧನ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬರಬಹುದು. ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಮೂಲತತ್ತ್ವಗಳು ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಿಳಿಯುವ ದಾರಿ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಆಮೇಲೆ ಬರಬಹುದು. ರಸದ ಅನುಭವ ಮೊದಲು ಆಗಬೇಕು; ಅದರ ವಿಮರ್ಶೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಆಮೇಲೆ ಬರಬಹುದು. ಕಾವ್ಯವು ಮನಮುಟ್ಟುವುದು ಮುಖ್ಯ; ಅದನ್ನು ನಾನೇ ಓದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆಯೋ ಓದುವವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆಯೋ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ? ಸಾಮಾನ್ಯನು ತಾನೇ ಓದಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಒಬ್ಬನು ಓದಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಇಂಥ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಪ್ರಯೋಜನವೆಷ್ಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಈಗ ಸಂಸ್ಕೃತರಾದ ನಾವು ಓದುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಓದು ಕಲಿತ ನಾವು ಅದರ ಸರಿಯಾದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ; ಓದು ಕಲಿಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಓದಿನ ಮುಖ್ಯ ಫಲ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊರೆಯುತಿತ್ತು.

ಇದರಂತೆ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಏರ್ಪಾಡುಗಳಿಂದ ಜನರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣವೆನ್ನುವುದು

ಇಂತಹದೊಂದು ಏರ್ಪಾಡು. ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳು, ಚರಿತ್ರೆ, ಭೂವಿವರಣೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ತತ್ತ್ವ, ಭೂಲೋಕ, ದೇವಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಜನರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದುವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂದರ್ಭ ಬೇರೆ. ಹರಿಕಥೆ ಇಂಥ ಇನ್ನೊಂದು ಏರ್ಪಾಡು. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ವಿಚಾರದ ಸೋಪಾನವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕತೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಪಕತೆಗಳು; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಬೇರೆ. ಸರಿಯಾದ ಹರಿಕಥೆಯಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮತದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ತ್ವ, ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ಮಾರ್ಗ, ಇವೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ, ಭಜನೆಯ ಮನೆ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಸಂಸ್ಕಾರಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಗಳು. ಆಗಾಗ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆ. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ದೇವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆನವಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೇವರು ಒಬ್ಬನು ಇದಾನೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬರುವುದು ಬಹು ಹಿರಿಯ ವಿಷಯ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಸೇವೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು, ಮೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿಯದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾಡುಗಳಲ್ಲೂ ದೇವಾಲಯವೆನ್ನುವ ಕಟ್ಟಡವೊಂದು ಏರ್ಪಾಡಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಗುಣ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ರಾಜನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯಂತೆ ನಡೆಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೋದವನಿಗೆ ಕಣ್ಣು, ನಾಲಗೆ, ಕಿವಿ, ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲ ತಣಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಏರ್ಪಾಡು ಇದೆ. ಇದು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ. ಈ ವಿಶೇಷಗುಣವು ಕರ್ಣಾಟಕದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬ ಇದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನೇ ನೋಡುವರು; ದೇವರ ಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೋಡುವರು; ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆಂದಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇರುವರು.

ಇದಿಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಂತಹವರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಸ್ಕಾರ ಉಂಟಾಗುವುದು; ಬರಿಯ ಮಾತಿಗಾದರೂ ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನುವುದು ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋದವನಿಗೆ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯುವಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಲಿವು ಬಂದರೂ ಅದು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ: ಪಾಠ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಶಿಕ್ಷೆ. ಭಕ್ತಿಯೆನ್ನುವುದು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪೈರು. ಅದರ ಮೊದಲನ್ನು ಹೀಗೆಂದೇ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವರೆಂಬ ಭಾವ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಕಾದು ಕಾದು ಅವನು ಏನಾದರೊಂದು ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದಾಗಲೋ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರು ವಾಗಲೋ ಭಗವಂತನ ಸಹಾಯ ಬೇಕೆಂದರೆ ಒಳಹೊಗುತ್ತದೆ. ಆವರೆಗೆ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೃದಯದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಆ ಭಾವವನ್ನು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ವರು ಹಿಂದೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದರಂತೆಯೇ ಭಜನೆಯ ಮನೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪರಿಪಾಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯ ಬಾರದು.

ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದುಂಟಾದ ಜನತಾ ಶೀಲ

ಇದರಿಂದುಂಟಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜನದ ಜೀವನದಿಂದ ತಿಳಿಯ ಬಹುದು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ಯಾನು ಭೋಗರು ಇದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅರುವತ್ತು ಎಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಂದಿರು, ತಮ್ಮಂದಿರ ಹೆಂಡತಿಯರು, ಮಕ್ಕಳು; ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯರು, ಗಂಡಂದಿರು;

ತಮ್ಮಂದಿರ ಅಳಿಯಂದರು; ಅಳಿಯಂದರ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದರಮೇಲೆ ಊರಿಗೆ ಬರುವವರು ಹೋಗುವವರು. ಇಷ್ಟು ಸಂಸಾರವನ್ನೂ ಒಂದು ದಿನ ಗೊಣಗುಟ್ಟದೆ ಒಂದು ದಿನ ಬೇಸರಪಡದೆ ಆತ ಹತ್ತಾರು ವರುಷ ಸಾಕಿದರು. ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ? ಆಯ ವಾದದ್ದು ಹೇಗೆ? ದೇವರು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದಾನೆ; ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ; ನಮಗೇಕೆ ಚಿಂತೆ? ಇವರಂತಹವರು ಅಪೂರ್ವರಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇವರ ತಮ್ಮಂದಿರು; ಇವರಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೌಡರು; ಅವರಂತೆ ನಮ್ಮೂರ ಬಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಗೌಡರು. ನಾನು ಈಗ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರ ಬಳಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಬ್ಬ ಗೌಡ ನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮಾಸದ ಕೊನೆಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಒಂದು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅವರೇಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗು ತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಸೊಸೆಯೂ ಇದ್ದಳು. ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸದೆ ನೀನೇಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು. "ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿ ನೀರು ಹೊಯ್ದು ಸಾಕಿ ಅವರೇಕಾಯಿ ತಿಂದು ಆಗುವುದೇನು, ಅಂತ ಅಲಕ್ಷ್ಯ". "ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಆಸೆಯೇ?" "ಆಸೇನು ಉಂಟು. ಅಲ್ಲದೀರ—ಗಿಡ ಬೆಳೆಯುವಷ್ಟು ದಿನ ಬೆಳಸಿ ಕಾಯಿ ತರ್ಕೋಬೇಕು. ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೋಮಾರಿತನಮಾಡಿ ಬರುವ ಫಲ ಬಿಡೋದೆ? ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಾದಮೇಲೆ ಕಾಯಿ ಬೇಕು ಎಂದರೆ ಸಿಕ್ಯಾತೆ? ಈಗ ನೋಡಿ ಹದಿನೈದು ದಿನದಿಂದ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಅವರೇಕಾಯಿ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ದಿನಾ ನಾಲ್ಕು ಕಾಳು ಇದೆ". ನನ್ನ ಬಳಿ ಆಗಾಗ ಒಬ್ಬ ಹರಿದಾಸರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಕುಳಿತು ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಿರು ತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬರುವಾಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಯೋಚನೆ ಯಿದ್ದರೆ ಅವರು ಹೋಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಯೋಚನೆಯೇನೆಂದು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೋ ಮಾತು ತಿರುಗುತ್ತದೆ. "ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು

ನೋಡಿಕೋತ ಇದ್ದರು ಸಂಸಾರಾನ. ನನಗೆ ಅರುವತ್ತು ವರುಷ ಆಗೋ ತನಕ ಅವರು ನನಗೆ ತಂದೆಯಂತೆ ಇದ್ದರು. ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂತು. ನೋಡಿ, ನೀನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕರ್ತ ಇದಾನೆ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ನಿನಗೆ ಭಾರ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರ. ಹತ್ತು ವರುಷ ಆಯಿತಲ್ಲ; ನೋಡಿ ನಡೆಯಿಸಿಬಿಟ್ಟ ದೇವರು. ಸ್ವಾಮಿ, ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂತ ಚಿಂತೆಯಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನಮ್ಮಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಮಾಡುವವರು ನಾವಲ್ಲ. ಅವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ". "ಅವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂತ ನಾವು ಕೂತಿರಲಾಗದು. ನಮ್ಮಿಂದಲೇ ಆಗೋದು ಅದು, ಅವ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ." "ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಕೆಟ್ಟದನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಮಾಡೋಕೆ ನಾವು ಸ್ವತಂತ್ರರಲ್ಲ. ನಾನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂತ ದೇವರಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಅವ ಬುದ್ಧಿಕೊಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿದ. ನಮ್ಮಿಂದ ಆಯಿತು" ಎಂದು ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವು ದಕ್ಕೆ ಇವರು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನ ಎಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ಎಂದರೆ, "ಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಗಾಗ ಇದನ್ನು ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಬರುತ್ತೆ. ಸಂಸಾರವೇನು ಸಂನ್ಯಾಸವೇನು ಸ್ವಾಮಿ? ಎಣಿಸಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ದುಡಿಯುವುದೆಲ್ಲ ದೇವರಿಗಾಗಿ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪೂಜೆಯೇ" ಎಂದು ಸಾಧನದ ಬಗೆಗಾಣೆ ಎನ್ನಬಹುದೇ ಎಂಬ ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಹೇಳುವರು. "ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಮರೀನ ನಮ್ಮದು ಎಂದರೆ ಭಯವಾಗಿ ಹೇಗಪ್ಪ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನವು ಅನ್ನಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತೆ. ಅವರನ್ನು ಸಾಕೋದು ಅವನ ಕೆಲಸ. ನಮ್ಮನ್ನಿಟ್ಟು ಸಾಕಿಸುತ್ತಾನೆ." "ಸ್ವಾಮಿ ತಿಳಿದವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನ ದಾದಿ ಯಜಮಾನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಕಾಣೋಹಾಗೆ ಕಾಣಬೇಕು. ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಸಾಕಬೇಕು. ಯಾಕೆ? ತಪ್ಪಿದರೆ ಯಜ ಮಾನ ಕೋಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ನನ್ನವು ಅನ್ನಕೂಡದು. ಲಾಲಿಸು ಅಂದರೆ ಲಾಲಿಸಿದೆವು; ಬೇಡವೆಂದರೆ ಬಿಟ್ಟೆವು. ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿ ಯದೇ ಯಾವುದು ಸರಿ ಎಂತ." ನನಗೇನೋ ಈ ಹರಿದಾಸರ ಸಂಗಡ

ಅರ್ಥಗಂಟೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಓದಿ ಕೇಳಿ ನೋಡಿ ಕಲಿತ ಕಲಿವಿನ ಸಾರವೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರದೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತರಂತೆ. ಅದು ಶಿವಾಚಾರದವರ ಒಂದು ಮಠ. ಇವರು ಬಂಡಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರಂತೆ. ಮಠದ ಅಯ್ಯನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿಯೂ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು, ಬರಬೇಕು ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆದರ ದಿಂದ ಇವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕಂಬಳಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ನಾನು ಒಂದು ಸಲ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ಆ ಕಾಡು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆ. ಇದು ಯಾರದೆಂದೆ. ಚೆನ್ನೇಗೌಡನದು ಎಂದೋ ಏನೋ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದರು. ನಾವು ಮಾತ ನಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನೆಯ ಮುದುಕಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಒಂದೆರಡು ಮಾತಾದಮೇಲೆ "ಇದು ಚೆನ್ನೇಗೌಡರ ಮನೆಯೋ" ಎಂದೆ. "ಹೌದು." "ಚೆನ್ನೇಗೌಡರು ಎಲ್ಲಿ?" "ಶಿವನಪುರಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾರೆ." ನನಗೆ ಅರ್ಥ ವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು "ಶಿವನಪುರಿ ಎಲ್ಲಿದೆ?" ಎಂದೆ. ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದವರು ಚೆನ್ನೇಗೌಡ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾನು "ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ" ಎಂದು "ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವಮ್ಮಾ" ಎಂದೆ. ಮುದುಕಿ "ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನಪ್ಪಾ ಏನು ಮಾತು ತಿಳಿಯೋಕೆ ಬಿಡಿ. ಅವರು ಹೋಗಿ ಹತ್ತು ವರುಷ ಆಯಿತು" ಎಂದರು. "ಶಿವನಪುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ದಾರೆ!" ಮತ್ತೆ ನೋಡುವ ಭರವಸೆ ಉಂಟು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಕಾಣು ತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತೆ ಎಂದು ಸಂದೇಹ ಅವಶ್ಯಕ ವಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಹುಟ್ಟಿ ಅರ್ಥ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಅರ್ಥವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಮಾತು ಬಂತು.

ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಫಲವಾದ ಗ್ರಾಮ ಜೀವನ

ಇದೇ ರೀತಿಯ ನಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಡಿತದಿಂದ ಈಗ ನಮ್ಮ ಊರುಗಳ ಬದುಕಿನ ಕಟ್ಟು ಸಡಿಲವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅದು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಫಲ; ದಿನಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ನಾಯಕನೆಂದರೆ, ರಾಮನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೇನು ರಾವಣನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೇನು ರಾಗಿ ಬೀಸುವುದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸ್ವಭಾವ. ಆದರೆ ಊರೆಂದರೆ ಯಾರೂ ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನ ನಾಡಿಗೆ ಅಂಟಿದ್ದಿತು: ಬಡಗ ನಾಡಿನವರು, ಸೀರ ನಾಡಿನವರು, ಮಂಡ್ಯದವರು, ಕೀಳು ನಾಡಿನವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಊರ ಜನ ಅದರ ಬಳಿ ತೋಪು ಕೊಳ ಗುಡಿ ಮಂಟಪ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹತ್ತು ಜನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುವ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಭಾವನೆ. ರಂಗಪ್ಪನ ತೋಪು ಗಿರಿಯಪ್ಪನ ಬಾವಿ ಎಂದು ರಂಗಪ್ಪ ಹಾಕಿಸಿದ ತೋಪನ್ನೂ ಗಿರಿಯಪ್ಪನು ತೋಡಿಸಿದ ಬಾವಿಯನ್ನೂ ಕರೆಯುವರು. ಊರಿನ ಮುಂದೆ ರಚ್ಚೆಗಳು; ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರೇಕಲ್ಲುಗಳು, ಜಲ ಸಂದ್ರಗಳು; ಬಿಸಿಲ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳು. ಊರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಿನ ದಿನವೂ ಒಬ್ಬರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರ ಸೇವೆ. ಕಾಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯುಧ ಪೂಜೆ; ಬಿತ್ತುವಂದು ಭೂಮಿಯ ಪೂಜೆ. ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೆರವು. ಊರ ಹುಡುಗರಿಗಾಗಿ ಉಪ್ಪರಪಟ್ಟೆ ಗುಡುಗಿನಾಟ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳು. ಹಬ್ಬಗಳು. ಊರ ಜಗಳದ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಊರ ಜನದ ಅಂತಸ್ಸಾಕ್ಷಿ ಊರ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ನಾಡಿನ ಅಂತಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದೆ ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಜನರು ಅದರೆದುರಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಗ್ರಾಮವೂ ಒಂದೊಂದು ಸಂಸಾರದಂತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆತ ವಿವಿಧ ಮತಗಳು

ಜನದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಲವು ಮತಗಳ ಸೇರುವೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ನಾವು ಈಗ ಹಿಂದೂಮತವೆನ್ನುವುದರ ಮಧ್ಯಭಾಗ. ವಿದೇಶೀಯರು ನಮ್ಮ ಮತಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಸ್ತ ಮತ ಮುಹಮ್ಮದೀಯ ಮತಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯೆಂದು ಎಣಿಸುವಂತೆ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮತಗಳೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು ರೀತಿಯ ಭಾವನೆ. ಬೌದ್ಧಮತ ಜೈನಮತಗಳು ಹಿಂದೂಮತದಿಂದ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಪ್ರೊಟಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕ್ರೈಸ್ತಜನರು ಪ್ರೊಟಿಸ್ಟೆಂಟರಾದರೂ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಬೌದ್ಧರೂ ಜೈನರೂ ಬೌದ್ಧ ಜೈನರಾದರೂ ಹಿಂದೂಗಳೇ; ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಮಧ್ಯಕಾಂಡವನ್ನಲ್ಲ, ಶಾಖೆಗಳನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವರು ಅಷ್ಟೇ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವರು ವಿದೇಶೀಯರು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಕೂಡ ಹಿಂದೂಮತದಿಂದ ಬೇರೆ ಎಂಬಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಮತವನ್ನು ಇವರು "ಬ್ರಾಹ್ಮನಿಕಲ್" ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರ ವೈಷಮ್ಯಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೆನ್ನಬೇಕು. ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಯಾವ ಒಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಬ್ರಾಹ್ಮನಿಕಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ ಶೂದ್ರಯಿಕಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೆ ಬೌದ್ಧ ಜೈನ ತತ್ತ್ವಗಳು ವಿರೋಧವಾದುವಲ್ಲ; ವೀರಶೈವ ಮತವು ಅದರ ಆವರಣದಿಂದ ಹೊರಗಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬೌದ್ಧ ಜೈನ ವೀರಶೈವ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಶಾಖೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಭಾಗವೆನ್ನುವುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿರುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರೂ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಆದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲೇ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿರುವ ಮತ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಸ್ಮಾರ್ತ ಮತವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಣ್ಣ ಈ ಸ್ಮಾರ್ತ ಮತದ್ದು. ಇದಾದಮೇಲೆ ಬೌದ್ಧ

ಮತದ ಬಣ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇರಿರಬೇಕು; ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಜೈನಮತದ ಬಣ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇರಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತದ ವರ್ಣ ಒಂದುಕಡೆ ಸೇರಿತು. ಇತ್ತ ಇದು ಸೇರಿರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಈ ನಾಡಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ವೀರಶೈವ ಮತವೂ ಹರಿದಾಸಪಂಥವೂ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯ ತೀವ್ರ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದುವು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪುರೋಗಮನದಲ್ಲಿ ಭಂಗವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಜನ ಒಂದು ಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದೆಹೋದರೂ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಬಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬಣ್ಣ ವೀರಶೈವ ಮತದ್ದು ಮಾಧ್ವ ಮತದ್ದು. ಈಚೆಗೆ ಮುಹಮ್ಮದೀಯ ಮತ ಕ್ರೀಸ್ತ ಮತಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಜೈನ ಮತಗಳ ಅನುಭಾವ

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೌದ್ಧಮತದಿಂದ ಯಾವ ವಿಶೇಷ ಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧ ಮತಾವಲಂಬಿಯಾದ ಅಶೋಕ ಮಹಾರಾಜನ ಶಾಸನಗಳು ಮೂರು ಮೈಸೂರ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಬೌದ್ಧರು ತಮ್ಮ ಮತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭರತವರ್ಷದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಅಜಂತದ ದೇವಾಲಯುಗಳೂ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಬೌದ್ಧ ಶ್ರಮಣರು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅದರ ಗುರುತು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧಮತಗ್ರಂಥಗಳ ಅನ್ವೇಷಣಕ್ಕಾಗಿ 'ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಗೆ ಬಂದ ಫಾಹಿಯಾನ್ ಎಂಬ ಚೀನನು ಮಧ್ಯದೇಶದ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ ನಾವೆಯನ್ನೇರಿ ಸಿಂಹಳ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಅವನ ಪ್ರಯಾಣಕಥೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಂದರೆ ಬೌದ್ಧಮತವು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಅಂಚನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೇಗಾದರೂ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಸನಾತನ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಮತಖಂಡನಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಊರಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡದಂತೆ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವನ್ನು ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿ ಬೌದ್ಧಮತವು ಬೇರೆಯ ಮತವಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕಳೆದರು. ಬೌದ್ಧ ಮತದ ಉಪಯುಕ್ತ ತತ್ವಗಳು ಹಲವು ಹೀಗೆ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಹೋಗಿರಬೇಕು.

ಜೈನಮತದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳವೂ ಕಾರಕಳವೂ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಜೈನ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಾನಗಳು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಜೈನರೇ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೈನ ಅರಸರು ಅನೇಕರು ಆಳಿದರು. ಜೈನರು ಈಗಲೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರಂತೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೈನರು ಆಡುವ ಮಾತು ಕೂಡ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ. ಸರ್ವಜ್ಞನು ಜೈನ ಮತವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೇದೇವರು ಜಿನ್ನೇದೇವರನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಬೇಡಿದಹಾಗೆ ಎನ್ನುವ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಿಂದ ಜಿನಮೂರ್ತಿಯು ಜನಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತಮೂರ್ತಿಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜೈನರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಬರಬರುತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಆದುವು. ರಾಮಾನುಜರ ಮತವು ಮೈಸೂರ ನಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಜೈನರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಇವರಿಂದಲೂ ಇವರ ಮತದಿಂದಲೂ ಜನದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕಾರವುಂಟಾಗಿತ್ತೋ ಅದು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಯಿತು. ಈಗ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜೈನರು ಉತ್ತಮ ತರಗತಿಯ ಸನಾತನ ಧರ್ಮಿಗಳಂತೆಯೇ ಕಾಣುವರು. ಮಾತನಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಜೈನರಿಗೂ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೂ

ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೆಂದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿವಧೆ ತಪ್ಪೆಂಬ ಭಾವನೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜೈನಮತದಿಂದ ಹರಡಿರಬೇಕು.

ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಅನುಭಾವ

ಬೌದ್ಧ ಜೈನಮತಗಳು ಖಿಲವಾದರೂ ಅವುಗಳ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಜನರದಾಗಿ ನಿಂತ ಮತವನ್ನು ಮುಖ್ಯಮತ ಸ್ಮಾರ್ತಮತ ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಕರೆದಿದೆ. ಈ ಮತದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ವಿಶೇಷ ಗುಣ. ಇದು ಇನ್ನು ಯಾವ ಮತದಿಂದಲೂ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಈ ಮತವು ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತದ ಕಡೆಯ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುವ ಜ್ಞಾನಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತ ಏಳುತ್ತ ದೇವರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಜನಕ್ಕೂ ಸ್ಥಳವಿದೆ ; ಮಾನವ ಹೃದಯದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಕ್ಕೂ ಒಂದು ಅವಕಾಶವಿದೆ ; ಇರುವಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು ದಾರಿಯಿದೆ. ಇದರ ತತ್ತ್ವಗಳು ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಇದು ಒಂದು ಮತವೇ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವಂತೆ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ. ಇದು ತತ್ತ್ವ ಕೆಲವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದವರೇ ತನ್ನವರೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರನ್ನು ತನ್ನವರೆಂದು ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಮುಖ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಅಡಕವಾಗಿವೆ ; ದಿನದ ಆಚಾರ, ವ್ಯವಹಾರ, ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಹಬ್ಬಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಇರುವುದು ಹೋಗುವುದು, ಕಷ್ಟ ಸುಖ, ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಉಚ್ಚ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಜನದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಿದ್ದುತ್ತ ಇದ್ದಿದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ತ ಮತವು ತಿಳಿವನ್ನೆಲ್ಲ ಜನರಿಂದ ಮರೆಯಿಸಿತ್ತೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತೆಂದೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಧರ್ಮಜ್ಞರು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜನರೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದಾರೆ. ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಓದುಬರಹ ಕಲಿಸಲು, ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಯ ಸಾಧನವನ್ನು ಕೊಡಲು, ಹಿಂದೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಜನಾಂಗದ ಜ್ಞಾನದ ಸಾರವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೊದಲೇ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಈ ಮತವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಚಾರವನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ಬದುಕನ್ನು ತಿದ್ದಿತು. ನಾವು ಈಚಿಗೆ ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದೇವೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವೆವು. ನಮ್ಮ ತಾತಂದಿರು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎನ್ನುವೆವು; ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಬೇರೆಕಡೆ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದೆಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜನರು ಮಾಡುವರು. ಇಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಇದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅರ್ಥ ತಿಳಿದಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಮರೆಯುವುದೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಮೊದಲು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದವರಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸ್ಮಾರ್ತ ಮತವು ಮೊದಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯಜನರ ಬಾಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಲು ಯತ್ನಮಾಡಿತು. ಬರಿಯ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜನ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೊಸ ಮತಗಳು ಏಳಲು ಅವುಗಳ ಉತ್ತಮ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದಿತು. ಇತರ ಮತಗಳು ದೇಶಭಾಷೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೂ ದೇಶಭಾಷೆಯ

ಸಹಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಯಿಸುತ್ತ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಸ್ಮಾರ್ತ ಮತವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಶ್ಲೋಕಮಂಜರಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗಿಂತ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವು ಹೇಳುವಷ್ಟು ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೋಡುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಆ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ತತ್ತ್ವಗಳಂತೂ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರಿಗೆನ್ನದೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಬೇಕಾದುವಾಗಿವೆ. ಶಾಂಕರ ಮತವು ಜೀವವನ್ನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆಂದೂ, ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಯವೆಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆಂದೂ, ಅದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದೂ ಒಳ್ಳೆಯತನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಭಾವನೆ ಕೆಲವು ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಈ ಮತದ ವಿರೋಧಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸುವರು. ಇದೆಲ್ಲ ಭ್ರಮೆಯ ಮಾತು. ಶಾಂಕರಮತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ಕೂಡ ಅದ್ವೈತವು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಬಲ್ಲರು. ಆ ಮತವಾಗಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಇಷ್ಟಬಂದಹಾಗೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಶುಷ್ಕ ಮಾಯಾವಾದದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಮುಗಿಸು ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ; ಒಳ್ಳೆಯದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಆಚಾರ್ಯರ ಭಜಗೋವಿಂದಂ ಶ್ಲೋಕಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮುಖ್ಯ ತತ್ತ್ವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಭಜಿಸು. ಸಾವು ಬಂದಾಗ ಡುಕೃಂಕರಣೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ಸಲಕರಣೆ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ; ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸು; ಅದರಂತೆ ನಡೆ. ನಾನು ಯಾರು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡು. ಇದು ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಲಕ್ಷಣ. ಸಾಮಾನ್ಯನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಟದಲ್ಲಿಯೂ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ ವಾರ್ಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಹೀಗಿರಬಾರದು. ಪರ

ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿ. ಅದರ ವಿಶ್ವನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣ ವಾಗಿ ನಡೆದುಕೋ. ಸರಿಯಾದ ಭಾವದಿಂದ ಗೀತೆಯ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಪಾಠ ಮಾಡಿದರೂ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟು; ಅದಿಲ್ಲದೆ ಗೀತೆಯೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಪಾಠಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಸುಖವು ಹೇಯವಾ ದದ್ದು, ಕ್ಷಣಿಕವಾದದ್ದು; ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ. ನಿತ್ಯ ಸುಖ ಹಿರಿಯದು; ಅದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸು; ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಯತ್ನಮಾಡು; ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ವೇದಾಂತದ ಸಾರವೇ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿದಿದೆ.

ಅನುಭವಾಮೃತ ಕಾವ್ಯ

ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜನದ ಉಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಮಾರ್ತಮತಾವಲಂಬಿ ಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಷಟ್ಪದೀ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸೃಷ್ಟವಾದುವು. ಬರಬರುತ್ತ ಜ್ಞಾನವು ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಯಾವ ಭಾಷೆ ಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಜನರಿಗೆ ತೋರಿತು. ಇದಿಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾದ ವಿಷಯವೇ ಎಂದು ನಾವು ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು. ನಿಜ ವಾಗಿಯೂ ಇದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಕಷ್ಟದ ಅನುಭವ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಬೈಬಲ್ ಗ್ರಂಥವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರವಾಗ ಬೇಕಾದರೆ ಸಾವಿರದ ಐದುನೂರು ವರ್ಷ ಕಳೆಯಿತು. ಇಂಥಾ ಭಾವನೆ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರಿ ಗಿರುವ ಈ ಭಾವನೆ ಈಗ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀ ಷನ್ನು ಕಲಿತ ನಮಗೆ ಇದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಈಗಲೂ ಸಂದೇಹ. ಕನ್ನಡದ ಜನದ ತಲೆಗೆ ಅಂಟಬಹುದಾದ ಭಾವ ವೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೆಂದು ನಾವು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಈ ಭಾವ ಬರುವುದು ಹೀಗೆಯೇ ಸಾವಕಾಶವಾಯಿತು. ಬಂದಾಗ್ಯೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜನರಿಂದ

ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅನುಭವಾಮೃತವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂದ ಕಳೆದ ಸಿಗುರಿನ ಕಬ್ಬಿನಂದ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೊಗಳುವ ಪದ್ಯವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿರುವೆವು. ಆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಉಜ್ವಲ ಭಾಷಾಪ್ರೇಮವು ಈಗ ದೇಶ ವತ್ಸಲರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನೇಕರಿಗೆ ಇರಲಾರದು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಗಂಧವನ್ನೇ ಅರಿಯದವರಾದರೂ ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇನಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತೇವೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲೇನಿದೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅನುಭವಾಮೃತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಾಕೆಂದದ್ದಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನಿದೆ ಎಂದನು. ಇವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗ. ತಿಳಿವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎರಚುವುದೇ, ಬೇಡಿಬಂದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವುದೇ, ಎಂಬುದು ಚರ್ಚಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯ. ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು ಮೂರ್ಖತನ ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದವರು ಓದಲಿ ಎಂದು ಈತನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಈತನ ಔದಾರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಹಿರಿಯದೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಜನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ದತ್ತಪುತ್ರನಿಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥಾ ನಾಣ್ಣುಡಿಗಳನ್ನು ಜನಕ್ಕೆ ಈ ಗ್ರಂಥವೇ ಕೊಟ್ಟಿರ ಬಹುದು. ಸ್ಮಾರ್ತಮತದಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಿತೆನ್ನುವ ತಿಳಿವಿನ ಲಕ್ಷಣ ಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುವುದು.

ಮುಕ್ತಿಯೇ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖ, ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸು ವುದೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ, ಎನ್ನುವುದೇ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೂಲಸೂತ್ರ. ಮುಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಸಜ್ಜನನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು

ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಮನುಷ್ಯನು ದಾನ ಧರ್ಮದಯಾನ್ವಿತನಾಗಿರಬೇಕು; ನಿರ್ಮಾನಮದಮತ್ಸರನಾಗಿರಬೇಕು; ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಶಮದಮಾದಿ ವಿಧಾನ ನಿರತನಾಗಿರಬೇಕು. ದಂಭದರ್ಪಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದ ಶಾಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ಬಂದ ಸುಖದುಃಖಗಳು ತನ್ನನ್ನು ಮುಂದುಗೆಡಿಸಲು ನೋಯದುಬ್ಬದೆ ಬಂದುದೆಲ್ಲವೂ ಈಶ್ವರಾಜ್ಞೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢ ವಿರಕ್ತಿಯ ಹೊಂದಿ ಭೋಗ ಭ್ರಾಂತಿಯುಳಿದರೆ ಅಂದು ಮನುಜನು ಮುಕ್ತನೆನಿಸುವನು. ಇಂಥವನು ತರುಣಿಯರು ತನ್ನಿದಿರೊಳೆಸೆದಿರೆ ಕುರುಡನಂತಿರುವನು. ಅನ್ಯರು ಪರರ ನಿಂದೆಯನೊರೆಯಲು ಬಧಿರನಂದದಿ ಕೇಳನದನೊಲಿದು; ಕರವಿಕಲ ನಂದದಲಿ ಹಿರಿದಾದರೂ ಪರಧನವನು ಹಿರಿಯನು. ದುಷ್ಟರು ತನ್ನನ್ನು ಜರಿಯೆ ಮರಳಿ ಜರಿಯ. ಎಡರಿನಲಿ ಎದೆ ಗುಂದದುಬ್ಬದೆ ಪೊಡವಿಗಧಿಪತಿಯಾಗೆ ಹಿಗ್ಗದೆ ಬಡತನದಿ ಕಂಗೆಡದೆ ವಿತ್ತವ ಗಳಿಸಿ ಗರ್ವಿಸದೆ ಮಡದಿ ಮನೆ ಮನೆವಾರ್ತೆ ಮಕ್ಕಳ ಗೊಡವಿಯಲಿ ಕಡುಮಮತೆ ಇಲ್ಲದೆ ದೃಢ ವಿರಕ್ತಿಯಲಿರಲು ಮನುಷ್ಯನು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುವನು. ಈ ದಾರಿಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡದೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟವನು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವನು. ಮಾಯೆ ಮೊದಲೇ ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಅದರಮೇಲೆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸೋತರೆ, ಮರುಳು ಹಿಡಿದವನು ಮದ್ದುಗುಳಿಕೆಯನು ತಿಂದಂತಾಯಿತು. ಇಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬರಬರುತ್ತಾ ಸಂಸಾರದ ತೊಡರು ಹೆಚ್ಚುವುದೇ ಹೊರತು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾರದು. ತೆರಳೆಯ ಹುಳು ನಡೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಅದರ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಇವನ ಸ್ಥಿತಿ. ಇಂಥವರಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಜರೆ ಮರವು ಮರಣವೆಂಬ ದುಃಖ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಒರಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಒನಕೆಯ ಪೆಟ್ಟು ತಪ್ಪಿದ್ದೆ? ಭವಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಕಷ್ಟ ಸಿದ್ಧ. ಕೊರಳಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೆ ಮರಳುವುದೆ? ಇಂಥವನು ಮೋಕ್ಷದ ಮಾತನ್ನು ನೆನೆದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಕಾಣದವನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯೇಕೆ? ನಪುಂಸಕನಿಗೆ ರಾಣಿಯೇಕೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಲೂ ಆರನು. ಕತ್ತೆ ಕತ್ತುರಿಯನ್ನರಿವುದೇ? ದತ್ತಾಗಿ ಹೋದ ಮಗನಿಗೆ ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಹೇಗೆ

ಬರಬೇಕು? ಅವನು ಬೇರೆಯ ಜನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನು. ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋದವನಿಗೆ ಪರತತ್ತ್ವದ ಮಾತೇಕೆ? ಇಂಥವನು ವೇದಾಂತದ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಧರಿಸಿದರೂ ವೇದಾಂತಿಯಾಗಿರಲಾರನು. ಎತ್ತಿಗೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಬಸವನಾಗುವುದು ; ಕತ್ತೆಗೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕತ್ತೆಯಲ್ಲದೆ ಬಸವನಾಗಲಾರದು. ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು ನನಗೇಕೆ ಎಂದು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸದವನ ಬದುಕು ವ್ಯರ್ಥ. ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಬರಿಯ ದಾರಿಯನ್ನರಿತ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅದು ಬರುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮೀನು ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನವಾಯಿತೆ? ಬಕ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದೇನು? ಮರ್ಕಟ ಕಾನನದಲ್ಲಿದ್ದೇನು? ಕೋಗಿಲೆ ಮೌನದಲ್ಲಿದ್ದೇನು? ಇವು ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾರವು. ಹೀಗೆಯೇ ಬರಿಯ ತಪದಿಂದ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಹುತ್ತ ಬಡಿದರೆ ಹಾವು ಸಾವುದೇ? ಮೈಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿದರೆ ಆಸೆ ಬತ್ತುವುದೇ? ಮುಖ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಅಸಾರವೆಂಬ ಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಆಗ ಅವನು ಬೇರೆಯಾದ ನಿತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನು. ಸಂಸಾರ ಅಸಾರವೆಂಬುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟುತ್ತ ತಾನೊಬ್ಬ ; ಸಾಯುವಾಗ ತಾನೊಬ್ಬ ; ಮಧ್ಯೆ ಬಂಧುಗಳ ಸಂಸರ್ಗ. ದಾರಿ ನಡೆಯುವ ಮನುಜರು ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ದಾಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಸಂಸಾರ, ಮರದಮೇಲೆ ನೂರಾರು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಸೇರಿ ಗಜಿಬಿಜಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತುಹೋದನಂತರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಹಾರುವಂತೆ ಸಂಸಾರ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ನಂಟು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ರಕ್ಷಕರು. ದೇಹ ನೀರಮೇಲಣ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ. ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನ ನೀರ ಗುಳ್ಳೆಗೆ ಹಾಕುವ ಲೋಹದ ಕಟ್ಟು. ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೈಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಮುದ್ದಿಸುವುದು ಜಾರೆಯಾದ

ಹೆಂಡತಿಯ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ. ಹಿಂಸೆಗೆಂದು ಜನಿಸಿರುವ ನಾವು ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ; ಹರಕೆಗೆ ತಂದ ಕುರಿ ತೋರಣದ ಚಿಗುರನ್ನು ತಿಂದಂತೆ. ಸರ್ಪದ ಬಾಯಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ ನೊಣವನ್ನು ಕಬಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡುವಂತೆ, ಕೇಡಿಗೆ ಉದ್ದಿಷ್ಟರಾದ ನಾವು ಇತರರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವೆವು. ಧನವಿರಲು ನಂಟರು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇತರರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನವರನ್ನು ಸಾಕುವುದೂ ಬೇರೆ ಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಇವರನ್ನೇ ಸಾಕು ವುದೂ ಪಾಪಕ್ಕೆ ದಾರಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಲವಶರು. ಎಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮಾಧೀನ. ಜಗದ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ನಿಯಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಾವು ಇದೆಲ್ಲ ಈಶ್ವರಾಜ್ಞೆಯೆನ್ನಬೇಕು. ಇದು ತಿಳಿಯ ದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಉದ್ಧತನಾಗುವನು. ಕೋಪ ಕೆಟ್ಟದು; ಕಾಮ ಕೆಟ್ಟದು; ನೋಡಿದರೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ಅಸಹ್ಯಕರ. ಒಂದೊಂದೇ ಇಂದ್ರಿಯವು ಕೇಡಿಗೆ ಕಾರಣ. ಇಂಥದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನೇಕ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳಿಗೆ ಮನಗೊಟ್ಟರೆ ಗತಿಯೇನು? ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಕ್ತಿ ಯೆಂಬ ನಿತ್ಯ ಸುಖದ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕ್ಷಣಿಕ ಸುಖ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಲ್ಪದ ಸುಖ ಇದನ್ನು ಕಷ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಬೆರಸಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಸುತ್ತುವು ದಾಗುತ್ತದೆ.

ತಿಳಿವು; ತಿಳಿವಿನ ಆಭಾಸ

ಅನುಭವಾಮೃತ ಕಾವ್ಯದ ಒಂದೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಈ ಸಾರಾಂಶ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಹನವಾದ ವಿಷಯ ಎಷ್ಟು ಲಲಿತವಾಗಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ತೋರು ತ್ತದೆ. ಇದಿಷ್ಟು ವಿಷಯವೂ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದಿತ್ತೆಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲರ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಅದು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೆಂದಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಗೆ ತರುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೇ ಕಷ್ಟ

ಸಾಧ್ಯ. ಇನ್ನು ಜನಾಂಗದ ಮಾತೇನು? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬಹು ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಲಭಿಸುವುದೆಂದು ಗೀತೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬರುವುದೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿಯಾರು? ಅಲ್ಲದೆ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಕಾಗೆಯ ಬಂಗಾರದಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಒಂದು ಆಭಾಸರೂಪವುಂಟು. ವೇದಾಂತಿಯ ಸಹನೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸಹೋಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯನು ಹೇಡಿಯಾಗಬಹುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮನೆಂದು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಕಲಿತ ಮನುಷ್ಯನು, ಯಾವ ಜೀವವೂ ಸಣ್ಣದಲ್ಲವೆಂದು ನಿಕೃಷ್ಟ ಜೀವಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕನಿಕರವನ್ನು ತೋರುವ ಬದಲು ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನೂ ರಾಜನನ್ನೂ ತನಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತದಿಂದ ಇಂಥ ವಿಕಾರ ಫಲಗಳು ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ವೇದಾಂತದ ದೋಷವೂ ಅಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡಿದವರ ದೋಷವೂ ಅಲ್ಲ. ವೇದಾಂತದ ಸಾರವನ್ನು ಜನರ ಮುಂದಿಟ್ಟ ಜನರೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು ಎಂದೂ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಗುರುವಿಂದ ಕಲಿ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶ ಅನುಷ್ಠಾನದ ದಾರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿ ಎನ್ನುವುದೇ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವೇದಾಂತದ ಆಭಾಸಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬರುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಬದುಕನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕವಲ್ಲ. ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಏನನ್ನಾದರೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಅವನು ಮುಕ್ತನು. ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡವನು ಏನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಮುಕ್ತನಲ್ಲ. ವೈರಾಗ್ಯ ಬೋಧೆಯ ಉದ್ದೇಶವು, ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಅಲ್ಪವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಡ, ನಿತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯಮಾಡು ಎಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡನೇ ಮೆಟ್ಟಲು ಅಷ್ಟು ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿನಲ್ಲೇನಿದೆ ಎಂದು ಎಂಥವನೂ ಹೇಳಬಹುದು; ಅದು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಸ್ಮಾರ್ತಮತದ ವೈರಾಗ್ಯ ಬೋಧೆ ಆಭಾಸದಿಂದ ಜನದಲ್ಲಿ ತಾಮಸ ವೈರಾಗ್ಯವಾದಂತೆ ಅದರ ಕರ್ಮ ವಿಧಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಮಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಕರ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಎಲ್ಲ ಮತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೆ ಬರಲೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಯಜ್ಞಗಳು ಬರಬರುತ್ತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಗಳು ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದುವು. ಬೌದ್ಧಮತದಿಂದ ವಿನಿವೃತ್ತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ತಮತವು ಪ್ರಾಯಶಃ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಜವರೇಗೌಡನು ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಾ "ನಾವೇನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಸ್ವಾಮಿ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪಾಪಮಾಡಿ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ" ಎಂದನು. ಇದೀಗ ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ವಿಪರೀತಾವಸ್ಥೆ. ತಪ್ಪುಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಬೇಡಿದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಬೇಡುವ ಎಂದೇ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೆ? ಮನುಷ್ಯನು ಪತಿತನಾಗುವನು. ಆದರೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ನಿಜ. ಹೀಗೆಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಕುತರ್ಕ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ರಷ್ಯಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರ್‍ಯಾಸ್‌ಪುಟಿನ್ ಎಂಬಾತನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆವಶ್ಯಕವೆಂಬ ಕ್ರೀಸ್ತನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದನಂತೆ. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡಬೇಕಾದರೆ ತಪ್ಪುಮಾಡಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ರ್‍ಯಾಸ್‌ಪುಟಿನ್ "ತಪ್ಪುಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಿಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ತಪ್ಪು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರೆಲ್ಲ ತಪ್ಪುಮಾಡಿ ಬದುಕಿ" ಎಂದನಂತೆ. ರ್‍ಯಾಸ್‌ಪುಟಿನ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳದೆ ಇದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಜನರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದೇನೋ ಉಂಟು. ಇಂಥಾ ಆಭಾಸ ಎಲ್ಲಾ ತತ್ತ್ವಪ್ರಚಾರದ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೂ ಸಹಜವಾದ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮ.

ಕರ್ಮವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಅದರ ಸುಧಾರಣೆ ಒಡನೆಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಯಾವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡುವೆವೆನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಎಂದರೆ ಶೀಲ ವಿನಯ ಭಕ್ತಿಗಳು ಮುಖ್ಯ. ಶೀಲವೇ ವಿನಯವೇ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಯಾವ ಒಂದು ಮತದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲ ಮತದಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಉದ್ಬೋಧನೆ ಅವಶ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆಯೆಂದರೆ ಕುಳಿತು ಬೆರಳೆಣಿಸುವುದೂ ತುಟಿಯನ್ನು ಪಿಟಪಿಟ ಅಲುಗಿಸುವುದೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅನೇಕರು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ಅಷ್ಟೇ; ಅದರ ಅರ್ಥ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿ ರುವುದಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ಆಗ ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶುಷ್ಕವಾದಾಗಲೇ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳ ಗುಂಪು ಗಳು ಎದ್ದು ನಿಂತವು.

ವೀರಶೈವ ಮತ

ಇಂಥ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ. ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಇದ್ದಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜೊತೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವೋ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಹೇಳಬೇಕು. ಅಂತು ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಮಹನೀಯನೊಬ್ಬನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕನಾದನು. ಈ ಮಹನೀಯನ ಚರಿತ್ರೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ. ಆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕುಲ ವೆಂದೂ ಕರ್ಮವೆಂದೂ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಸುತ್ತಣ ಸಮುದಾಯ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೇಸರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೀರಶೈವಾಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನೆನ್ನುವುದು ಅದರ ಮುಖ್ಯಾಂಶ. ಇವನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವೆನ್ನುವುದರ ವಿಷ ಯದಲ್ಲೂ ಕುಲವೆನ್ನುವುದರ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಬಹಳ ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟಿರ

ಬೇಕು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಪದವಿಗೆ ಬಂದರು; ವೀರಶೈವ ಮತದ ತತ್ವವನ್ನು ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದರು; ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು; ಅದರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜಂಗಮರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೆ ವೀರಶೈವ ಮತವು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪಂಥಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದುವೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಈಗ ಊಹೆಗೆ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ಣಾಟಕ ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹರಡಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಮಠ ಗಳು; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜಂಗಮರು; ವೀರಶೈವ ಮತದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಇವರು ಪದ್ಯಗಳಾಗಿ, ವಚನಗಳಾಗಿ, ಗೀತೆಗಳಾಗಿ ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಹೀಗೆ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತಕ್ಕೂ ಕ್ರೀಸ್ತಮತಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬ ಮತಕ್ಕೂ ಆಧಾರವಾದ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೇ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಕರ್ಣಾ ಟಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಈ ಮತದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಇದಾರೆ. ಇವರ ಭಾವನೆಯೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಮತದ್ದು, ವೀರ ಶೈವ ವಚನಗಳದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಆವಶ್ಯಕ. ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತದ ಉತ್ತಮವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತೋರಿಬರುವುದಲ್ಲದೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾಧಕ ಕಾರಣವೂ ಫಲವೂ ಆಯಿತೆನ್ನು ವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

ನಮ್ಮ ತತ್ತ್ವ ಸೋಪಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೊದಲನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು ಸಂಸಾ ರವು ಸುಖವಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು. ಮನುಷ್ಯನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಸುಖ. ಕಾಲ ದೇಶ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾದಂತೆ ಭಿನ್ನವಾಗುವ ಸುಖ ಸುಖ ವಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಬೇರೆಯಾದಂತೆ ಬೇರೆಯಾಗುವ ಸುಖ ಸುಖವಲ್ಲ.

ನಿಜವಾದ ಸುಖ ಕಾಲ ದೇಶ ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು. ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಬರುವ ಸುಖ ಸುಖವಲ್ಲ. ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಾಣದ ಮರ ಕಲ್ಲು ಮೊದಲಾದ ಜಡವಸ್ತುಗಳ ಇರವು ಸುಖವಲ್ಲ. ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನರಿತು ಅದರ ಕೋಟಲೆಗೆ ಒಳಗಾಗ ದಿರುವ ಸುಖ ಸುಖ. ಈ ಸುಖ ಹಿರಿಯದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಇದಲ್ಲದ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ತರದ ಸುಖವೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕೀಳಾ ದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮವರು ಸಂಸಾ ರವು ಅಸಾರವೆಂದು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ಕಪ್ಪೆ ಸರ್ಪನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಇರ್ಪಂತೆ ಸಂಸಾರ", "ಅಕಟಕಟಾ ಸಂಸಾರ ವೃಥಾ ಹೋಯಿತು! ಕರ್ತೃ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಇವನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಎನ್ನನು ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುವೇ." "ಶೂಲದ ಮೇಲಣ ಭೋಗ ಸಂಸಾರವೇನಾದೊಡೇನೋ; ನಾನಾವರ್ಣದ ಸಂಸಾರ ಹಾವ ಹಾವಾ ಡಿಗನ ಸ್ನೇಹದಂತೆ." "ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದೆನಯ್ಯಾ" "ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸರ್ಪ ಮುಟ್ಟಲು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದ ವಿಷಯವೆಂಬ ವಿಷದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಂದುಗೆಟ್ಟ." "ಎಂದ್ಕೋ ಸಂಸಾರ ದಂದುಗ ಹಿಂಗುವುದು. ಎಂದೋ ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವಹುದೆನಗೆ. ಎಂದೋ ಎಂದೋ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ. ಇನ್ನೆಂದೋ ಪರಮ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿಹುದೆನಗೆಂದೋ." ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆ ಬರುವ ತನಕ ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ. "ಲೇಸಕಂಡು ಮನದಲ್ಲಿ ಬಯಸಿ ಆಸೆಮಾಡಿದಡಿಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯಾ. ತಾಳಮರಕ್ಕೆ ಕಯ್ಯನೀಡಿ ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಗೋಣು ನೊಂದುದಯ್ಯಾ. ನೀನೀವ ಕಾಲಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯಾ." ಮನಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಆಡುವುದು "ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲಣ ಮರ್ಕಟನಂತೆ ಲಂಘಿಸುವುದು ಎನ್ನ ಮನ. ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ ಲೀಯದೆನ್ನ ಮನ. ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲೀಯದು . . . ." "ಮರನ ನೇರಿದ ಮರ್ಕಟದಂತೆ ಹಲವು ಕೊಂಬಿಂಗೆ ಹಾರುತಲಿದ್ದೇನೆ. ಬೆಂದ ಮನವನು ನಾನೆಂತು ನಂಬುವೆನಯ್ಯ." ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು

ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ನಮಗಿಲ್ಲ. "ವಿಷಯ ವೆಂಬ ಹಸುರನೆನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದು ಪಸರಿಸದಿರಯ್ಯ ; ಪಶುವೇನ ಬಲ್ಲದು ಹಸುರೆಂದೆಳಸುವುದಲ್ಲದೆ? ವಿಷಯ ರಹಿತನ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿರಸವ ದಣಿಯ ಮೇಯಿಸಿ ಸುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಉದಕವನೆರೆದು ನೋಡಿ ಸಲಹು" ಇದಕ್ಕೇನು ಗತಿ? ಆಸೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಆಗುವುದೇ ಗತಿ. "ಅತ್ತಲಿತ್ತ ಹೋಗದಂತೆ ಹೆಳವನ ಮಾಡಯ್ಯಾ ತಂದೆ. ಸುತ್ತಿಸುಳಿದು ನೋಡದಂತೆ ಅಂಧಕನ ಮಾಡಯ್ಯಾ ತಂದೆ. ಮತ್ತೊಂದ ಕೇಳದಂತೆ ಕಿವುಡನ ಮಾಡಯ್ಯಾ ತಂದೆ. ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದವಲ್ಲದೆ ಇತರ ವಿಷಯಕ್ಕೆಳಸದಂತೆ ಇರಿಸು." ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಪಾಪ, ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? "ಕರಿಯಂಜುವುದು ಅಂಕುಶಕಯ್ಯ, ಗಿರಿಯಂಜುವುದು ಕುಲಿಶಕಯ್ಯ, ತಮಂಧವಂಜುವುದು ಜ್ಯೋತಿಗಯ್ಯಾ, ಕಾನನವಂಜುವುದು ಬೇಗೆಗಯ್ಯಾ, ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳಂಜುವುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ನಾಮಕ್ಕಯ್ಯಾ." "ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ವೆಂಬುದೇ ಮಂತ್ರ. ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯವೆಂಬುದೇ ತಂತ್ರ. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ನೆನೆವುದೇ ಮಂತ್ರ." "ಎನ್ನ ಭವಬಂಧನ ದುರಿತಂಗಳ ಗೆಲುವೊಡೆ ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಶಿವ ಶರಣೆಂದರೆ ಸಾಲದೆ." "ಪಾತಕ ಶತಕೋಟಿಗಳನೊರಸಲು ಸಾಲದೆ ಒಂದೆ ಶಿವನಾಮ ಸಾಲದೆ ಒಂದೆ ಹರನ ನಾಮ." ಹಾಗಾದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಶಿವ ಶಿವ ಎಂದರೆ ಸಾಕೊ? "ಒಳಗೆ ಕುಟಿಲ ಹೊರಗೆ ವಿನಯವಾಗಿ ಭಕ್ತರೆನಿಸಿಕೊಂಬುವರ ಒಲ್ಲನೊಲ್ಲನಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವು. ಅವರು ಶಿವಪಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲರು ಸಲ್ಲರಯ್ಯ. ಒಳಹೊರಗೊಂದಾಗದವರಿಗೆ ಅಳಿಯಾಸೆದೋರಿ ಬೀಸಾಡುವನವರ ಜಗದೀಶ." ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯಾತನಿರಲು ಕಸ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವುದು, ಬದುಕು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ಅವನು ಒಳಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಯಲ ಡಂಭವಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಅದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ; ಬದುಕು ಕೊಳಕಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. "ಕುಂಬಳದ ಕಾಯಿಗೆ ಕಬ್ಬುನದ ಕಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಳೆವುದಲ್ಲದೆ

ಬಲುಹಾಗಬಲ್ಲದೆ. ಅಳಿಮನದಂಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂತಹುದೋ? ಮುನ್ನಿನಂತೆ." "ಸಗಣಿಯ ಬೆನಕನ್ನಗೆ ಸಂಪಿಗೆಯರಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ರಂಜನೆಯಹುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಗಂಜಳ ಬಿಡದಣ್ಣ. ಮಣ್ಣ ಪುತ್ಥಳಿಯ ಮಾಣದೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ತೊಳೆದರೆ ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಕೆಸರಹುದಲ್ಲದೆ ಅದರಚ್ಚುಗ ಬಿಡದಣ್ಣ. ಲೋಕದ ಮಾನವರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೆಟ್ಟವನೇಕೆ ಸದ್ಭಕ್ತನಹನು." "ಎನಿಸುಕಾಲ ಕಲ್ಲು ನೀರೊಳಗಿದ್ದರೇನು. ನೆನೆದು ಮೃದುವಾಗಬಲ್ಲುದೆ? ಎನಿಸುಕಾಲ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸುವೆನಯ್ಯಾ ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ?" ಉದ್ಧಾರವಾಗುವೆನೆನ್ನುವವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂದು ಬದುಕನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಬಾರದು. "ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆನ್ನುವುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ. ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವರು ಅಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವರು, ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದವರು ಅಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲರು." ಒಳ್ಳೆಯ ಜೀವನ ಆವಶ್ಯಕ. ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾಳೇ ದೇವಲೋಕ; ಕೆಟ್ಟ ಬಾಳೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ. ಮನುಷ್ಯನು ದಯಾವಂತನಾಗಿರಬೇಕು; ದೇವರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಹಲವು ದೇವರನ್ನು ನಂಬುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ದೇವರ ಭಕ್ತನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೊಳಕು ಜೀವನದಲ್ಲಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ದೇವರೆಂದ ಮೇಲೆ ದಿನ ವಾರಗಳ ಶುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ದೇವರ ಶರಣರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಜಾತಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾತಿ; ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆ ಕೆಟ್ಟ ಜಾತಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕು ಚೆನ್ನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ ಸೋಲಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಎಂದಿನಂತೆ ಇದ್ದರೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿ ಸುಲಭವಲ್ಲ; ಕರಗಸದಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಕೊಯ್ಯುತ್ತದೆ ಬರುತ್ತಾ ಕೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ನಾನು ಭಕ್ತನೆಂದರೆ ದೇವರು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ ನೋಡುವನು. ಶರಣಾಗತಿ ಹಿರಿದು. ತನು ನಿನ್ನದು, ಮನ ನಿನ್ನದು, ಧನ ನಿನ್ನದು ಎಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದೇವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಜವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಈ ಮತದ ಅನುಭಾವ

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಬದುಕಿನಿಂದಲೂ ಆತ್ಮೋದ್ಧರಣದ ಮೂಲ ಸೂತ್ರಗಳಾದ ಈ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಗಳು ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದುವು. ವೀರಶೈವ ಮತವು ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜಂಗಮರನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೂ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾದ ಆತ್ಮಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಹತ್ತಾರು ಜನರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಈ ಮತದ ಮುಖ್ಯ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಹೆಂಗಸರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಉಡುತಡಿಯ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ವಚನಗಳು ಇನ್ನು ಯಾವ ಭಕ್ತ ಶಿರೋಮಣಿಯ ವಚನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇವೆ. ಈ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಪಂಡಿತರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವರ ಸಾಧನೆ ಬರಿಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು. ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಲುಕದ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಈ ವಚನಕಾರರು ಊರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ರೂಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದ ಬಂದ ಸಿದ್ಧರು; ಅವರ ಬಾಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು; ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಯವು, ಇವರ ಉಪಮೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕಿನಿಂದ ಬಂದವು. ವೀರಶೈವ ಮತವು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ಜನಾಂಗದ ಜೀವನದ ಅಂತರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿತು.

ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಜನರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ನೂರಾರು ಜನ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿ ಗುರುಶಾಂತಪ್ಪ ಫಕೀರಪ್ಪನವರು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿರುವ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ಜನ ಶರಣರ ವಚನಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ನೀತಿಬೋಧೆಯು ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಆ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಕಾಣಬಹುದು.

ಲಿಂಗಾಂಗಿ ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನು ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಕು, ಕಳವು ಮಾಡಬಾರದು, ಜೀವಹಿಂಸೆ ಮಾಡಬಾರದು; ಎಲ್ಲರೂ ಸಮನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು, ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದುರಾಶೆ ಕೂಡದು, ಲೋಭ ಕೂಡದು, ಅಹಂಕಾರ ಕೂಡದು ; ವ್ಯಭಿಚಾರ ಕೂಡದು, ಭಕ್ತನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಕೂಡದು. ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು, ಶರಣರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು ; ಶುದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು, ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು ; ವ್ರತನಿಯಮವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು, ಆದರೆ ತಾಮಸ ವ್ರತನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಾರದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ವರ್ತನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಈ ವಿಷಯ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಮತವು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ಎನಿಸಬಹುದಾದ ಎಂಥೆಂಥವರಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡತನವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿತೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಸೌದೆ ಮಾರುವ ಮಾರಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯ, ತಳವಾರ ಕಾಮಿದೇವ, ಕಿರಾತ ಸಂಗಯ್ಯ, ಹೊಡೆಹುಲ್ಲ ಬಂಕಣ್ಣ, ಗಾಣದ ಕನ್ನಪ್ಪ, ತುರುಗಾಹಿ ರಾಮಣ್ಣ, ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ, ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವ್ವ, ಹಡಪದ ರೇಚಣ್ಣ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಕಾಮಾಟದ ಭೀಮಣ್ಣ. (ಮನುಷ್ಯನು ಹಿರಿಯನಾಗುವುದು ಅವನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಿಂದಲ್ಲ; ಅವನ ಅಂತರ್ಯದ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯಿಂದ.) ವೀರಶೈವ ಮತವು ಮಾಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದು. ಇದರಂತೆಯೇ ಹೆಂಗಸರು ಹತ್ತಾರು ಜನ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪತ್ನಿ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ; ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ ಕೊಂಡೇ ಮಂಚಣ್ಣ ರಾಯಸದ ಮಂಚಣ್ಣ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ, ಇವರ ಪತ್ನಿಯರು, ಉಡುತಡಿಯ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಇಬ್ಬರು ಕಾಳವ್ವೆಯರು, ಇಬ್ಬರು ರೆಮ್ಮವ್ವೆಯರು, ರೇಚವ್ವೆ, ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಗೊಗ್ಗವ್ವ, ರೇಕಮ್ಮ; ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ಜನ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವಷ್ಟು ಆತ್ಮಗೌರವ ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಮತವು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಂಡಿತೆಂಬುದೂ ಇದರಿಂದ ಎಷ್ಟು

ಶುಭ ಉಂಟಾಯಿತೆಂಬುದೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಮತದಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಯಿತು. ಇದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದೂ, ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದೆಂಬುದೂ, ಭಾವ ಶುದ್ಧಿಯೇ ಪೂಜೆ ಎಂಬುದೂ, ಜಾತಿ ಜಾತಿ ಎನ್ನಬಾರದೆಂಬುದೂ, ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆ ಮಾಡಕೂಡದೆನ್ನುವುದೂ, ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರವೆಂದು ಕ್ಲೇಶ ಪಡಬಾರದೆಂಬುದೂ ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತೆಂದಲ್ಲ; ಜ್ಞಾನವು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸರಿಯಾದದ್ದು ಬೇರೆ ಒಂದು ದಾರಿ ಇದೆ ಎಂದು ಜನಕ್ಕೆ ತೋರುವುದೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಧ್ಯೇಯವೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಕೆಟ್ಟ ಕಟ್ಟು ಸಡಿಲವಾಗುವುದೇ ಒಂದು ಶುಭ ಚಿಹ್ನೆ. ಸಂಸ್ಕಾರಕರು ನಮಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದೂ ಇದೇ ಸಹಾಯ. ವೀರಶೈವ ಮತದಿಂದ ಜನಜೀವನದ ಹಿಂದಣ ಬಂಧನಗಳು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾದವು; ಜನರ ವಿವೇಕದ ಮಟ್ಟವೇ ಏರಿತು. ತಿಳಿವು ಬೇರೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತ ಸಾರ ಮಾತ್ರ ಜನಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಅಜ್ಞಾನ ಹೋಯಿತು. ಧ್ಯಾನವೂ ಭಕ್ತಿಯೂ ದೇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಎನ್ನುವುದೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದ ಅಧಿಕಾರವಲ್ಲ, ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೆಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಯಿತು.

ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜನರಲ್ಲಿ ಈ ಉಚ್ಚಭಾವನೆಗಳು ಹರಡಿ ಎಂಥ ಸಂಸ್ಕಾರವುಂಟಾಯಿತೆನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕೃತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ತಿಳಿವಿನ ಫಲ. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕುಂಬಾರರಲ್ಲಿ; ಕಲಿತದ್ದೆಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವನು ಕಲಿತ ಶಾಲೆ ಅವನ ಸುತ್ತಣ ಜೀವನವೇ. ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬದುಕಿನ ಗರುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮಾತು ಜನದ ಮಾತು; ನಯವಾಗಿದೆ ನಿಜ; ಆದರೆ ತಿಳಿದ ಜನರ ಮಾತಾದದ್ದರಿಂದ ನಯವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲ

ವಿಷಯುವನ್ನೂ ಬಲ್ಲನು; ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಜನದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ನಡೆದು ಇವನ ಮಾತು ನಾಣ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಮಾತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ಎಂಥದೆಂದು ಅವನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕು; ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಂತೆ ತೊತ್ತಂತೆ ಹಿತ್ತಲಿನ ಗಿಡದಂತೆ ಪಾದದ ಕೆರದಂತೆ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಅದರಂತೆಯೇ ಗುರುವಾದವನು ನೆಲೆಯರಿತವನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ನಂಬಿದ ಶಿಷ್ಯನು ಕೊಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಕುರುಡನಂತಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಶಿವನು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಹೋಗಿಲ್ಲ; ಮೇಗಿಲ್ಲ ಕೆಳಗಿಲ್ಲ; ದೇಗುಲವು ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಹೃದಯದೊಳಗಿದಾನೆ. ಅವನೊಬ್ಬನೆ. ಕಣಿಕವೊಂದರಿಂದ ಹಲವು ಅಡಿಗೆಯಾಗುವಂತೆ ಅವನಿಂದ ಸರ್ವವೂ ಆಗಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ನೆನೆಯಬಹುದು. ನೆನೆಯುವುದೇ ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದರೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ನೆನೆದರೂ ಫಲವೊಂದೇನೆ. ತಾರಣಪುರುಷನು ಒಳಗಿರಲಾಗಿ ವಾರಣಾಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ತತ್ತ್ವವನ್ನರಿಯದೆ ವೇಷಮಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥ. ಕತ್ತೆ ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿದರೆ ಯತಿಯಪ್ಪುದೇ? ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಯತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದವನು ವಿನಯದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಇತರರು ತಾವಾಗಿ ಬಂದು ಆಶ್ರಯಿಸುವರು. ಕನ್ನಡಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಂದು ನೋಡಿ ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಅದರ ಬಳಿ ತಾವೇ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕಿರುವಾಗ ಸಂಸಾರ, ಆಮೇಲೆ ಮೋಕ್ಷ, ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ತಪ್ಪು. ಜೀವ ಇರುವಾಗ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಒಡಲನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವೆನೆನ್ನುವುದು ಹುತ್ತ ಹೊಡೆದು ಹಾವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆವೆಂಬ ರೀತಿ ಅಸಮಂಜಸ. ವೇಷ ಲಾಂಛನಗಳು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ; ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂತರ್ಯ ಮುಖ್ಯ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಕುಲವಿಲ್ಲ; ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೇರಿಯಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯವರಾದವರು ಒಂದು ಕುಲ, ಒಂದು ಜಾತಿ.

ನಡೆಯುವುದು ಒಂದೇ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ; ಕುಡಿಯುವುದು ಒಂದೇ ನೀರು; ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಡುವುದು ಒಂದೇ ಅಗ್ನಿ; ಇನ್ನು ಕುಲವು ಬೇರೆ ಹೇಗೆ? ಜಾತಿ ಹೀನರ ಮನೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ಹೀನವಾದದ್ದೇನು? ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿ ಎನ್ನಬಾರದು. ದೇವನೊಲಿದಾತನು ಜಾತ.

ಇದೆಲ್ಲ ತತ್ತ್ವ ಮತ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ್ತ ಮಾತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವ್ಯವಹಾರ ವಿಷಯಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ವಾದ ಹಾಸ್ಯ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದಾನಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸಮಯವರಿತು ಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೊಡರಿನಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ತೀರಿದರೆ ಕೊಡವನ್ನೆತ್ತಿ ಹುಯ್ಯುವರೆ? ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಕುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಕೊಡು ವುದೆಂದು ಅತಿಯಾಗಿ- ಕೊಡಬಾರದು; ಇಲ್ಲವೆಂದು ಬರಿಯ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಬಾರದು. ಸೇವಕನಾದವನು ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಡಿಯ ಲಾದರೂ ಬೇಕು; ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು. ಅಡಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರೆ ಸ್ವರ್ಗ; ಹಿಂದಕ್ಕಿಟ್ಟರೆ ನರಕ. ಬಲ್ಲಿದರೊಡನೆ ಜಗಳ ಬಾರದು; ಪಾಚಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲಮೇಲೆ ಅಡಿಯಿಡಬಾರದು. ಮಾಳಿಗೆ ಸಡಲಿದರೆ ಅಲ್ಲಿರಬಾರದು; ಹಲ್ಲುದುರಿದ ಸೂಳೆಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ದೊರೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗುವುದು ಕ್ಷೇಮ. ಹೊಲೆಯನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ಹೆಂಡಕ್ಕಿಡುತ್ತಾನೆ; ಕೃಷಿಕನು ಸಂಪಾದಿಸುವು ದನ್ನು ದಂಡಕ್ಕಿಡುತ್ತಾನೆ; ಹಾರುವನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲಸಿಕೆಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಲಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಬಲಿಯಿಲ್ಲ; ಆಲಸಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಬೇರಿಂದ ಹಲಸು ಕಾತಂತೆ ತುಂಬ ಧನ ಧಾನ್ಯ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಅನ್ನದೇವರ ಮುಂದೆ ಇನ್ನು ದೇವರು ಯಾಕೆ? ಅನ್ನವಿ ರುವ ತನಕ ಪ್ರಾಣ. ಜಗದಲ್ಲಿ ಅನ್ನವೇ ದೈವ. ಏನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಿಯ ಕೆಳೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದೂರ ಕಳುಹಿಸು. ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ ಮಗು ಚಿಕ್ಕದೆಂದೆನ್ನ ಬೇಡ; ಚಿಕ್ಕಾಡು ಮೈಕಡಿವಂತೆ ಕಮ್ಮಟವನಿಕ್ಕುತಲೆ ಕಳುತಾನೆ. ಗಾಣಿಗನು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣನೆಂಬುದು ನಿಜ. ಈಶ್ವರನು ಬಂದರೂ ಗಾಣಿಗ

ಆವನಿಂದ ಗಾಣವಾಡಿಸುವನು. ನಲ್ಲ ಒಲ್ಲೀ ಒಲ್ಲ; ಒಳ್ಳೆ ಆಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಒಲ್ಲ; ಏಕೆ? ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲ. ಗೌಡನಲ್ಲಿ ಹಗೆತನ, ಕಿವುಡನಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ, ತವುಡು ತಿಂದಂತೆ. ಹುಲ್ಲೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕಲ್ಲಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ತಪಸ್ವಿಯ ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸೋಲುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೊಂಕುಗುರುಳ ರಂಭೆ, ಪಂಕಜಗಂಧಿ ಎಂದು ಹೊಗಳದಿರು. ಒಲಿದವನಿಗೆ ಮಂಕೇ ಮಾಣಿಕ್ಯ. ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಾರು ಬೇರು ಇಡಬೇಡ; ಅದರಿಂದೇನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾರಿಯಾಗಲಿ ಜಗವಾಗಲಿ ಒಲಿಯಬೇಕಾದರೆ ಹೊನ್ನಿನ ಬೇರನ್ನಿಕ್ಕು ಒಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜ್ಞಾನ ವಿಶಾಲವಾದದ್ದು, ಉದಾರವಾದದ್ದು, ಜೀವನದ ಒಳಗಿಂದ ಬಂದದ್ದು, ಸುತ್ತಣ ಬಾಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬೆಳೆದದ್ದು. ಇವನ ಭಾವನೆ ಉದಾತ್ತವಾದದ್ದು. ಇವನ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ನಿಸರ್ಗಜನ್ಯವಾದದ್ದು. [ಮಾತು ಸರಳ, ಸುಂದರ, ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ. ಸರ್ವಜ್ಞನು ಆ ಕಾಲದ ಜನದ ತಿಳಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಆ ತಿಳಿವಿನ ಸಾರವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟನು. ಆದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಯಿತು. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುವರು.] ನೀಲಗಿರಿಯ ಬಡಗರಲ್ಲಿ ಓಡಿಯಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಅವರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪದಗಳು ಬಹಳ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತುಗಳು ನಾಣ್ನುಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಘರ್ಷಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಜನವೇ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಸರ್ವಜ್ಞನವೆಂದು ಹೇಳುವ ಅನೇಕ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನವೋ ಬೇರೆಯವರವೋ ಎಂದು ಅನೇಕವೇಳೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜನರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಹು ಪದ್ಯಗಳು ತ್ರಿಪದಿಗಳು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಿಂದ ಬಂದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ

ಸ್ಮಾರ್ತ ಮತ ವೀರಶೈವ ಮತಗಳಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಚಳವಳಿ ಹರಿದಾಸರದು ಎಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಹರಿದಾಸ ಮತವು ಮುಖ್ಯ ಮತದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಗುಣವನ್ನೇ ಬೆಳೆಯಿಸಿತು. ಭಕ್ತಿ ಭಗವದನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವೆನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ ಮತದಲ್ಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ. ಮುಖ್ಯ ಮತವು ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲಾ ತರಗತಿಯ ಜನಕ್ಕೊಂದು ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಒಂದೊಂದುವೇಳೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಾ ದಾರಿಯನ್ನೂ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡುವರು; ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆಹೋಗುವುದು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರಿದ್ದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಬರಬರುತ್ತ ಜನರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯೇ ಸುಲಭ, ಸರಿ, ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನೆಲೆಸುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಸೀಮೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಎದ್ದದ್ದು. ದೇವರು ಇರುವನೆ ಇಲ್ಲವೆ? ಇದ್ದರೆ ಅವನ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಅವನ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಯಾವುದು? ನಾವು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೆ, ಅವನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಂದೆ, ಅವನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು, ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ನಂಬಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಇದೇ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ಮುಖ್ಯ ಮತದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಾರಿಯೆಂದು ಭಾವನೆ. ಈ ಮತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ದಾರಿ ಅಥವಾ ಈ ದಾರಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ಭಾವನೆ. ಸ್ಮಾರ್ತ ಮತದ ಮಧ್ಯದ ತಾಳನ್ನು ಬಿಡದಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಈ ಮತವನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಮೊದಲನೆಯವರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾರುಗಳೆಂದು ಈ ಮತದ

ಆಚಾರ್ಯರು ಇದ್ದರು. ಅವರು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ್ದ ಮತವನ್ನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಗುರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಎಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದು ಸಾಧ್ಯ, ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ದಾರಿ, ಎಂದು ಈ ಮತದ ಗುರುಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಮತವು ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿತು. ಆಚಾರ್ಯರು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದರು; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು; ಇಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡದ ರಾಜನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಮೂಲಕ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಚುರಮಾಡಿದರು. ಒಂದೆರಡು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮರಿಗೆ ಕೂಡ ಹೋಗಿಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು.

ಹರಿದಾಸರು : ಪುರಂದರದಾಸರು

ಇದಾದ ಕೊಂಚಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಈ ಏಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತು. ಈ ಮತವು ಜನರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ದಾಸಕೂಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿತು. ಈ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಮೂಲಪುರುಷರು ನರಹರಿತೀರ್ಥರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರನಂತರ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಬಂದರು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಂತೆ. ಹರಿದಾಸರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರು ಸಾರ್ವಭೌಮರು. ಇವರ ಹೆಸರಾದ ಮೇಲೆ ಕನಕದಾಸರದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು. ಇವರಂತೆಯೇ ಇತರ ಹರಿದಾಸರು ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಜನ ಬಂದರು; ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಕ್ಕೆ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ದಾಸ ಕೂಟದ ಮೂಲ ಪುರುಷರ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಪಂಥದ ಗುಣಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರ ಪದಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಇವರು ತ್ಯಾಗಿಗಳಾದದ್ದು ಹೇಗೆಂದು

ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕತೆಯಿದೆ. ಇವರು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಬೇಸರಗೊಂಡು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಂತವರೆಂದು ಇದರಿಂದ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಹೀಗೆಂದೇ ಕಾಣುವುದು. ಇವರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಜೀವನದ ಅರಿವು ಇದೆ. ಒಂದುಸಲ ಇವರು ಅನಂತ ಅಪರಾಧ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಲಾಗಿ ಬಿನ್ನಹಕೆ ಬಾಯಿ ಇಲ್ಲವಯ್ಯಾ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭಂಗಪಟ್ಟರೆ ದೇವರ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗುವುದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುವಂತೆ " ಹಂಗಿಸಿ ಹಂಗಿಸಿ ಎನಗೆ ಹರಿನಾಮ ನಿಲಿಸಿದರು" ಎಂದು ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಅನುಭವ " ನಿನ್ನನೇ ನಂಬಿದೆನು ನೀನೆನ್ನ ಸಲಹಯ್ಯ" ಎಂಬ ಪದ್ಯದ ಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬೇಸರವಾದಾಗ " ಕಂಡು ಕಂಡು ಎನ್ನ ಕೈ ಬಿಡುವರೆ ಕೃಷ್ಣ" ಎಂದು ಮೊರೆ ಹೇಳಿದಾರೆ. ಕ್ಷಣ ವೊಂದು ಯುಗವಾಯಿತಂತೆ ಇವರಿಗೆ, ಇವರು ತೃಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆಯಾದ ರಂತೆ. ಜನರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಇವರು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವಲ್ಲಿ, ಹೋದಕಡೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಆದರವಿಲ್ಲ ದಿರಲು "ಯಾಕೆನ್ನ ಈ ರಾಜ್ಯಕೆಳತಂದೆ ಹರಿಯೇ . ." ಎಂದುಕೊಂಡಿರ ಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ " ಆರು ಬದುಕಿದರು ಹರಿ ನಿನ್ನ ನಂಬಿ . . . . ದೊರೆ ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿನ್ನ ನಂಬಿದರೆ ತಿರುಪೆಯೂ ಹುಟ್ಟಲೊಲ್ಲದು ಕೇಳು ಹರಿಯೇ . . . . . ." ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಕ್ತಿ ಕರಗಸ; ಹೋಗುತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವುದು, ಬರುತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವುದು. ಆದರೆ ಇವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತ " ವಾರಿಜನಾಭನ ಕರುಣವೆ ಸ್ಥಿರ! ಸಂಸಾರ ಎರವು ಕೇಳಾತ್ಮಾ" ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣು ವುದು. ಪುರಂದರದಾಸರ ಅನುಭವ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಭವದ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಜ್ಯೋತಿ ರ್ಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅನುಭವದಿಂದ ಇವರ ಭಾವನೆ ಉದಾರವಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಟ್ಟದ ಎಲ್ಲ ಜನರ

ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನೂ ಇವರು ಊಹಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಸಾರವು ನೀರ ಕಡೆದಂತೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೂ "ಹಂಗಾಗಿರಬೇಕು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂಗೆ ಬರೆದಿತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನದಲ್ಲಿ...." ಎಂದು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಮುಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. "ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು." ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ "ನಾನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನದೊಳಿರಲು ಹೀನ ಮಾನವರಿಂದ ಎನಗೇನಾಗುವುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಪುರಂದರದಾಸರು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಂಸಾರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಈಸಿ ಜಯಿಸಿದರು. ಅವರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಜೀವನದ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಬರಿಯ ಅವರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಜೀವನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ರಚಿಸಬಹುದು. ಅವರ ಜ್ಞಾನವು ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿ. ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಅಗಾಧವಾದದ್ದು; ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ನಡೆದು ಅವರ ಮಾತು ಸರಳವಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಗುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವೇದಾಂತಿಗಳಾದದ್ದರಿಂದ ಇವರು ವೇದಾಂತದ ಸಾರವನ್ನೇ ಜನರ ತಿಳಿವಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆಸಿಹೋದರು.

ದಾಸರ ಜೀವನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ

ಪುರಂದರದಾಸ ಕನಕದಾಸರ ಅನಂತರ ಬಂದ ದಾಸರೂ ಅವರವರ ಅನುಭವವನ್ನು ದೇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದಾರೆ. ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯುವುದು ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಯಿತು. ಗುರುವಿನಿಂದ ಶಿಷ್ಯ, ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಪ್ರಶಿಷ್ಯ; ಹೀಗೆ ಹಿರಿಯರ ಮಾತು ಬೀದಿಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಂದಿತು. ಹರಿದಾಸರಿಂದ ಹೀಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದ ಜೀವನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು. "ನರ ಜನ್ಮ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ವೈ ಒಂದು ಹಿರಿಯವಸ್ತುವಲ್ಲ.

ಬದುಕು ನಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದವನು ಸಂತೆಗೆ ಬಂದ ಕುರುಡು ನಾಯಂತೆ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಐಶ್ವರ್ಯ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಚಿಂತೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ವೇಷದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಸೇವೆ ಮಾಡು. ಸರಿಯಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆ ಪಡಬೇಡ. ಸಾಧನೆಯ ದಾರಿ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸು. ತಪಸ್ಸು ಆವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೇವರಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿಲ್ಲ ಮುಂದಿಲ್ಲ. ಅವನಿರಬೇಕಾದರೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ. ಶರಣಾಗತನಾಗು. ಬಿಡೆ ನಿನ್ನ ಪಾದವ ಎಂದು ಹರಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿ. ಇದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದು ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತದೆ. ರಂಗಯ್ಯನನ್ನು ನಂಬಿ ಕೆಟ್ಟವರಿಲ್ಲ. ನಂಬದೆ ಕೆಟ್ಟವರುಂಟು. ಒಳ್ಳೆಯವರಂತೆ ನಡೆ. ನಡೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಆಣೆಯಿಟ್ಟುಕೊ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿರು. ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬರಲಿ ಗೋವಿಂದನ ದಯೆ ಒಂದಿರಲಿ.

ದೇವರನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ದಾರಿ ತಿಳಿದುದಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೊಗಸೂ ಅನೇಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ತ್ವಗಳೂ ತಿಳಿದುವು. "ನೀ ಮಾಯೆಯೊಳಗೊ ನಿನ್ನೊಳು ಮಾಯೆಯೊ" ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರು ವೇದಾಂತದ ಕೊನೆಯ ಮಾತನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದಾರೆ. ಇವರೇ ರಚಿಸಿರುವ "ತನು ನಿನ್ನದು ಜೀವನು ನಿನ್ನದೋ" ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆನ್ನುವುದು ದೇವರದು. ಮನುಷ್ಯನಿಗಿರುವುದು ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಮಾತ್ರ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮವೂ ದೇವರಿತ್ತಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ." ಎಂಬದು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ "ಭಾಗ್ಯದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾರಮ್ಮ" ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲೂ, "ಶ್ರೀಶ ಕೊಳಲನೂದುತ ಬಂದ," "ಕೊಳಲನೂದುವ ಚದುರನಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯ," "ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಂತಿದೆ" ಮುಂತಾದ ಕೃಷ್ಣದೇವರನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನರಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಕಾವ್ಯದ ಸುಖ ದೊರೆತಿತು. ಹೀಗೆ ಹರಿದಾಸರ ಪಂಥದ

ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಜನರು ಉದಾತ್ತವಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಲಿತರು; ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು; ಗಹನವಾದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದರು.

ಹರಿದಾಸರ ಕತೆಗಳು

ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯತತ್ತ್ವಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತ ಹಲವು ಕತೆಗಳಿಂದ ಹರಡಿವೆ. ದೇವರು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದಾನೆ ಎಂಬುದು, ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ಅವರ ಗುರು ಒಂದು ಹಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಕಡೆ ತಿನ್ನು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವರು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಿನ್ನಲಾಗದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಎನ್ನುವ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಭೂತಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದರೂ ಭಗವಂತನಿಗೇ ತೃಪ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕನಕದಾಸರು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕದ್ದ ಒಂದು ನಾಯಿಗೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟರು ಎಂಬ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರು, ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನ ಯೋಚನೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕನಕದಾಸರ ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಕುಲ ಹಿರಿಯುದಲ್ಲ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಹಿರಿಯುದು ಎನ್ನುವುದು ಕನಕನ ಕಂಡಿಯ ಕತೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಅಹಂಕಾರ ಹೋದರೆ ಮುಕ್ತಿಯೆನ್ನುವುದು ಕನಕದಾಸರು ಗುರುವಿಗೆ ನಾನು ಹೋದರೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಎಂಬ ಕತೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತ ಕತೆಗಳು ಹರಿಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿ ಈ ಪಂಥದ ತತ್ತ್ವಗಳು ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆತವು. ಅಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಸಾರ ವಿಷಯವನ್ನು ಕನಕದಾಸರೂ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೂ ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಸುಲಭ ಕಾವ್ಯಗಳು : ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು

ವೀರಶೈವ ಮತದಿಂದಲೂ ಹರಿದಾಸ ಕೂಟದಿಂದಲೂ ತಿಳಿವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದದ್ದೆಂಬ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ನಡೆದಮೇಲೆ

ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ವೃತ್ತವು ಎಷ್ಟೇ ಸುಲಭವಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಕಟ್ಟು ಬಿಗಿ; ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಮಸ್ತ ಪದಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಕುವುದು ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತು ಆಡುವ ಮಾತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳ ಬರಹ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಹೀಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ, ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ ಇವು ಮುಖ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿಷಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕವಿತೆಯಿಂದೇ ನೋಡಿದರೆ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದ ಪದ್ಯಗಳೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪದ್ಯಗಳೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಸಂಸಾರದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ನೀತಿಬೋಧಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯ ಚಿತ್ರಕಾರರು ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಅವನೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಅವನ ಕಾವ್ಯವು ಅರಸುಗಳಿಗೆ ವೀರ, ದ್ವಿಜರಿಗೆ ವೇದಸಾರ, ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಸಾರ, ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಆಗಣ ಜೀವನದ ವಿಶ್ವಕೋಶವೆನ್ನಬಹುದು. ಕನಕದಾಸರ ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿಯನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವೂ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ಹೆಂಗಸರಿಗೆಂದೇ ಬರೆದುವಾದರೂ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು ನೀರಸವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದಲಾಗಲಿ ಬರೆದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಜೈನಕವಿ ರತ್ನಾಕರನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಭರತೇಶ ವೈಭವ ಇಂಥ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ. ಅದರ ವರ್ಣನೆಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವಂತಿವೆ. ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಕವಿ ಅದನ್ನು ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದಾನೆ. ನಾಟಕದ ವಿಚಾರ, ಆರೋಗಣೆಯ ವಿಚಾರ, ಸರಸದ ವಿಚಾರ, ಎಲ್ಲವೂ ಅಂದವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿದರೆ ಆಗಿನ ಜನರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು

ತೋರುತ್ತದೆ. ಭರತೇಶವೈಭವವನ್ನು ದಿನವೂ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಕಂಡಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರೂ ಗಂಡಸರೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಾವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತವನ್ನುಓದಿ ಕೇಳಿ ಧರ್ಮನ ನಡತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಡತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ನಮ್ಮ ಜನರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಿರಿಯ ನಾಯಕನಂತೆ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಯಾವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯನು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತಿನ ರೀತಿ ಹಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಜನದ ನಡತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಜನರಿಗೆ ನೀತಿಯ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟರು.

ಜನದ ಲಾವಣಿ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು

ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ರಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸದೆಹೋದರೂ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರೇ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ ರಚಿತವಾದುವು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೋಲಾರ ತುಮಕೂರು ಕಡೆಯ ಮುದ್ದಲಗುಮ್ಮನ ತೆಲುಗು ಪದಗಳನ್ನೂ, ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆಯ ಗಂಜಾಂ ಲಾವಣಿ, ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆಯ "ಗೆಳತಿ ಕರೆಯುತಾಳೆ" "ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹೆಣ್ಣೇ", ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ಕಡೆಯ ಮಲೆನಾಡಿನ ಲಾವಣಿಗಳು, ಸೀರ್‍ಯದ ಕಡೆಯ ಜೋಗಿಯ ಭಾರತದ ಹಾಡು ಇಂಥ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪ

ಮಾಡಿದೇನೆ. ಈಚೆಗೆ ಮುದ್ದಲಗುಮ್ಮನ ಪದಗಳು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವನ್ನೂ ಇತರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಾದ ಧಾರವಾಡದ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನ ಕವಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಜಯಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಜೀವವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಾವ್ಯ ಬಂದರೂ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಕವನ ನಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೊರಟಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೊಬ್ಬರು ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಮನುಷ್ಯ ಗುತ್ತಿಗೆ ಧಾನ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಮಲ್ದಾರ್ ವೀರಾಸಾಮಿ ಮೊದಲಿಯಾರ‍್ರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಕಗ್ಗ ಬರೆದರು. ಇದನ್ನು ನಾನು ಓದಿ ಕೇಳಿದೇನೆ. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆನ್ನುವವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವಾಗಿ ಪೋಲೀಸಿನವರಿಂದ ವಸ್ತು ಪತ್ತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಕವನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಕಾವ್ಯವೆಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕವನ ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಜನದ ಬದುಕು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಡೆದಷ್ಟು, ಜನದ ನಯ ಆಳವಾಗಿ ಇಳಿದಷ್ಟು, ಜನದ ನುಡಿಗೆ ಭಾವ ವ್ಯಂಜನೆಯ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸೊಗಸೂ ನೆರೆಯುವುವು. ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆಯ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಹರಿಸಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದು. "ಜನಕರಾಯನ ಮಗಳು ವನಕೆ ತೊಟ್ಟಿಲಕಟ್ಟಿ ಕುಶಲವರನಿಟ್ಟು ತೂಗ್ಯಾಳೋ ಸೀತಾದೇವಿ ನಗುತೆ ವನವಾಸ ಕಳೆದಾಳೋ." ಜನಕರಾಯನು ಮಗಳು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕವಿ ಆಕೆಯ ತೌರಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂತದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಶರಥರಾಯನ ಸೊಸೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಸೊಸೆಗೆ ಮಾವನ ಹಿರಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಿಗೂ ತೌರುಮನೆಯ ಕನಿಕರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಡು ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮಗಳು ವನಕೆ ತೊಟ್ಟಿಲ ಕಟ್ಟಿದಳಂತೆ. ಕಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವುದೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ವನಕ್ಕೆ

ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟುವುದು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಒಂದು ಹದಿರು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಅಗಾಧವಾಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆಗೆ ಅಲ್ಲ ವನಕ್ಕೆ ; ಮರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ ವನಕ್ಕೆ ; ಇಂದು ಒಂದು ಮರ, ನಾಳೆ ಒಂದು ಮರ. ಅಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವಂತೆ ವಿನೋದ ವಾಗಿರುವಂತೆ ಮರಕ್ಕೆ ಎಂದು ಎಣಿಸಬಾರದು. ವನಕ್ಕೆ ; ಕಾಡಿಗೆ ; ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಇರುಳಿಗ ಸೋಲಿಗರಂತೆ ಅಥವಾ ಮನೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯುವ ಕೊರಮ ಕೊರಚ ಹಂದಿಜೋಗಿಗಳಂತೆ, ಈ ರಾಜ ಪುತ್ರಿ ಮಗುವನ್ನು ತೂಗುವ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಕಾಡಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲವರನ್ನಿಟ್ಟು ತೂಗಿದಳು ಎಂದರೆ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ಬಹಳ ನೆನೆದಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆರಡನ್ನೂ ಆ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ತೂಗುತ್ತ—ತೂಗಲು ಚೇಟಿಯಿಲ್ಲ, ಇದ್ದರೂ ಈಕೆ ಬಿಡುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಮಾತೆಯ ಮಮತೆ ಹಿರಿದು—ನಗುತ ವನವಾಸ ಕಳೆದಳು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನೋವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಳು. ನಗು ಮಾತ್ರ ಕಾಣು ತ್ತಿತ್ತು. ಕವಿ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲ ತೆರೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಲೋಕಮಾತೆಯ ಈ ಹಸನ್ಮುಖವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಾನೆ. ಆ ನಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಹಿರಿದಾದ ಅಳಲು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭಾವನೆಯ ಸೊಗಸೂ ಮಾತಿನ ಚಾತುರ್ಯವೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುವು. ಇಂಥ ಅಸಾಧಾರಣ ವಾದ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ನಾಡ ಪದಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕಾಣುವುದು. ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಾಡ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಅಚ್ಚ ಎಷ್ಟು ಎಳಸು ಎಷ್ಟು ಸರಸ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ನಮ್ಮ ನಾಡ ತಾಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ, ಅವಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವು ಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸುಖಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹಿರಿದಾದ ಪ್ರೇಮ ವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಾತು ದಿನದ ಬಳಕೆಯ ಮಾತು; ಅರ್ಥಯುಕ್ತವಾದದ್ದು ; ತಿಳಿವಿನಿಂದ

ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾರವಾದ ಭಾವನೆಗಳು ಆಳವಾದ ರಾಗಗಳು ಇರುವಂತೆ ನಯವಾದ ಪರಿಹಾಸ್ಯವೂ ಸೇರಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು ಅನೇಕವೇಳೆ ನೀತಿಬೋಧೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕತೆಯೆಂದು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಕತೆ ಜನರಿಗೆ ದಾನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮುದುಕಿ ಮಗನ ಕತೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮನ ಮೈಮೇಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಕಾಪಿನ ಆಸೆಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಸರಕಾರ ಇದೆ, ತಪ್ಪುಮಾಡಿದವರನ್ನು ದಂಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಈಚೆಗೆ ನಾನು ನೋಡಿದ ದೊಂಬರ ಚೆನ್ನಿ ಎಂಬದೊಂದು ನಾಡಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಗುರು ದೊಂಬರ ಹುಡುಗಿ ಚೆನ್ನಿಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಅವಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ದೊರೆಯೂ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದನೆಂದೂ ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಗುರುವೂ ಗುರುಪ್ರೇಯಸಿ ಚೆನ್ನಿಯೂ ಈಶ್ವರ ಪಾರ್ವತಿಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿಕೆಯಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು. ಜನರು ಕಲಿತದ್ದು ಈ ಜನತೆಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಇತರ ಜನಕ್ಕೆ ಅದೇ ಕಲಿವು ಸುಲಭವಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಾಣುವುದು.

ಊರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು

ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬರುವ ಎಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣಂತೆ ಇಂತ ಕೃತಿ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿರಿಯ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವರ ಅಂತಸ್ತನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಒಂದು ಸೊಗಸು ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಊರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾನು ಬೇರೆ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಲೇಪಾಕ್ಷಿ, ಮದಲಿಂಗನ ಕಣಿವೆ, ಬಂದಳಿಕೆ ಎಂಬ ಮೂರು

ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೇನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ತಿರುಗಣ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಂತರಗಂಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಗುಡ್ಡ, ಖಾಂಡ್ಯ, ಬಸವನಗುಡಿ, ನಿಜಗಲ್‌ದುರ್ಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಊರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕತೆಗಳು ಹಲವು ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಂತೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸೊಗಸಾದ ಇತರ ಹೆಸರುಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ಅರಳಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆವಾಳು, ಕುಡುಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೇನಹಳ್ಳಿ; ಈ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟ ಜನರು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ನುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆಗೆ ಇರುವ ಸುಖವನ್ನೂ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಚಿತ್ರದ ಸೊಗಸನ್ನೂ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ಶುದ್ಧ ಪರಿತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರು. ಇದನ್ನು ಹೇಳುವ ಜನರು ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಆ ಹೆಸರಿಂದ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಸೊಗಸಾಗಿರುವ ಹೆಸರುಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಾಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಂಗಳ, ಇಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತೆ, ಇಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯೂರು; ಸೊಗದವಾಣಿ, ಮಾದಲ, ಹಿಪ್ಪಲ; ಪೂನಾಡು, ಬೆಳವಲ, ಸಂಪಿಗೆ; ಅಮೃತಾಪುರ, ಅಮೃತೂರು. ಈ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸೊಗಸಡಗಿದೆ. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆನವು ನಿಂತಿದೆ.

ಈ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲೂ ತಿಳಿದವರಲ್ಲೂ ಹಿರಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆಯನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಜನಕ್ಕೆ ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ಎಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತೋರಬಹುದು. ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಓದಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಆ ಓದುವ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಇಂಥ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ; ಕೆಲವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಓದಿದಾಗ ಸೀತಾದೇವಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೈವೀ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನಮ್ಮೂರ ಹೊಳೆಯ ಬಳಿ ಆಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರು,

ಆಗಿನಿಂದ ನೀರು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಅರಿಸಿನದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಸೀತಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೇಗಾದರೂ, ತಿಳಿಯದ ಜನಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂಥ ಕತೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಾಸವಾಗುವುದೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅರಿತವರಿಗೆ ಕಟ್ಟುಕತೆಯಾಗಿ ಕಾಣತಕ್ಕದ್ದು ಇಂತಹ ಸರಳ ಮತಿಗಳಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ನಿಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಜನದ ಊಹೆ ಇಂಥ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಬದುಕು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ, ನಾವು ಓಡಿಯಾಡಿದ ದೇಶದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಮತೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದೆಲ್ಲ ಕಾರಣ. ಈ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರೇಮವು ದೇಶಲತೆಯ ಕೊಡಿಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಾಡೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ನೆನವು ನಮ್ಮ ನಾಡ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಗಂಧದಂತೆ ಹರಡಿ ಎಲ್ಲಾ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಸಣ್ಣ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಊರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. "ಧರಣಿಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ ಮೆರೆಯುತಿಹ ಕರ್ಣಾಟದೇಶದಿ ಇರುವ ಕಾಳಿಂಗನೆಂಬ ಗೊಲ್ಲನ ಪರಿ" ಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಣ್ಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಕವಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾಳದ ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ ಮರದ, ಇನ್ನೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಇತರವಾದ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲನು; ಹಿರಿಯ ನಡತೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲನು. ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ತಾಯಿತಂದೆ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಬಂಧುಬಳಗ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹಸು ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಲಾರದು. ಇವನಿಗೆ ಹಸುಗಳೆಂದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ಗಂಗೆ ಬಾರೇ ಗೌರಿ ಬಾರೇ ತುಂಗಭದ್ರೆ ನೀನು

ಬಾರೇ ಎಂದು ಇವನು ಹಸುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂಡುವುದು ಇವನಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ತಾಯಿ ಕರುವಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತೂ ಜೊತೆಯ ಹಸುವಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತೂ, ಕರು ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತೂ ಕರುಳನ್ನು ನುಲಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾವನೆಯಾದರೂ ಸಹಜವಲ್ಲದ್ದಿಲ್ಲ. ಕವಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟು ಕತೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ನೀತಿ ಬೇಸರವಾಗುವಂತೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಲ್ಲ. ಹಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಜೀವಿಸುವ ಜನಾಂಗದ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಿರಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ ತುರುಗಾಹಿ ಜನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಕೋಶ. ಇದು ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಆದರಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇದು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದೆಂಬುದೂ ಕಾಣುವುದು. ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳದವರೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಳಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಳದಮಯಂತಿಯರ ಕತೆ ಜನದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಳನು ರಾಜನು. ಆದರೆ ಅವನ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಯ ರೀತಿಯ ಮಾತು. ಅವನ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ. ಹಂಸಗಳೂ ಕತೆಯ ರೀತಿಯವು. ಪಂಡಿತರಾದ ಕವಿಗಳು ಕೂಡಾ ಹಂಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಈತನು ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರಲು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಳನು ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಮರ ಹತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸದ್ಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಗಿರಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಕೂಡ ಮರ ಹತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಎಂತ ಅಲಕ್ಷ್ಯವೆಂತಲೋ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆಂತಲೋ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರಗಳ ರೀತಿಯ ಮಾತು

ಸಹಜವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೃತಿ, ಕಂದ, ವಚನ, ಯಾಲಪದ್ಯ, ಸೀಸಪದ್ಯ, ಸೊಬಗಿನ ಸೋನೆ ಮುಂತಾದ ಮಾದರಿ ಮಾದರಿಯ ಪದ್ಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಮರಗಳು ದೊಡ್ಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಂಡದ್ದು ಕಾಣದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತವೆ. ವಿರಹವೂ ಶೃಂಗಾರವೂ ಕಾವ್ಯದ ರೀತಿಯವು. ಅಂತೂ ಕವಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯದೆ ತನ್ನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಸಂಕೋಚಗಳಿಲ್ಲದೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಕತೆಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯಜನರು ಇವುಗಳನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಓದುವುದು.

ಗಾದೆಗಳು

ಜನದ ಮನಸ್ಸು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಅವರ ಗಾದೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ತಿಳಿವು ತಕ್ಕ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ ನಾಲ್ಕು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಘನಿಸಿ ಮುತ್ತಿನಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವರ ಭಾವ ಒಬ್ಬನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಆ ಮಾತು ಹಲವರ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾದೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಜನಾಂಗದ ಮನಸ್ಸು ಎಂಥದೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣ. ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬುದ್ಧಿ ವೈಶಾಲ್ಯವು ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನರ ಮೂಢ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿವೆ; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿವೆ; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವುವು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜನರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುವು. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರಪಂಚಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಅನೇಕ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಸವಾದ ಹಾಸ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಕಾಣುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಜನರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಶಂಖದಿಂದ ಬಿದ್ದರೆ ತೀರ್ಥ. ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚಿದರೆ ನೊಚ್ಚಗೆ. ಅವನು ಕೆಡಿಸಿದರೂ ಸರಿಯೆ; ಇನ್ನು

ಯಾರಾದರೂ ಚುಚ್ಚಿದರೆ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಸಿನ ಆಸೆಗೆ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲೋ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಮಾರಿ ಗೋಣಿಚೀಲ ನೆಕ್ಕಿದ ಎಂಬ ಗಾದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ನೆನೆದಿರಬೇಕಾದ ವಿವೇಕ "ಅಡಕೆಗೆ ಹೋದ ಮಾನ ಆನೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಬಾರದು", "ಕುಣಿಯೋಕೆ ನಿಂತಮೇಲೆ ಕೊನೆಮುಸುಕು ಯಾಕೆ", "ಕುಂತುಕೊಂಡು ಉಂಬುವ ನಿಗೆ ಕುಡಿಕೆಯ ಹಣ ಸಾಲದು", "ಗಂಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟ, ಹೆಂಗಸು ತಿರುಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು", "ತಾಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಗಳನ್ನ ತಕ್ಕೊ, ಹಾಲು ನೋಡಿ ಎಮ್ಮೆ ತಕ್ಕೊ", ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಗಳ ಬುದ್ಧಿಗಳು "ಅಕ್ಕನ ಚಿನ್ನ ಆದರೂ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಟೋಣೆಯದೆ ಬಿಡ", "ಹಾರುವನ ಆಳಾಗಬೇಡ ಗಾಣಿಗನ ಎತ್ತಾಗಬೇಡ", "ಹೊಲೆಯ ನಿಗೆ ಒಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿ ಹರಿದ", "ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಕುರುಸಲ್ಲ ಕೋಮಟಿಗನ ನೆರೆಸಲ್ಲ", ಮುಂತಾದ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. "ಕತ್ತೆ ಯಂತ ಅತ್ತೆ ಬೇಕು ಮುತ್ತಿನಂತ ತಾಯಿ ಬೇಕು" ಎಂಬ ಸೊಸೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಹಾರೈಕೆಗೆ ರೂಪು ಬಂದಿದೆ. "ನುಚ್ಚು ಉಂಡ ಮಗ ಇಚ್ಚೇಲಿ ಇದ್ದ, ತುಪ್ಪ ಉಂಡಳಿಯ ತಿಪ್ಪೇಲಿ ನಿಂತು ಬಗುಳಿದ" ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಗ ಅಳಿಯಂದಿರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. "ಪೋಲೀಗೆ ತಾಲಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಪೋಲಿ ಪೋಲಿ ತಾಲಿ ತಾಲಿ" ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜನರ ಹುಟ್ಟು ಸ್ವಭಾವ ತಿದ್ದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. "ಅರಸನ ಚಿತ್ತ ಮರದ ನೆರಳು", "ಆದರೊಂದು ಅಡಿಕೇ ಮರ, ಹೋದರೊಂದು ಗೋಟಡಿಕೆ", "ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ", "ತಂಗಳ ಉಂಡ ಬಡ್ಡಿ ಗಂಡನ ಹಸಿವು ಬಲ್ಲಳೇ", "ತಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ತವರುಮನೆ ನೀರಿದ್ದರೆ ಬಾವಿ", "ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪೆ ಕುಡಿದರೂ ಕುಡಿಯಿತು, ಕುಡಿಯದಿದ್ದರೂ ಕುಡಿಯಿತು" ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರಪಂಚಜ್ಞಾನ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಸ್ಯರಸ ಕಾಣುವ ಗಾದೆಗಳು ಮೇಲೆಯೇ ಕೆಲವು ಬಂದಿವೆ. "ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾರುವ ಹೋಮ

ಮಾಡಿ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡ", "ಗಾಣಿಗನ ಸಂಗಡ ಹೊಡೆದಾಡಿ ಒಣರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದನಂತೆ", "ಹನುಮಂತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ನುವಾಗ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಶಾವಿಗೆ ಬೇಡಿದ", "ಅಜ್ಜಾ ಮದುವೆ ಎಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ನಂಗಾ ಎಂದಂತೆ", ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಾಸ್ಯ ಎಷ್ಟು ಸರಸವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಾಣುವುದು. ಕೆಲವು ಗಾದೆಗಳಂತೂ ನಾಲ್ಕು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕತೆಗಳಂತಿವೆ. "ಓಡಿಹೋಗೋ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕುತಾಳೆಯೋ", "ಬೆಟ್ಟ ಎತ್ತಿ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟರೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹೊತ್ತೇನೋ" ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳು ಎರಡೂ ಎರಡು ಕತೆಯಾಗಿವೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗುಣಗಳು

ಈ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಜನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಹಲವು ಮತಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದ ರೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಅನಂತರ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜನದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದರೆ ಅದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೆನ್ನುವುದು. ನೇತಿ ನೇತಿ ಎಂದು ಪರತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಜ್ಞಾನದ ಮೇಲಣ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ನಿಲುವು. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕೆಲವು ಗೊತ್ತಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳಮೇಲೆ ಜೀವನದ ಅಸ್ತಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣ ಇದೆ. ದೇವರು ಇದಾನೆ; ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತಿದಾನೆ; ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೇ ಜಯ; ಸುಳ್ಳಿಗಲ್ಲ. ನಾವು ಸದಾ ಅವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಜೀವನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗುವ

ಹಲವು ತತ್ತ್ವಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾಂಶವಾಗಿ ಸೇರಿವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಮಟ್ಟದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹು ಮತದ ಜನರು ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ನಡೆಯು ವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ; ಅವರವರ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನು ಗುಣವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರವರು ನಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಗೆ ತಂದಿದೆ. ಕೇವಲ ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಬೌದ್ಧ ಮತದಿಂದ ತಾಮಸ ಪೂಜೆಯೆಂಬ ಶಿಲಾ ಪೂಜೆಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಇದು ಎಡೆಗೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲದರ ಸಮುಚ್ಚಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಇದು ಒಳಗಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ಇದು ಸಜೀವವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ದೋಷ ಗಳು ತಲೆದೋರಿದಹಾಗೆಲ್ಲ ಅವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿರುವುದು ಇದರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದು. ಈ ತಿದ್ದು ಪಡಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಇದು ಒಂದೇ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹರಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇದರ ಧ್ಯೇಯ ಉತ್ತಮರೀತಿಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಸಮಾಜವನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಉತ್ತಮ ಜನಾಂಗವನ್ನಲ್ಲ. ಈ ಧ್ಯೇಯ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು ಆದರೂ ಮಿತವರಿತದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿವಿಗೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವ ಧಾಷ್ಟ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣ ಹೇಳು ವವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಕೊಡುವವನು ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ನೀತಿ ಹೇಳುವವನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ; ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಹಿಡಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಬಹುದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಡಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಉತ್ತಮವಾಗಲೆಂದು ಇದು ಪಂಗಡ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಂಚಿದೆ. ತಿಳಿದವರು ತಿಳಿಯದವರಿಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹರಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಾಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳೂ ಜನ ಜೀವನದ ಪರಿಷ್ಕರಣಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದು ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಿಳಿವು ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ ಕತೆಯಿಂದ ಪುರಾಣದಿಂದ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಮತ, ತತ್ತ್ವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇವು ಪಾಠಕ್ಕಾಗಿ

ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದರೂ ಬಾಳಿನ ಏಳಿಗೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ವಿವೇಚನೆ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಗಡೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಕೆಲವು ಕೊರತೆಗಳು

ಇಷ್ಟು ಗುಣಗಳಿವೆಯೆಂದಮೇಲೆ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳೂ ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಆ ದೋಷಗಳು ಈ ಗುಣಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಬಂದುವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮುಖ್ಯ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಯುವುದು ಸಾಕು ಎಂದೂ, ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವೇ ಇಲ್ಲವೊ ಎನ್ನುವಂತಾಗಿದೆ. ದೇವರು ಇದಾನೆಯೇ, ಧರ್ಮವೇ ಜಯಿಸುವುದೆನ್ನುವುದು ನಿಜವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ತಪ್ಪು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಊರಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ, ಹೊರಗೆ ದೀಪವಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣೇಕೆ ಬೇಕು ಮುಚ್ಚಿಕೊ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾಯಾ, ಕರ್ಮ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಗೆ ತಂದು ಅವುಗಳ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯದೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕಾಗೆಯ ಬಂಗಾರದಂತೆ ಸರಿಯಾದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪು ಭಾವನೆಗಳು ಹಲವು ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಜನರನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಇದು ಜನರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಾಡು ನಮ್ಮ ರಾಜ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಗಮನಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ರಾಜ್ಯದ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಪಂಗಡ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಜನಾಂಗದ ಒಂದೊಂದು ಪಂಗಡ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದ ಕೆಲಸದವರನ್ನು ಅತಿಸ್ವತಂತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು, ಇತರರಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿತು; ಇದರಿಂದ ಹಲವು ಅನರ್ಥಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರದವರ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅನಂತವಾದ ಧರ್ಮತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿತು.

ಜ್ಞಾನದ ಭಾವಿಯನ್ನು ತೋಡುತ್ತ ನೀರಕಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕುವವರೆಗೂ ಆಳ ಪಡಿಸಿ ಎಷ್ಟು ಸೇದಿದರೂ ನೀರು ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಮೈಸೂರಿನ ಅಗ್ರಹಾರಗಳ ಆಚಾರವಂತರ ಬಾವಿಗಳಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತೋಡಿ ಮೇಲಿಂದ ಎಷ್ಟು ನೀರು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಷ್ಟು ನೀರು ಅದರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿತು; ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲವನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. "ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳಿದಂತೆ, ನಮಗೇನು?" ಎಂಬ ತಾಮಸ ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಗೆ ತಂದಿತು. ದೇವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ದೇವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವ ಅದ್ಭುತ ನಡೆಯಿತೆಂದರೂ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗುವುದನ್ನು ಪದ್ಧತಿ ಮಾಡಿತು. ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಅದ್ಭುತಗಳೇ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳೇ. ಹಲವು ರೀತಿಯ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಲವು ಸಾಧನಗಳು ಇವೆ ಎಂಬ ಪಾಠ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಿದ್ದುವುದು, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮೇಲಣ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು, ಎನ್ನುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಮನುಷ್ಯನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳಿವೆ ಎಂಬ ತತ್ತ್ವದ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿತು. ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಇರಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಎನ್ನುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಾದದ್ದು ಬೇರೆ ಇದೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮರೆತಿತು.

ಹೀಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸೋತುಹೋಯಿತು ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಜನಜನಕ್ಕೇ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನ ಹರಡುವ ಮೊದಲು ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯೆ ಬರಲೇಬೇಕು. ಜನ ಬೆಳೆಯುವ ರೀತಿಯೇ ಇದು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಿಂತ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುವುದು ಚರ್ಚೆಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರತು ನಿಜವಾಗಿ ಅದು ನಿಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಸದಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಅದು ಸರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದೋಷಗಳು ಬೇಕೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುವಲ್ಲ; ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವ ಏರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ತಾವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದುವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲು ಈ ಮೊದಲೇ ಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಈ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಮುಂದೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಜನರ ಮುಖಂಡರ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಮುಂದಿನ ಮಾತು

ಮುಖ್ಯ ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವಿಷಯ ಇದು. ಮಾನವ ವರ್ಗವೇ ಸತ್ಯದ ಅನ್ವೇಷಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ; ಕಂಡಷ್ಟು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆ ನಾಗರಿಕತೆಯ ತಿರುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಕಾಲ ಬಂದಹಾಗೆ ಆ ನಾಗರಿಕತೆ ಖಿಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು; ಬೇರೆ ದೇಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. "ವಾಸಾಂಸಿ ಜೀರ್ಣಾನಿ ಯಥಾ ವಿಹಾಯ ನವಾನಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ನರೋಽಪರಾಣಿ। ತಥಾ ಶರೀರಾಣಿ ವಿಹಾಯ ಜೀರ್ಣಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಸಂಯಾತಿ ನವಾನಿ ದೇಹೀ" ಎಂದು ಒಂದೊಂದು ಜೀವಾತ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಜನಾಂಗದ ಜೀವಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಹಿಂದಿನ ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ಖಿಲವಾಗಿ ಶುಷ್ಕವಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವುದೇ? ಜೀವವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನೋಡುವುದೆ? ಕಾಷ್ಠವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೀವವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಮಾಡದೆ ವಾಡಿಕೆಯ ಮಮತೆಯಿಂದ ಈ ದೇಹ ಇರಲಿ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ

ಜೀವವನ್ನು ಮರೆತರೆ ಭೀಮನ ಶವವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆದ ಧರ್ಮ ರಾಯನಂತೆ ನಾವು ಪ್ರಧಾನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತೊರೆದು ಗೌಣವಾದದ್ದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮೋಹ ಸಹಜ; ಅದನ್ನು ಬಿಡು ವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಉದ್ಧಾರ ವಾಗಬಹುದು. ದೇಶದೇಶದ ಜನರು ಸೇರಿ ಸಾವಿರಾರು ಶತಮಾನ ಕಾಲದಿಂದ ಯತ್ನಮಾಡಿ ಮಾನವ ವರ್ಗದ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜನರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಾರೆ; ಇದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಮುಂದಕ್ಕೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಬೇಕಾದ ಭಾವನೆಗಳು ಯಾವುವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರು ವುದು. ದೇವರಿದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತರಗತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಪರಿಚಿತವಾದ ಭಾವನೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಲೋಕದ ದೇವರು ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಅದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬ. ಹಲವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಪರವಸ್ತು ಒಂದೇ ; ಶಿವ ದೊಡ್ಡವನೋ ಹರಿ ದೊಡ್ಡವನೋ ಎನ್ನುವುದು ಹಸ್ತಿ ದೊಡ್ಡದೋ ಆನೆ ದೊಡ್ಡದೋ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವಿವೇಕ; ಭೇದವಿರುವುದು ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ; ಎಷ್ಟು ಜನ ಇದಾರೋ ಅಷ್ಟು ಭಾವಗಳು ಸಾಧ್ಯ. ಅಷ್ಟು ಮತಗಳು ಸಾಧ್ಯ ; ಆದದ್ದ ರಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು ; ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅವನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪರತತ್ತ್ವದ ಮುಖವಾಗಿ ನಡೆಯು ವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ; ಎಲ್ಲ ನಡತೆಯೂ ಪರತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಇರಬೇಕು ; ಇದೇ ಧರ್ಮ ; ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ವಾದದ್ದೆಲ್ಲ ಅಧರ್ಮ. ಮನುಷ್ಯನ ಪರಮ ಸುಖ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದ ರಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ; ಅದೇ ಸ್ವರ್ಗ ; ಧರ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಧರ್ಮವೆ ; ಅಧರ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಧರ್ಮವೆ. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದೆ ಹೋದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ

ಆಚರಿಸಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾನೇ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಡಗಿದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಬೇಕು; ಎಲ್ಲ ಜನವನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕು; ಇದರಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನ ಬಾಳು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು. ಇದರಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಬಾಳು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಈ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯರಾಗಬೇಕು. ದೇಶವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ನಡೆದು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಜನವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಮಾಡಿರುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ; ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹಿರಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೊಡಗಬೇಕು. ಇದು ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಬೇಕಾಗಿರುವ ತಿಳಿವು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಜನಾಂಗ ಮಾಡಿರುವ ಅನ್ವೇಷಣವೆಲ್ಲ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ನಾವು ಹೊಸದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ತನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಭಾರತವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಸರನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಮಾನವ ವರ್ಗದ ಉಚ್ಚಧ್ಯೇಯಗಳ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೆಲ್ಲ ಬರಿಯ ಕನಸಿನ ಮಾತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ವರುಷದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಸಂಸಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪೂರ್ವದೇಶದ ಭಾವ ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದ ಭಾವಗಳ ಉತ್ತಮ ಭಾಗವನ್ನು ಹೀರಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ದೇಶದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾರೆ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಜೀವರತ್ನವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಈಗ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ದೇಶವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಿದಾರೆ. ಅವರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮ ಭಾವಗಳು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಹರಡಿವೆ. ಹಿರಿಯ ಧ್ಯೇಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರುವ ಅನೇಕರು ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಜನತೆಯ ಏಳ್ಗೆಯನ್ನು ಮುಂದಾಗಿಟ್ಟು

ಕೊಂಡು ಜನರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರೆದು ನುಡಿದು ಚರ್ಚಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಿಳಿವು ಹರಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಬಹು ಬೇಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಹಿರಿದಾಗುವುದು. ಧ್ಯೇಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಬೇಕು; ಅದರ ಸಾಧನೆಗೆ ದಾರಿ ಯಾವುದೆಂದು ಹುಡುಕುವ ಆತುರ ಬೇಕು. ಇವೆರಡೂ ಬಂದರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದ ಜನ ಇದೆ, ಬೇಕಾದ ದಾರಿ ಇದೆ, ಎಲ್ಲ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಆರಂಭವಾಗುವುದೆನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದ ಜನರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಕೆಲಸವೇನೋ ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಪುಣ್ಯ ನಮ್ಮದಾಗಲೆಂದು ಈ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನ ಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

Printed by U. Narasimha Mallya, Proprietor, B. B. D. Power Press,
Cottonpet, Bangalore City

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಐಯಂಗಾರ್

೧೯೩೭

ಮೈಸೂರು :
ವೆಸ್ಲಿ ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್

ಮುನ್ನುಡಿ

ಈ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡಿ'ನಿಂದಲೂ 'ಜಯಕರ್ನಾಟಕ' ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದಲೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಥವಾ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಗೆಳೆಯರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಕಮ್ಮನವರೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹೊಸಕೊಪ್ಪದ ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ಅವರ ಪ್ರಾಂತದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಬಹು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೂ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಇತರ ಮಿತ್ರರಿಗೂ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸೋಮಪ್ಪನ ಲಾವಣಿಯನ್ನು ಬರೆದವರು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೆಳ್ಳಾವೆ ನರಹರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಎಂದು ಮಿತ್ರರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಇದು ಹೌದೇ ಎಂದು ನಾನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಲ್ಲ. ಹೌದು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅದು ಈ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ'ದ ಕರ್ತರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, **ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಐಯಂಗಾರ್.**

ಧಾತು ಸಂ|| ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಥಮೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

೧

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಲಾವಣಿ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈಗ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಬರೆದೆನು. ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಕುತೂಹಲ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ಆಗ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಈಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜನರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಹಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಬಹುರೀತಿಯ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದ ಒಂದೇ ಬೆಲೆಯ ಕವಿತೆಯಲ್ಲ. ಇವನ್ನು ಬರೆದವರು ಬಹುಜನ; ಅವರ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನ ಕಾವ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಅವರ ಕವನದ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಆಯಿತು. ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯುವವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕಾವ್ಯದ ಯೋಗ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜನತೆಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕಾವ್ಯ ಬಹು ಕಡಮೆಯ ರೀತಿಯದಾದಾಗ ಬರಿಯ ವೇಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹು ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಜನತೆಯ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಇಂಥ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡುವ ಸಹಜತೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆಯದಾದರೂ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ್ದಾದರೂ ಜನತೆಯ ಕವಿತೆ ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದದ್ದು. ಅದು ಜನತೆಯ ಸಹಜವಾದ ನುಡಿ. ಜನದ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಬಯಸುವವರೆಲ್ಲ ಈ ಕವಿತೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು, ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ತಿಳಿಯಲಾಗದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ನಮಗೆ ಈ ಕವಿತೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯವಾದ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಈಚೆಗೆ

ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

೨

ಜನತೆಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮೊದಲು ಕಾಣುವ ಲಕ್ಷಣ ಅದರ ವೈವಿಧ್ಯ. ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಾಸುದೇವಯ್ಯನವರ ಬಾಲ ಬೋಧೆಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ "ಯಾಕಳುವೆ ಎಲೆ ರಂಗ" ಎಂಬ ಹಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಟು, ಫ್ಲೀಟರು ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವೆರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಗೋಪಿನ ಕಥೆ ಶನಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆ ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾದು, ಧಾರವಾಡದ ಗೆಳೆಯರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಗರತಿಯ ಹಾಡು ಜೀವನಸಾಂಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕವಿತೆ ಕಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಜೋಗುಳದ ಪದ, ಪ್ರಣಯದ ಗೀತ, ಪುರಾಣದ ಕತೆ, ಇತಿಹಾಸ, ನೀತಿಯ ಕತೆ, ವಿಕಟಗೀತ, ವಿಡಂಬನ ಕಾವ್ಯ, ಕೋಲಾಟದ ಪದ, ಹಚ್ಚೆ ಹಸೆ ಆರತಿಯ ಪದಗಳು, ಸ್ಥಳಗಳ ಕಥೆಗಳು, ಬೀಸುವ ಪದಗಳು—ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ವಸ್ತುವಿನ ವೈವಿಧ್ಯವು ಇದರ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ಅಷ್ಟಪದಿ, ಗೀತ, ಹಾಡು. ನಳಚರಿತ್ರೆಯಂತಹ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೇ ದೊರೆಯದ ಸೊಬಗಿನ ನೂನೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಛಂದೋರೂಪ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜನತೆ ಸುಖದಿಂದ ಕೇಳುವ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವೈವಿಧ್ಯವೂ ಇದೆ. ತೆಲುಗು ಕನ್ನಡ ಬೆರೆಯುವ ಕಡೆ ತೆಲುಗಿನ ಪದಗಳು, ತಮಿಳು ಕೊಂಕಣಿ ತುಳು ಬೆರೆದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು, ಮೈಸೂರ ಕಡೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡ, ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆ ಅಲ್ಲಿಯದು; ಜನದ ಕಾವ್ಯ ಲಾಲಸೆಯನ್ನು ತುಂಬುವ ಈ ಕವಿತೆ ಜನದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನತೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿ ಆಸ್ಥೆ ಅವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ರೂಪು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕಲಿತವರ ಕವಿತೆಯದರಂತೆ ಈ ಕವಿತೆಯದೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ರಾಜ್ಯ. ಇದರದೇ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರ ಉಂಟು, ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ನೀತಿ ರೀತಿ ಉಂಟು.

೩

ಜನತೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಇರಬೇಕು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಹಾಡುವ ಕೇಳುವ ಕೃತಿ; ಬಲ್ಲವರು ಹಾಡಿ ಸಹೃದಯರು ಕೇಳಿ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಕವಿತೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತರೆನ್ನುವ ನಾವು ಈ ಕವಿತೆಗೆ ಬಹು ವೇಳೆ ಬಲ್ಲವರೂ ಅಲ್ಲ ಸಹೃದಯರೂ ಅಲ್ಲ. ಮೊದಲಲ್ಲೇ ನಮಗೆ ಒಂದು ಕಷ್ಟ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿ ಓದುವುದರಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಧಾರವಾಡದ ಪ್ರಾಂತದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಪದಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚದ ಜನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಜನ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ತಾವೇ ಓದಿದರೆ, ಆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಸೊಗಸನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. "ಹಾಲ್ಬೇಡಿ ಹರಿದತ್ತ, ನೀರ್ಬೇಡಿ ನಿಂತತ್ತ, ಮೊಸರ್ಬೇಡಿ ಕೆಸರು ತುಳಿದತ್ತ" ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದು ನಾವು ವೃಥಾ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಲ್ಬೇಡಿ ಹರಿದತ್ತ ಏನಾಯಿತು? ನೀರ್ಬೇಡಿ ನಿಂತ ಕಡೆ ಏನಾಯಿತು? ಮೊಸರು ಬೇಡಿ ಕೆಸರು ತುಳಿದಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತು? ಎಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ 'ಹರಿದತ್ತ, ತುಳಿದತ್ತ, ನಿಂತತ್ತ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು, ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಎತ್ತ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಸರಣಿಯಿಂದ ಓದುವುದು. ಮೊದಲು ಒಂದು ಸಲ ಓದುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಅದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮನಸ್ಸು ತಪ್ಪುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹೋಗಿ ಅರ್ಥ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಎನ್ನುವುದು ಅಗಲವಾದ ಅಕಾರದ ಸ್ಥಳವಾಚಕಪದವಲ್ಲ. ಅಳು ಧಾತುವಿನ ಭೂತವಾಚಕಶಬ್ದ; ಕಡಮೆ ಅಗಲದ ಅಕಾರದ ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನು ಹಾಲುಬೇಡಿ ಹರಿದು ಅತ್ತನು, ನೀರು ಬೇಡಿ ನಿಂತು ಅತ್ತನು, ಮೊಸರು ಬೇಡಿ ಕೆಸರು ತುಳಿದು ಅತ್ತನು. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಕೆಸರು ತುಳಿದು ಅಳುವುದು ಏನು, ಮಗು ಏನಾದರೂ ಕೆಸರಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ತುಳಿದನೋ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಮಗು ಹಠದ ಸ್ವಭಾವದವನು. ತುಂಬ ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ತೊಪ ತೊಪ ತೊಪನೆ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಗಲಭೆ ಮಾಡಿ ಅಳುವುದು ಅವನ ವಾಡಿಕೆ.

ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೆಸರು ತುಳಿಯುವವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತೊಪ ತೊಪ ತೊಪನೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಗು ಕೆಸರು ತುಳಿಯುವವನಂತೆ ಕುಣಿದನು. ಇದೂ ಆದ ಮೇಲೆ ಪದ್ಯದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋಗುವುದೂ ಉಂಟು. ತರುಣನಾದ ಪತಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದನು; ಅವಳು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಳುತ್ತ ಇದ್ದರೆ ತಾನೂ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸಂತೈಸಿದನು; ಸೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದು "ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚೊ, ನಿನ್ನ ತೌರು ಹೆಚ್ಚೊ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಗಂಡನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊಡೆದನು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೊಡೆದದರ ಕಾರಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ. ತೌರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೆಂಡತಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ತನಗೆ ಇವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ, ಇವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಇವನಿಗೆ ಕೋಪ. ಆದದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದಿದವರು ಇದನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇದ್ದರೂ ಪದ್ಯದ ಸೊಗಸಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಡೆದ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದ ಮೇಲೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಿಲ್ಲುವ ಭಾಗ ಸ್ವಲ್ಪವಿದೆ. ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಕೆರೆಯ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಸಿಕನೊಬ್ಬನು ಅವಳಿಗೆ "ಪಡಿಜೋಳ ಅಳೆಯೋಣ ಬಾ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ನನಗೆ ಈಗಲೂ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಏನಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅವಳ ಉತ್ತರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳು "ಹೋಗು, ಇದು ಯಾತರ ಮಾತು, ನಿನಗಿಂತ ಚೆಲುವ ಮನೆಯ ರಾಯ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಯಾಸ್ಕಸಾಯಣರ ಊಹೆ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೪

ಗುಡ್ಡವಿಾದ ದಾನಿಲ್ಲು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟವಿಾದ ಕದಿರಿಗಾಡು ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಂದಣ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಆ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು—

ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೀಮವಾಡಾ ಬಾರೀ ರುಮಾಲುವಾಡಾ
ಬಾರೀ ರುಮಾಲು ಪೈನ ತಗಲಿಂದಿ ನಾ ಮನಸು
  ರಾ ರಾ ಮುದ್ದುಲಗುಮ್ಮಾ ||

ನಲ್ಲಚೀರ ಕಟ್ಟುಕೋನೀ ತೆಲ್ಲರವಿಕ ತೊಡುಕ್ಕೋನೀ
ಪಿಲ್ಲಕಾಯಿ ರಂಗನ್ನಿ ಪಿಲುಚುಕೋನಿ ವಸ್ತುಂದಿ
  ರಾ ರಾ ಮುದ್ದುಲಗುಮ್ಮಾ ||

ಕಟ್ಟಮೀದ ಕದಿರಿಗಾಡೂ ಕಟ್ಟಕಿಂದ ಕದಿರಿ ಉಂದೀ
ಕಟ್ಟಕಿಂದ ಕತ್ತಾಳ್ಳೋ ಮೇಮ್ಮರಚಿ ಪೋದಾಮು
  ರಾ ರಾ ಮುದ್ದುಲಗುಮ್ಮಾ ||

ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಗುವ ಜನದ ಜಾಳು ಏನು ಎಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇವನ್ನು ಅಷ್ಟು ದುಷ್ಟಪದ್ಯಗಳೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ಗಂಡಾಳು ಆರು ಹೆಣ್ಣಾಳು ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡಾಳು ಒಬ್ಬನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೀಮವಾಡಾ ಎಂದು ಗೀತವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಆರು ಹೆಣ್ಣಾಳಿನ ಪೈಕಿ ಯಾವ ಒಬ್ಬಳು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ ಭಾರೀ ರುಮಾಲಿನ ಕಡೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ನೋಡಿರುತ್ತಾಳೋ ಅಥವಾ ನೋಡಿರುವಳೆಂದು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಸೆಯೋ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಹಾಸ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶ. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ ಕಡೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣಾಳಿಗೂ, ನೋಡಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪರಿಣತ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣಾಳಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಇದರಿಂದ ತಮಾಷೆ, ಸಂತೋಷ. ಚೆಲುವೆ ನಾಚಿಕೊಂಡೋ ತಲೆ ಕೊಡವಿಯೋ ' ನೀವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೀರಿ ' ಎಂದು ಹೇಳುವಳು. ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ. ನಾಲ್ಕು ಜನದ ಕೌತುಕಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗುವುದೇ ಯಶಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ. ಆದರೂ ಅವಳು ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ನಟಿಸಬೇಕು,

ನಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡಾಳೆಲ್ಲ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಗುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟಿಗೆ ತರುವವರು ತರುತ್ತ, ಕೆಸರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಡುವವರು ಕೊಡುತ್ತ, ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಣಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮಷವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯಾಗುವುದು ಮಣ್ಣನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಇವರ ಕೈ ಮಾತ್ರ. ಈ ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಇವರ ಮನಸ್ಸು ಶುಚಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಹೆಂಗಸೂ ಕದಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದದ್ದು ಹಿಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದೆ. ಕದಿರಿಗನು ಒಂಟಿಯಾದನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಅವರು ಈ ಮೂರನೆಯ ಪದ್ಯದಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ಓಡಿಹೋದ ಹೆಂಗಸೋ ಬೇರೊಬ್ಬಳೋ ಕದಿರಿ ಇಲ್ಲಿ ಕದಿರಿಗನನ್ನೇ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ.

೫

ಇವು ತೆಲುಗಿನ ಪದ್ಯಗಳು; ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಒಂದು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯತಕ್ಕವು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯುವ ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿ ನಮಗೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಪರಿಚಿತವಾದದ್ದು : ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಾಸುದೇವಯ್ಯನವರ ಬಾಲಬೋಧೆಯ ಜೋಗುಳದ ಪದ್ಯ—

ಯಾಕಳುವೆ ಎಲೆ ರಂಗ ಬೇಕಾದ್ದು ನಿನಗಿದೆ
ನಾಕೆಮ್ಮೆ ಕರೆದ ನೊರೆಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ
ನೀ ಕೇಳಿದಾಗ ಕೊಡುವೆನು ||

ಅಂಗಿಯಾ ತೊಟ್ಟರೆ ರಂಗನಾ ಸರಿಯೆಂಬೆ
ಚುಂಗುಬಿಟ್ಟರೆ ನವಿಲೆಂಬೆ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ
ಶೃಂಗಾರವಾಗೆ ದೊರೆಯೆಂಬೆ ||

ಅತ್ತು ಕಾಡುವನಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಬೇಡುವನಲ್ಲ
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳೆಂಬ ಹಠವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನಂಥ
ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಇರಬಹುದು ||

ಹಾಲ್ಬೇಡಿ ಹರಿದತ್ತ ನೀಬೇಡಿ ನಿಂತತ್ತ
ಮೊಸಬೇಡಿ ಕೆಸರು ತುಳಿದತ್ತ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ
ಹಸುರಂಗಿ ಬೇಡಿ ಹಸಿದನು ||

ಈ ಪದ್ಯಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಕಾಣದವರು ಯಾರು ? ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುವ ಸಮೃದ್ಧಿಗೂ ಹಾಡುವ ಮನೆಯ ಬಡತನಕ್ಕೂ ಬಹು ವೇಳೆ ತುಂಬ ಅಂತರ ವಿರುತ್ತದೆ. ಸೂರೆಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆಯೂ ಅಂಗಿ ಚುಂಗೂ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಿಗೂ ಬೇಕಾದುವೇ. ಇಲ್ಲದ ಕಡೆ ಅದನ್ನು ತಾಯಿ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ಯಾವುದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಗು ದೊರೆಯಂತೆ ನವಿಲಂತೆ ದೇವರಂತೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ನಿತ್ಯಸತ್ಯ. ನಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದು ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಗುವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಇಂಥ ಮಕ್ಕಳು ಹತ್ತನ್ನು ಸಾಕಬಹು ದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಗೆ ಅದರ ಅಳುವೂ ಚೆನ್ನವೇ, ಹಠವೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ. ಇದು ಬೇಕು ಅದು ಬೇಕು ಎಂದು ಮಗು ಹಗರಣಮಾಡಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ತನ್ನ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ; ಅದು ಆಯಾಸಪಟ್ಟು ಹಸಿಯುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎನ್ನು ವುದು. ತಾಯಿತನದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ತ್ವ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾತೃ ಸಂಹಿತೆ, ಧಾತ್ರೀ ಉಪನಿಷತ್.

ಧಾರವಾಡದ ಮಿತ್ರರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಗರತಿಯ ಹಾಡಿನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಜೋಗುಳದ ಪದ್ಯಗಳು ಅನೇಕ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಜೋಗುಳ ವೆಂದರೆ ಆಸೆ—

> ಜೋಗುಳಾ ಹಾಡಿದರೆ ಆಗಲೇ ಕೇಳ್ಯಾನ
> ಹಾಲ ಹಂಬಲವ ಮರತಾನ ಕಂದಯಗೆ
> ಜೋಗುಳಾದಾಗ ಅತಿ ಮುದ್ದ ||

ಮಗುವಿನ ಹಠವನ್ನು ತಾಯಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ—

> ಯಾತಕಳುತಾನೆಂದು ಎಲ್ಲಾರು ಕೇಳ್ಯಾರ
> ಕಾಯದ ಹಾಲ ಕೆನೆ ಬೇಡಿ ಕಂದಯ್ಯ
> ಕಾಡಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಇಳಿಯಾನ ||

ಅಳುವ ಮಗು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ? ಈ ತಾಯಿ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮಾಡು ತ್ತಾಳೆ—

> ಅಳುವ ಕಂದನ ತುಟಿಯು ಹವಳದಾ ಕುಡಿ ಹಂಗೆ
> ಕುಡಿಹುಬ್ಬು ಬೇವಿನೆಸಳ್ಹಂಗೆ ಕಣ್ನೋಟ
> ಶಿವನ ಕೈ ಅಲಗು ಹೊಳೆದ್ಹಂಗೆ ||

ಮಗುವಿನ ಆಕಾರ ಹೀಗೆ—

ಕಾಡಿಗ್ಗ ಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು ತೀಡಿಮಾಡಿದ ಹುಬ್ಬು
ಮಾವೀನ ಹೋಳ ನಿನ ಕಣ್ಣ ||

ಅಜ್ಜಿಯೋ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೋ ಬಂದು ಮಗುವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ—

ತೊಟ್ಟೀಲದಾಗೊಂದು ತೊಳೆದ ಮುತ್ತನು ಕಂಡೆ
ಹೊಟ್ಟೆ ಮೇಲಾಗಿ ಮಲಗ್ಯಾನ ಕಂದಯಗೆ
ಮುತ್ತೀನ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗದೇನ ||

ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ತಾಯ ಸಖಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವನು ಎತ್ತಲೋ ಹೋಗುವಾಗ ಕರೆದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಕರೆದರು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ—

ಹೌವಲ್ಲೆ ಎಂದರೆ ಹೋಗೋನು ತಿರಿಗ್ಯಾನ
ಎಲ ನಿನ್ನ ಯಾರು ಕರೆದವರು ನಾವು ನಮ್ಮ
ಗಿಣಿರಾಮನನ್ನ ಕರದೇವು ||

ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಏನೇನು ಉಪಚಾರಮಾಡ ಬಹುದೆಂದು ತಾಯಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ—

ಆಡಿಬಾ ನನ ಕಂದ ಅಂಗಾಲ ತೊಳದೇನು
ತೆಂಗೀನಕಾಯ ತಿಳಿನೀರು ತಕ್ಕೊಂಡು
ಬಂಗಾರವೋರೆ ತೊಳದೇನು ||

ಮಗು ಅಳುವಾಗ ಮನೆಯ ದೊಡ್ಡವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಅವನನ್ನು ದೂರಲು ಅವನ ತಾಯಿ—

ಅತ್ತರೆ ಅಳಲವ್ವ ಈ ಕೂಸು ನನಗಿರಲಿ
ಕೆಟ್ಟರೆ ಕೆಡಲಿ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಕಂದನಂಥ
ಮಕ್ಕಳಿರಲವ್ವ ಮನೆತುಂಬ ||

ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಯಾರು ಬೇಸತ್ತರೂ ಪ್ರಪಂಚ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಬೇಸತ್ತರೆ ಗತಿಯೇನು ?

೬

ಜೋಗುಳದ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ತಾಯ ಅಕ್ಕರೆ ಮಿತಿಮೀರೆಯಿಲ್ಲದ್ದು. ಅದರ ಬಹು ವಿವರ ಕೇವಲಸಾಹಿತ್ಯವಾದ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದ್ದು; ನಿಜವಾಗಿ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ತಾಯಿ ಮಗುವಿನ ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಎಳನೀರಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೊಳೆದ ಮೇಲೆ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯದೆ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಎಳನೀರು ಏಕೆಂದರೆ ತೊಳೆಯುವ ಆ ಮುಖ ಬಹು ಬೆಲೆಯುದಾದದ್ದರಿಂದ. ಪೇಶ್ವೆಗಳು ಪುಣ್ಯವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನಿಂದ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಹಾಲು ಬೆಲೆಯ ವಸ್ತು. ತಮಗೆ ಅದು ಕೈತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಉಂಟು ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅದು ಐಶ್ವರ್ಯದ ಉತ್ಕರ್ಷ. ಮಗುವಿನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಎಳನೀರು ತರುವುದು ತಾಯ ಮಮತೆಯ ಉತ್ಕರ್ಷ.

ಹಸುಮಗು ಚಿನ್ನವೆ ಮಿಸುನಿ ಹೊಂಬಣ್ಣವೆ
ಬಸುರಿಯರ ಹಣೆಯ ತಿಲುಕವೆ ನನ್ನಯ್ಯ
ಹೊಸ ಮುತ್ತು ಹೊನ್ನ ಕಲಶವೆ ||

ಎಂದು ತಾಯಿ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ ಚೆಂದ ಮಾವಿನ ಮಿಡಿ ಚೆಂದ
ಹಾರಾಡಿ ಬರುವ ಗಿಣಿ ಚೆಂದ ಕಂದಯ್ಯ
ನೀ ಚೆಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆಲ್ಲ ||

ಮಗುವಿನಿಂದ ಹೆಂಗಸಿನ ಹಾರೈಕೆಯೆಲ್ಲ ತುಂಬುತ್ತದೆ—

ತೋಳುದ್ದ ತಲೆದಿಂಬು ಮಾರುದ್ದ ಹಾಸಿಗೆ
ಮಾಣಿಕ್ಯದಂಥ ಮಗ ಮುಂದೆ ಮಲಗಿರಲು
ಮಾರಾಯ್ರು ಗೊಡವಿ ನನಗೇನ ||

ಮಗನು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ತರತಕ್ಕವನು—

ಮಕ್ಕಳ ತಾಯವ್ವ ಕೆಟ್ಟೆನೆನ್ನಲು ಬೇಡ
ಪಕ್ಷಿ ಜಾತ್ಯಾಗೆ ಗರುಡನು ತನ್ನವ್ವನ
ಹುಟ್ಟಿದ ಸೆರೆಯ ಬಿಡಿಸ್ಯಾನು ||

ಸರಕಾರ ಎನ್ನೋದು ದರಕಾರ ನನಗಿಲ್ಲ
ಸರಕಾರದಾಗ ಸರಿಪಾಲು ತರುವಂಥ
ಸರದಾರ ಮಗನು ಮನೆಯಾಗ ||

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತಾಯಿ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಮರೆಯುವಳು—

ಜನಕರಾಯನ ಮಗಳು ವನಕೆ ತೊಟ್ಟಿಲ ಕಟ್ಟಿ
ಕುಶಲವರನಿಟ್ಟು ತೂಗ್ಯಾಳು ಸೀತಾದೇವಿ
ನಗುತ ವನವಾಸ ಕಳೆದಾಳು ||

ಎಂಥ ಬಡತನವಾದರೂ ತಾಯಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ—

ಬಡತನ ನನಗಿರಲಿ ಬಹಳ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿ
ಮೇಲಿ ಗುರುವಿನ ದಯೆಯಿರಲಿ ನನ ಗುರುವೆ
ಬಡತನದ ಚಿಂತೆ ನಿನಗಿರಲಿ ||

೭

ಈ ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತುಂಬ ಪ್ರೇಮವೇ ಇದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಈ ಕೃತಿ

ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನಿ ಹೆಗ್ಗಣ ತಿತ್ತಿದ್ಹಾಂಗ
ಗಂಡಸಾ ಮಗ ಗಜಭೀಮ ಹುಟ್ಟಿದರೆ
ಚಿಲಕಿ ಚಿತ್ತರ ನಗತಾವ ||

ಎಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ನಿಕೃಷ್ಟವೆಂಬಂತೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದರ ಭಾವ

ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದೆ ಅಂತ ಹೇಳಿಕಳುವಲು ಬೇಡ
ಹೆಣ್ಣಂದರವರು ಹೆದರ್ಯಾರ ಕಂದವ್ವ
ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ನಮಗೆ ರವೆ ಚಿನ್ನ ||

ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೆಂದರೆ ತಂದೆ ಮಾವನಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಕಡಮೆ. ಆದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಅದು ರವೆ ಚಿನ್ನ. ಹೆಣ್ಣೆಂದರೆ ತಂದೆ ತಾತನಾದರೂ ಚಿಂತಿಸುವುದು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿಗಿಂತ ಕಡಮೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲ;

ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಬಾಳ ದಾರಿ ಗಂಡಿನ ದಾರಿಗಿಂತ ತೊಡಕಾದದ್ದರಿಂದ, ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಶಂಕಾವಹವಾಗಿರುವುದರಿಂದ. ಮಗಳನ್ನು ಗಂಡನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಇರಬಹುದು, ಅತ್ತೆ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ನೋಡಬಹುದು, ಮೈದುನ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವಳು ಕಪ್ಪಗಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯ, ಕೆಂಪಗಿದ್ದರೆ ಸಂಶಯ. ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಗದೆ ಹೋದರೆ ಬಂಜೆತನದ ಬಂಧನ. ತೌರಿಗೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದರೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದಾಗ ಆಗಬಹುದು; ಅತ್ತಿಗೆಯ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕಾದರೆ ಅದು ತೌರಲ್ಲ. ಅಪವಾದವೇನಾದರೂ ಬಂತೋ ಸಂಟಿಲ್ಲ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಬೇಕು.

ಹೆಣ್ಣು ಹಡೆದವ್ವನ ಹೆಮ್ಮೆ್ಯೇನು ದೊಡ್ಡದು
ಹಣ್ಣು ಬಂದಾವ ತಿನಬಾರ ಹಡದವ್ವ
ಹೆಣ್ಣೇನ ಹರಲಿ ಹೊರಬಾರ ||

ಈ ಕವಿತೆ ಹೇಳುವಂತೆ

ಸೀತಾದೇವಿಯಷ್ಟು ಸಿರಿಯನುಂಡವರಿಲ್ಲ
ದ್ರೌಪದಿಯಷ್ಟು ಹರಲಿಯ ಹೊತ್ತವರು
ಈ ಲೋಕದಾಗ ಯಾರಿಲ್ಲ ||

ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಂತರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಥ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕರೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಬಾಳು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ.) ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗುಡಿಸಿಲನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮಡದಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತು ಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆ? ಜೀವನಪಥ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾದದ್ದರಿಂದಲೇ ಜನ ಅದನ್ನು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಮಗು ತಮಗೆ ಬೇಡವೆನ್ನುವರು. ಆದರೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲು ಮಗು ಗಂಡಾಗಲಿ ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಕಡಮೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಜನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಜೀವನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಕರ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾವ ಹೆಮ್ಮೆ, ಮೆಚ್ಚಿಗೆ. ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾವ ಮರುಕ, ಕನಿಕರ.

೮

ಈ ಭಾವನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹೆಣ್ಣುಜೀವದ ನಿಲುವು ಗರತಿಯ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಜಾತಿಯ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಂಗ್ರಹದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ತಿಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಆ ಪದಗಳನ್ನೇ ಓದಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕೆಲವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ತಾನು ಬೇರೆಯವರ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ—

ತಾವರೆಯ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿ ದೇವರಿಗೆ ನೆರಳಾಯ್ತು
ನಾ ಹುಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಎರವಾದೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ
ನೀ ಹುಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಹೆಸರಾದೆ ||

ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಗಳು ತಂದೆತಾಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ—

ತಂದೆಯ ನೆನೆದರೆ ತಂಗಳು ಬಿಸಿಯಾಯ್ತು
ಗಂಗಾದೇವಿ ನನ್ನ ಹಡೆದವ್ವನ ನೆನೆದರೆ
ಮಾಸೀದ ತಲೆಯು ಮಡಿಯಾಯ್ತು ||

ಹಡೆದವ್ವ ಈ ಮಗಳಿಗೆ ಕಾಶಿಯಂತೆ—

ಕಾಶೀಗೆ ಹೋಗಲಕ ಏಸೊಂದು ದಿನ ಬೇಕ
ತಾಸ್ಹೊತ್ತಿನ ಹಾದಿ ತವರೂರು ಮನೆಯಾಗೆ
ಕುಂತಾಳೆ ಕಾಶಿ ಹಡದವ್ವ ||

ತಾಯಿತಂದೆ ತನ್ನನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಮಗಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ—

ಬಂಗಾರ ಬೆಳೆಯುವರು ತಿಂಗಳ ಹಾದಿಯವರು
ನನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಯಾಕ ಮರತಾರ ಮಾವಿನಹಣ್ಣು
ಉಣುವಾಗ ನನ್ನ ನೆನಸಾರ ||

ಹಾಲುಂಡ ತವರಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹಾಡಲಿ
ಹೊಳೆ ದಂಡಿಲಿರುವ ಕರಕೀಯ ಕುಡಿಹಂಗೆ
ಹಬ್ಬಲೀ ಅವರ ರಸಬಳ್ಳಿ ||

ಆದರೆ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದೇ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ—

ಗಂಜೀಯ ಕುಡಿದರೂ ಗಂಡನ ಮನೆ ಲೇಸ
ಅಂದಣದ ಮೇಲೆ ಚೌರವ ಸಾರಿದರೂ
ಹಂಗೀನ ತೌರುಮನೆ ಸಾಕ ||

ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ಪ್ರೇಮವೂ ಇದೇ ಮಟ್ಟದ್ದು—

ಹೆಣ್ಣೀನ ಜನುಮಾಕ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮರು ಬೇಕು
ಬೆನ್ನ ಕಟ್ಟುವರು ಸಭೆಯೊಳಗ ಸಾವೀರ
ಹೊನ್ನ ಕಟ್ಟುವರು ಉಡಿಯೊಳಗ ||

ತಮ್ಮನು ಬರುವುದನ್ನು ತಂಗಿಯು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ—

ಸರದಾರ ಬರುವಾಗ ಸುರಿದಾವ ಮಲ್ಲೀಗಿ
ಧೊರೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಬರುವಾಗ ಯಾಲಕ್ಕಿ
ಗೊನೆಬಾಗಿ ಹಾಲು ಸುರಿದಾವ ||

ಮಗಳನ್ನು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತಂದೆ ಮರುಗುತ್ತಾನೆ—

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಳುವಿ ಕಣ್ಣೀಗಿ ನೀರುತಂದು
ಸಣ್ಣ ಸೆಲ್ಲೆದಲಿ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಹಡೆದಪ್ಪ
ಹೆಣ್ಣು ಸಾಕೆಂದ ಜಲುಮಾಕ ||

ಅಣ್ಣನೂ ಹೀಗೆಯೇ—

ತಂಗೀನ ಕಳುವ್ಯಾನ ತೆವರೇರಿ ನಿಂತಾನ
ಅಂಗೀಲಿ ನೀರು ಒರಸ್ಯಾನ ನನ್ನಣ್ಣ
ಇಂದೀಗೆ ತಂಗಿ ಎರವೆಂದ ||

ತಾಯಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ—

ಮಗಳೆ ನಿನ್ನ ಕಳುವಿ ಮಾಳೀಗೆ ಏರೇನ
ಮಾವೀನ ಗೊಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಕಂದವ್ವ
ಮಾಣೀಕ ನಮಗೆ ಎರವಾಗಿ ||

ತೌರ ಪ್ರೇಮವು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತದೆ—

ಅವರಿಗೇ ಅವರಣ್ಣ ಅವಲಕ್ಕಿ ಕಳುವಿದನು
ನಮ್ಮಣ್ಣನೇನು ಬಡವೇನ ಕ್ಯಾದೀಗಿ
ಗರಿಯೊಳಗೆ ಗಳಿಗೆ ಕಳುಸ್ಯಾನ ||

ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ತೌರೂ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯೂ ಇರಬೇಕಾದರೆ ತಾಯಿ ಮಗಳಿಗೆ ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ—

ಅತ್ತಿಮನೆಯ ಊಟ ಮಟಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ಚಿಕ್ಕ ಕಂದಮ್ಮ ಹಸಿದಾಳ ನನ ಬಾಳಾ
ಸಕ್ಕರೆಯು ಒಯ್ಯೊ ಸೆರಗೀಲಿ ||

೯

ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಗಂಡಹೆಂಡರ ಪ್ರೇಮದ ಭಾವನೆಯೂ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಗಂಡನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರನು—

ಅಡಗೀಯ ಮನೆಯಾಗ ಮಡದೀಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ
ಅಡಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ ಹಡೆದವ್ವ
ಮಡದಿ ತವರೀಗೆ ಹೋಗ್ಯಾಳ ||

ಹೆಂಡತಿಯೂ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೌರಿಗೆ ಹೋಗಲಾರಳು—

ಹಚ್ಚಡದ ಪದರಾಗ ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವ
ಬಿಚ್ಚಿ ನನ ಮೇಲೆ ಒಗೆವಂಥ ರಾಯರನ
ಬಿಟ್ಟ್ಹ್ಯಾಂಗ ಬರಲಿ ಹಡದವ್ವ ||

ಗಂಡನು ಎತ್ತಲೋ ಹೊರಟಾಗ ಹೆಂಡತಿ—

ಎಂದ ಬರತಿರಿ ನನ್ನ ಗಂಧದ ರತಿಗಾರ . . .
ನನ ನಲ್ಲ ಎಂದ ಬರತಿರಿ ನನಗೆ ಹೇಳ ||

ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು

ಕಮ್ಮಗಳದ ಹೂ ನಿನ್ನ ಕಾಣದೆ ಇರಲಾರೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಯಿ ಬಿಡಲಾರೆ ಕೇದಗೆಯ
ಗರಿ ನಿನ್ನನಗಲಿ ಇರಲಾರೆ ||

ಎನ್ನುವನು.

ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನ ಚೆಲುವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾಳೆ.

ಹೋಗುವ ರಾಯರ ಹೋಲಿಕೇ ನೋಡೇನು
ಕಾಲ ಹಿಮ್ಮಡಿಯು ಕಮಲಾವು ಸಂಜೆಯ
ಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಬಲುಚೆಲುವು ||

ಅವನು ಇತರರಿಗೆ ಕಡವೆಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವಳಿಗೆ ಅವನು ಹೆಚ್ಚೇ—

ಕೂಲಿಮಾಡಿದರೇನ ಕೋರಿ ಹೊತ್ತರೇನ
ನನಗೆ ನಮ್ರ ರಾಯ ಬಡವೇನ ಬಂಗಾರ
ಮಾಲ ಇದ್ಹಂಗೆ ಮನೆಯಾಗ ||

೧೦

ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಧ್ಯೇಯದ ಈ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಗಿರುವರೋ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯ ಚಿತ್ರವೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ.—

ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ ರಾಯ ಸೆಲ್ಲೆ ಯಾಕೆ ಮಾಸಿಯದೆ
ಅಲ್ಲೊಬ್ಬಳ ಕೂಡ ಸಲಗೀಯ ನೀವು ಮಾಡಿ
ಇಲ್ಲಿಂಬುದೇನ ನನ ಮುಂದ ||

ಗಂಡನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಮರುಗುವ ಹೆಂಡತಿಯು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೋ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುವ ವೃದ್ಧೆಯುಂಟು; ಎಷ್ಟು ದಿನ ಅಲೆಯುತ್ತಾನೆ, ತಾನೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಸುಮ್ಮನಿರು ಎಂಬ ಹಿತಚಿಂತಕಳೂ ಉಂಟು. ಗಂಡನು ಯಾರೊಂದಿಗೋ ನಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಬಂದು ಹೇಳುವ ಹರಟೆಗಾತಿಯೂ ಅಷ್ಟರಿಂದ ಸಂದೇಹಪಡದ ಸರಳಮನಸ್ಸಿನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟು.

ಚಿಂತಾಕನಿಟಕೊಂಡು ಚಿಪ್ಪಾಟಿ ಬಡಿವಾಕೆ
ಚಿಂತಿ ಇಲವೇನೆ ನಿನಗಿಷ್ಟು ನಿನ್ನ ರಾಯ
ಅಲ್ಲೊಬ್ಬಳ ಕೂಡ ನಗತಿದ್ದ ||

ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದರೆ, ಇವಳು—

ನಕ್ಕಾರೆ ನಗಲವ್ವ ನಗುಮುಖದ ಕ್ಯಾದೀಗಿ
ನಾ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಡಿವ ಪರಿಮಳದ ಹೂವನ್ನ
ಆವಳೊಂದು ಗಳಿಗೆ ನೋಡಲಿ ||

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ನೋಡಲಿ ಅಲ್ಲ, ಮುಡಿಯಲಿ ಎನ್ನುವ ಪಾಠವೂ ಉಂಟು. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ.

ಹುಡುಗಿ ಸೇರಿದ ಸ್ಥಳ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲದೇ ಇರಲು, ತಾಯಿ—

ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂಥಾ ಮಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ ಒಗೆತನ
ಹುಲ್ಲಾಗೆ ಬೆಂಕಿ ಒಗೆದ್ಹಂಗ ಗುಡ್ಡದ
ಕಲ್ಲಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರದ್ಹಂಗ ||

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಈಡಲ್ಲದ ಮುದಿಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡಲು ನೆರೆಯುವಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ—

ಹೆಸರ ಬೇಳಿ ಒಯ್ದು ಕೆಸರ ಕಲಸಿದ ಹಂಗೆ
ಹಸುಮಗಳನ್ನು ಒಯ್ದು ಮುದುಕಗೆ ಕೊಟ್ಟರೇ
ದುಸುಮಾನದವರು ತವುರವರು ||

ಗಂಡನು ಒಳ್ಳೆಯವನಾದರೂ ಹೊಂದಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಹೆಂಡತಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ—

ಶಾಲೇನೊ ಒಳ್ಳೇದು ಸೆರಗಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಯ್ಯ
ಗುಣ ಒಳ್ಳೇದು ರಿಣ ಇಲ್ಲ ||

೧೧

ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಹು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು ಸವತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ. ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಇದು ತೊಂದರೆ—

ಅಂಗೀಯ ಮೇಲಂಗಿ ಚಂದೇನ ನನ್ನ ರಾಯ
ರಂಬಿ ಮೇಲ ರಂಬಿ ಪ್ರತಿರಂಬಿ ಬಂದರೆ
ಚಂದೇನೊ ರಾಯ ಮನೆಯಾಗ ||

ಕಿರಿಯವಳಿಗೂ ಇದು ಸುಖವಿಲ್ಲ—

ಸಾವಿರಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸವತೀಯ ಮನಿ ಬೇಡ
ಸಾವಿರದ ಮೇಲೆ ಐನೂರು ಕೊಟ್ಟರೂ
ಮಲಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮನಿ ಬೇಡ ||

ಗಂಡನು ಸವತಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ತಂದರೆ ಏನಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕಥೆ ಶಿವನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಂದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೆತ್ತಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ—

ಹಳ್ಳದ ದಂಡ್ಯಾಗ ಹೂವು ಕೊಯ್ಯುವ ಜಾಣೆ
ದೇವರಿಗೆ ಐದು ದಯಮಾಡೆ
ದೇವರಿಗೆ ಐದ್ಹೂವ ನಾನು ದಯಮಾಡಿದರೆ
ನಮ್ಮವರು ನನ್ನ ಬೈದಾರು ||

ಅವರು ಬೈಯದ ಹಂಗೆ ಅವರು ಕಾಣದ ಹಂಗೆ
ಸುಮ್ನೆ ಬಾ ಗಂಗೆ ಜಡೆಯಾಗೆ
ಬಂದಾರು ಬಂದೇನು, ನಂಬೀಗಿ ಕಾಣದು
ರಂಭೆ ಇರುವಳು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಾಗೆ ||

ಉಕ್ಕೋ ಹಾಲನೆ ತಾರ ಸತ್ಯಮಾಡುವೆ ಬಾರ
ರಂಭಿಲ್ಲ ಬಾರ ಮನಿಯಾಗ
ಆರಿದ್ಹಾಲನು ತಾರ ಆಣಿ ಮಾಡುವೆ ಬಾರ
ರಾಣಿಲ್ಲ ಬಾರ ಮನಿಯಾಗ ||

ಇದು ಮೊದಲಭಾಗ. ಇದಾದ ಮೇಲೆ—

ದೇಶ ದೇಶವ ತಿರುಗಿ ಬೇಸತ್ತು ಬಂದಿವ್ನಿ
ಉಗ್ಗರದ ಗೌರಿ ನೀರುಕೊಡು ||

ಹೀಗೆಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಗೌರಿ ಎರಡು ಗಿಂಡಿ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂದ್ಗಿಂಡಿ ಬೇಡಿದರೆ ಎರಡು ಗಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟಳ್ಲೆ
ಇದು ಏನು ಗೌರಿ ನಿನ ಭಾವ ||

ಗೌರಿ—

ಭಾವ ಏನೂ ಬೇರಿಲ್ಲ ಬೇಳಾವ ಮಾಡೊಕಿಲ್ಲ
ಸಿರಿಗಂಗೆಗೊಂದು ನಿನಗೊಂದು ||

ಬಾಗಿ ಬಾ ಶಿವರಾಯ ಬಾಗಿಲು ಬಡದಾವು
ಬಾಯಾಗಿನ ಹಲ್ಲು ಉದುರಾವು ತಲೆಮೇಗಲ
ಬಾಲೆಯನಿಳುವಿ ಬರಬೇಕ ||

ಇದು ಮೂರನೆಯ ಭಾಗ :

ಶಿವರಾಯ್ನ ಮನೆಮುಂದೆ ಮಾವಿನ ಮರಹುಟ್ಟಿ
ಎಲೆ ಎಲೆಗೆ ಒಂದು ಗಿಳಿ ಕೂತು ಹೇಳ್ಯಾವು
ರಾಯ ನಿನ್ಮೇಲೆ ಸವತಿ ತಂದ ||

ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಣ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಈ ಸೋವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳು ತ್ತದೆ.

ಗಿಣಿಯ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಮೈಮುರಿದು ಎದ್ದಾಳು
ತಣ್ಣನೀರಿನಲಿ ಮೊಕ ತೊಳೆದು ಸಿರಿಗಿರಿಜೆ
ಹೊರಟಾಳು ತನ್ನ ತವರೀಗೆ ||

ಗಿರಿಜೆ ತಣ್ಣ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೊಳೆದಳಂತೆ. ತೌರಿನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

ಎಂದಿಲ್ಲ ಸಿರಿಗೌರಿ ಇಂದೇನು ಬದಿಬಂದೆ
ಕುಂಡ್ರಾಕೆ ಕೊಡಿ ಮಣೆಚೌಕಿ ಗೌರೀಗೆ
ಮೊಕತೊಳೆಯ ಕೊಡಿರೆ ಬಿಸಿನೀರ ||

ಗೌರಿ—

ಕುಂಡ್ರಾಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಸಿಂಡ್ರಾಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ
ರಾಯ ನನ ಮೇಲೆ ಸವತೀಯ ತಂದಾನೆಂತ
ಚಿಂತೆಯಲಿ ನಾನು ಬಂದೇನು ||

ತೌರಿನವರು—

ದೇಶವನಾಳುವಗೆ ಏಸು ಮಂದಿ ಹೆಂಡಿರೊ
ಈಸೊಂದು ಚಿಂತೆ ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಸಿರಿಗೌರಿ
ಲೇಸ್ಹೋಗು ನಿನಗೆ ನಮ್ಮಾಣೆ ||

ಗಂಡನು ಸವತಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ತಂದದ್ದೇ ಆದರೆ ಆ ಹೆಂಡತಿ ಗೌರಿಯಾದರೂ ಏನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತೌರೂ ಬೇರೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ತಣ್ಣೀರು ಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ಅವರು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ.

೧೨

ಗಂಡನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಕೆಯ ಕಾರಣ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಮಗುವೆನ್ನುವುದು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನವೆನ್ನುವುದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕುಂದು ಎಂದು ಭಾವನೆ.

ಬಾಲಕರಿಲ್ಲದಾ ಬಾಲೆದ್ಯಾತರ ಜನ್ಮ
ಬಾಡೀಗಿ ಎತ್ತು ದುಡಿದ್ಹಂಗೆ ದುಡಿದುಡಿದು
ಕಡೆಗೊಂದುದಿವಸ ಮಡಿದ್ಹಂಗೆ ||

ಬಂಜೆಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಬಂಗಾರದೊರ್ಳಕಲ್ಲ
ಬಂದು ಕುಟ್ಟ್ಯಾಕ ಸೊಸೆಯಿಲ್ಲ ಮಾನೋವಿ
ಬನ್ನಿ ಮುಡಿಯಾಕ ಮಗನಿಲ್ಲ ||

ಧಾರವಾಡದ ಪದ್ಯಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಈ ಪದವು ಒಂದು ಕಥೆಯ ಮೊದಲಪದವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆವು. ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾದರಿಯದಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಥೆ

ಬಂಜೆ

ಹೊನ್ನಮನ ಮನೆಮುಂದೇ ಚಿನ್ನಾದ ಒಳಕಲ್ಲು
ಬಂದು ಕುಟ್ಟ್ಯಾಕೆ ಮಗಳಿಲ್ಲ ಸೊಸಿ ಇಲ್ಲ
ಬಂಜೆ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಕಡು ದುಃಖಾ ||

ಆರು ವರಹವನೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೂಡಬಸವನ ತಂದೆ
ಹತ್ತಿ ತಿರುಗಾಕ ಮಗನಿಲ್ಲ ಸೊಸೆಯಿಲ್ಲ
ಬಂಜೆ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಕಡು ದುಃಖಾ ||

ಮೂರು ವರಹವನೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟೆನ ಸೀರೆ ತಂದೆ
ಉಟ್ಟು ತಿರುಗಾಕ ಮಗಳಿಲ್ಲ ಸೊಸಿಯಿಲ್ಲ
ಬಂಜೆ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಕಡು ದುಃಖಾ ||

ಒಂದು ಕಂಡುಗದ ಅಕ್ಕಿ ಅಂಗೈಲಿ ಹಸಮಾಡಿ
ಚಂದುಳದು ಅಡಿಗೆ ದುಡಿಸ್ಯಾಳೊ ಹೊನ್ನವ್ವ
ಕರಸ್ಯಾಳು ತನ್ನ ಹಿರಿಯೇರ ||

ಹಿರಿಯರನು ಕರಸ್ಯಾಳೋ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮರ ಕರಸ್ಯಾಳೋ
ಕರಸ್ಯಾಳೊ ತನ್ನ ತಾಯಿತಂದಿ ಹೊನ್ನವ್ವ
ನೂರೊಂದು ಎಡೆಯ ಮಾಡ್ಯಾಳೋ ||

ನೂರೊಂದು ಎಡೆಯ ಮಾಡ್ಯಾಳೋ ಹೊನ್ನವ್ವ
ಕರಸ್ಯಾಳು ತನ್ನ ಹಿರಿಯೇರ
ಹಿರಿಯಾರು ಉಣಲಿಲ್ಲ ಅಣತಮ್ಮ ಉಣಲಿಲ್ಲ
ಕಾಡಾಗ್ನ ಪಕ್ಷಿ ಉಣಲಿಲ್ಲ ||

ಕಾಡಾಗ್ನ ಪಕ್ಷಿ ಉಣಲಿಲ್ಲ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ
ಚಿಕತಮ್ಮ ಬಂದು ನುಡಿದಾನೋ
ಚಿಕತಮ್ಮ ಬಂದು ಏನಂತ ನುಡಿದಾನ
ಬಂಜ್ಯಡಿಗಿ ನಾವು ಸಲಬ್ಬಾರದು ||

ಬಂಜ್ಯಡಿಗಿ ಸಂದರೇ ನಾವು ಬಂಜಿ ಆದೇವು
ಎಡೆಯಾನ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಾರು
ಎಡೆಯಾನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಾರು ಹೊನ್ನವ್ವ
ಬಂಜಿ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಕಡು ದುಃಖಾ ||

ನೂರೊಂದು ಬಂಡಿ ತರಿಸಿ ಬಂಡಿ ಮೇಲೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಿ
ಏಳು ಸಮುದರಕೆ ದೂಡಿಸ್ಯಾಳು
ಬಂಡಿ ಬರುವುದು ನೋಡಿ ಸಮುದರ ನುಡಿದಾವು
ಬಂಜ್ಯಡಿಗೆ ನಾವು ಉಣಬಾರದು ||

ಬಂಜ್ಯಡಿಗೆ ಸಲುವಿದರೆ ನಾವು ಬಂಜ ಆದೇವು
ಸಮುದರ ಬತ್ತಿ ಹೊಳೆ ಬತ್ತಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ
ಆ ಬಂಡಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಾವು ||

ಆ ಬಂಡಿ ನೂರೊಂದು ಹಿಂದಕೆ ಬಂದಾರೆ
ಹಾಳು ಭಾವೀನ ತೆಗಿಸ್ಯಾರೆ

ಹಾಳು ಭಾವೀ ನೋಡಿ ತೆಗಿಸ್ಯಾರೆ ಸುರಿಸ್ಯಾರೆ
ಬಾವಿಲಿ ಅನ್ನ ಸುರಿಸ್ಯಾರೆ ||

ಹಾಳು ಭಾವಿ ನೋಡಿ ಅನ್ನ ಸುರಿಸ್ಯಾರೆ
ಭಾವಿ ಬಂಜರವು ಹೋಗಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ
ಬಂಜೆ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಕಡು ದುಃಖಾ ||

ಬಂಜೆ ಏನ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಎಳಕಪ್ಪನಾಗ್ಯಾಳು
ಶಿವನಿಗೆ ಶಾಪ ಕೊಡುತಾಳೆ
ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಶಾಪ ಕೊಡುತಾಳೆ ಶಿವನಿಗೆ
ನನಗೊಂದು ಫಲವ ಕೊಡಲಿಲ್ಲೆ ||

ನನಗೊಂದು ಫಲವ ನೀ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಶಿವರಾಯ
ನನಗೆ ನೀ ಫಲವ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಶಿವನಂದ
ಕಂಡವರ ಮಕ್ಕಳ ಕರಕೊಳ್ಳೆ ||

ಕಂಡ್ರ ಮಕ್ಕ ಕೊಂಡ್ರೆ ನನಗೇನ ಆದಾರು
ನನಗೊಂದು ಫಲ ನೀ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ
ನನಗೆ ಫಲಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಶಿವರಾಯ
ಕಂಡ್ರೆ ಕಲ್ಲನೆ ಒಗಿಯೆಂದ ||

ನಮ್ಮ ಜನ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಿಕೃಷ್ಟವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಜೆಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯವರೂ ದೂರದ ಜನರೂ ತಿನ್ನದೆ ಇರುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ ; ಅವಳ ತೌರವರೂ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿನಪಕ್ಷಿ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲದು. ಅದು ಸಲ್ಲುವುದು ಹಾಳು ಬಾವಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ದತ್ತನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೊನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಇದು ಬೇಡ. ಅವಳು ಶಿವನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಜನಕ್ಕೆ ಬಂಜೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕಲ್ಲೆಸೆಯಿರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ—

ಕಂದನಾ ಕೊಡು ಶಿವನೆ ಬಂಧನಾ ಬಡಲಾರೆ
ಹಂಗೀನ ಬೋನ ಉಣಲಾರೆ ಮರ್ತ್ಯದಾಗೆ
ಬಂಜೆಂಬ ಶಬುದ ಹೊರಲಾರೆ ||

೧೩

ತಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ತೌರು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಜನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾದೆ. ತಾಯಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತೌರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಆದರಣೆಯಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಂಗಿ ಬೇಡವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಏನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ; ಆಡಳಿತವೆಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆಯದು.

ಹಡದವ್ವ ಇಹಳೆಂದು ದಡದಡ ನಾ ಬಂದೆ
ಒಳಗೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯನ ಮಡದೀಯ ದನಿಕೇಳಿ
ತಲೆಬಾಗಿಲಿಂದ ತಿರುಗೀದೆ ||

ಅತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಂಗಿಗೆ ಮನಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ—

ಕಣ್ಣೀಗೆ ಮೂಗೀಗೆ ಎರಡೇನ ಅತ್ತೀಗಿ
ನಾ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಎರಡೇನ ಅತ್ತಿಗೆವ್ವ
ನಿನ್ನಿಂದ ಅಣ್ಣ ಎರಡಾದ ||

ಆದರೂ ಆ ಮನೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬೇಕು; ಅತ್ತಿಗೆ ಹೆತ್ತ ಮಗಳು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು—

ಅತ್ತಿಗೆ ಹಡೆಯಲಿ ಹತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರೆಯಲಿ
ಹಿತ್ತಲ ಬಾಳೆ ಚಿಗಿಯಲಿ ಅತ್ತೆ ಎಂದು
ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮಗಳು ಕರೆಯಲಿ ||

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತರೂ ಇವಳ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪದೆ ಹೋಗುವಳು—

ಅಣ್ಣನ ಮನೆಯಾಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡಲಿ ಹೋದೆ
ಕನ್ನಡಿ ಗೋಡೆ ಮರೆಮಾಡಿ ಅತ್ತಿಗಿ
ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟ್ಯಾಳ ಪುರುಷಗ ||

ಒಪ್ಪಬೇಡ ಎಂದು ಅತ್ತಿಗೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಸನ್ನೆಮಾಡಲು, ಈ ತಂಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ—

ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟಲು ಬೇಡ ನಿನ್ಹೆಣ್ಣು ನಾನೊಲ್ಲೆ
ಅನ್ನಿಗರ ಮಗಳು ಅತಿ ಚೆಲುವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ನಿನ್ನೂರ ಮೇಲೆ ಬರುವೇನು ||

ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಊರ ಮೇಲೆ ಬರುವುದು ಅತ್ತಿಗೆ ಆ ಚೆಲುವೆಯಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿ ಎಂದು.

ಈ ತಂಗಿ ಏನಾದರೂ ಇವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅಣ್ಣನೂ ಅವಳನ್ನು ಕಸಿಕರದಿಂದ ಕಾಣದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ತಂಗಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಟ್ಟಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದಳು—

ದಬ್ಬಣ ಸಾಲಿನ ಬತ್ತ ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ನುರಿ ಒಲ್ಲದು
ಎಬ್ಬಿಸಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಮಡದೀಯ
ಮಡದೀಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಅರನಿದ್ದೆ ಆದಾವು
ಎರಡೊಬ್ಬಿ ಮಾಡಿ ತೊಳಸವ್ವಾ ||

ಎರಡೊಬ್ಬಿ ಮಾಡಿದರೆ ಕಡಿನುಚ್ಚು ಆದಾವು
ಎಬ್ಬಿಸಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯಾ
ಕುಟ್ಟಿದರೆ ಕುಟ್ಟು ತಂಗಿ ಗುರುಗೂಟನಲಿಬೇಡ
ಕೊಟ್ಟಂತ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹುವೆನೇ ||

ಯಾತವ ತಾರಣ್ಣ ಮುಟ್ಟಾವ ಬಿಗಿಯಣ್ಣ
ಕೊಟ್ಟಂತ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಣ್ಣ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ನೀ
ತಿಪ್ಪೆಯ ನೋಡಿ ತಿರುಗಣ್ಣ ||

ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ಕಾಣುತ್ತದೆ—

ದಂಡೀಗೆ ಹೋದಣ್ಣ ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ತಂದ
ತಂಗಿ ಕೇಳ್ಯಾರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಅಣ್ಣಯ್ಯ
ಮಡದಿ ಕೇಳ್ಯಾರೆ ಮುಡಿಯೆಂದ ||

೧೪

ಮದುವೆಯ ಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿದ ಪ್ರಣಯವೂ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ—

ಕೋಟೆಯ ಮನೆಯವಳೇ ಕೋಗಿಲ ದನಿಯವಳೇ
ರಾಟೆಯವಾಲೆ ಕಿವಿಯವಳೇ ಗೆಣೆಕಾತಿ
ದಾಟಬರಲಾರೆ ದನಿತೋರೇ ||

ಅಡ್ಡಗುಡ್ಡವ ದಾಟಿ ಕದ್ದು ಕಣಿವೆಯ ದಾಟಿ
ಬಿದ್ದೋಡಿಬಂದೆ ನಿನಗಾಗಿ ಗೆಣೆಕಾತಿ
ಕಬ್ಬಿನಂತವಳೆ ದನಿತೋರೇ ||

ಹಿತ್ತಲವರೇಕಾಯಿ ಮೆಟ್ಟಕ್ಕಿ ಕುಯ್ಯುವಳೇ
ಸುತ್ತ ಓಣಿಯ ಮನೆಯುವಳೇ ಮಾವನ ಮಗಳೇ
ಸುತ್ತಿ ಬರಲಾರೆ ದನಿತೋರೇ ||

ಇದು ಗಂಡು ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಇದಿಷ್ಟರಿಂದ ಅವನು ಕರೆಯುವ ಹೆಣ್ಣು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸಂದರ್ಭ ಇದು ಅಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ—

ದನಿ ಹೇಗೆ ತೋರಲಿ ಕದ ಹೇಗೆ ತೆರೆಯಲಿ
ಮಗ್ಗಲಲಿ ರಾಯ ಮಲಗವನೆ ನನ ಗೆಣೆಯ
ಮೊಗಾಗಿ ಬಾರೊ ತುರುಬೀಗೆ ||

ನಿನ್ನೊಂದಿಗಾಡಿ ತಾತಿಯನು ಸಾ ಮರತೆ
ಹಾಸಿಗೇಲಿ ಮರತೆ ಹವಳವ ನನ ಗೆಣೆಯ
ಮಾತಿನಲಿ ಮರತೆ ಮನೆಯುವನ ||

ಇನ್ನೊಂದು ಇಂಥ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹರವಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸು ತೀರಿಹೋದನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಚಕಿತಳಾಗಿ ಹರವಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ; ಹೋದ ಪ್ರಿಯಸಿಗಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವವರು ಇದೇನು ಇಷ್ಟು ಅಳುತ್ತೀಯೆ ಎಂದರೆ, ಬಹು ದಿನದಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಳಸಿದ ಹರವಿ ಒಡೆದುಹೋಯಿತು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಳು ಬಂತು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಣಯದ ಪದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ—

ದಂಡೀನಾ ದಾರೀಲಿ
ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೇ ಮಾರೋಳೆ
ಚೆಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾರೋಳೆ
ಕೊಂಡಾನ ಕೊಳುತೀನಿ ಹೆಸರ್ಹೇಳೆ
ನೀ ಸೆರಗಾ ಬಿಡೋ ||

ಮೊದಲ ಮಾತು ಗೆಣೆಯನು ಸ್ನೇಹಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಅವಳು ಇವನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಉತ್ತರ. ಅವನಿಗೆ ಹೂವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವಳ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ವ್ಯಾಪಾರ ಬೇಕಾದರೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ; ಹೇಳುತ್ತ ಸೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ನಿಜವಾದ ಸಿಡುಕಿನಿಂದಲೋ ಪ್ರಣಯದ ಸಿಡುಕಿನಿಂದಲೋ ಸೆರಗನ್ನು ಬಿಡೋ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪದಗಳು ಬೇರೆಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಹುದು.

೧೫

ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕುರಿತವು. ಅವು ಒಂದು ಊರಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನೋ ಅಲ್ಲಿನ ದೈವದ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೇ ಆ ಸ್ಥಳದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೋ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಶೇಖರಿಸಿದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಲಾವಣಿ.

ಏನು ಮೋಸವಾಯ್ತು ಸುಲ್ತಾನಿ ದೌಲತ್
ಯಾರ ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರಿತು ಭಾಗ್ಯದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಯಾರ ವಾಸಕೆ ನಿಂತಳೋ ||

ಕತ್ತಿ ಇತ್ತು ಕೋಟೆ ಇತ್ತು
ದಳವಿತ್ತು ಬಳವಿತ್ತು
ಹಾಳು ಹಾಳುಮಾಡಿ
ತೆಗದನಲ್ಲಾ ಹೈದರನು ||

ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬಂದ
ಚಿನ್ನ ತೋಫಿನ ಫಾರಂಗಿ
ಮಾರಿಸತ್ತಿನ ಬಂಗ್ಲಿಯೊಳಗೆ
ಆರು ತಿಂಗಳಡಗಿದ್ದ ||

ಕೋಟೆಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು
ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರ ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು
ವಸ್ತ್ರ ಬಿಚ್ಚಿ ಕರದನಲ್ಲಾ
ತಾಯಿಗಂಡ ಮಾರಿಸತ್ತ ||

ಕನ್ನೆ ಕನ್ನೆಯರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ
ನಿಂತು ದೇಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ
ಹಾಲು ಅನ್ನದ ಬುತ್ತಿ ಮೇಲೆ
ಬಾಸೆ ಮಾಡಿದ ಮಾರಿಸತ್ತ ||

ಪರಂಗರಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಯ್ತು
ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ದೀನವಾಯ್ತು
ಯಾರ ದೌಲತ್ ಯಾರಿಗಾಯ್ತು
ರಾಣಿಗೆ ದೌಲತ್ ಆಯ್ತು ||

ಸ್ಥಳದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ 'ಜಯಕರ್ನಾಟಕ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸೀರಾ ಲಾವಣಿ. ಬಂಧುಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ನಾಯಕರು ಪಗಡೆಯ ಆಟದ ಭರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೆಟ್ಟಮಾತನ್ನಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಸೋತವನು ಬಹು ಕೊಚ್ಚೆಯಾದ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಳಿಗೆ ಅವಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿ, ಅವನು ಪರರಾಜ್ಯದ ಸುಲ್ತಾನನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅವನು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸೀರ್ಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಗೆದ್ದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಆಸೆಕೊಟ್ಟು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ ಕಥೆ. ಸೀರ್ಯವು ಸುಲ್ತಾನನ ವಶವಶವಾದ ಕಥೆ ಇದರ ವಿಷಯ. ಈ ಕಥೆಯು ಕೊಚ್ಚೆಯ ಭಾಗದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನಯದ ಜೊತೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಗ್ರಾಮ್ಯವೂ ಸೇರಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳದ ದೇವರ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ, ತುಂಗೋಟಿಯ ರಂಗನನ್ನು ಕುರಿತ ಹಾಡು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗನಾಥನು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತ,ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ,ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಉತ್ಸವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗೂ ಬಂದು ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ಇರುವ ದೊರೆಯಂತೆ ಬಂಧುವಂತೆ ವರ್ಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥದು ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯ ನಂಜನಗೂಡಿನ ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ದೇವಿಯರ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು—

ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಡದಾನೆ ನಂಜಯ್ಯ
ಸೇರು ಪಾವಡಕೆ ಬಿಳಿಯೆಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು
ಚಾಮುಂಡಿ ಕದವ ತೆಗೆಯೆಂದ ||

ಚಾಮುಂಡಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೈಯೆತ್ತಿ ಮುಗಿದು ಮುತ್ತಿನಾರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪದ್ಯದ ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳು ಏನು ಎಂದು ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ ಕೋಪಮಾಡುತ್ತಾಳಂತೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಕಾವೇರಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ದೇವೇರಿ, ನಡುವೆ ನಂಜಯ್ಯ ಮಲಗಿದ್ದಾನಂತೆ. ಚಾಮುಂಡಿ ನಂಜಯ್ಯನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ಹೆಸರ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಲ ಹೇಳಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವನು 'ನಂಜನಗೂಡು ಕಾಣೆ | ತೆಂಗಿನ ತೋಪು ಕಾಣೆ | ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿದವರ ಮಗು ಕಾಣೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೇಲೆ ನಂಜಯ್ಯ ಕದ್ದು ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. 'ಒಂದು ಕೂಗು ಹೊಡೆದರೆ ಬೆಟ್ಟೆಲ್ಲ ಕೇಳೀತು' ಎಂಬ ಮಾತು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೂಗಿದವರು ಯಾರೋ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟೆಲ್ಲ ಕೇಳೀತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕೂಗು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಚಾಮುಂಡಿಯದು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಯಾಕೆ ನಂಜಯ್ಯ ಹೆದರಿದ್ಯೋ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ 'ನಾ ಯಾಕೆ ಹೆದರಲಿ | ನಾ ಯಾಕೆ ಬೆದರಲಿ | ಚಾಮುಂಡಿಗೆ ನಂಜಯ್ಯ ಹೆದರ್ಯಾನೆ' ಎಂಬ ಉತ್ತರವೂ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಗೆ ನಂಜಯ್ಯ ಕೊಡುವ ತಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆ ಭೋಜನ ಎಣ್ಣೆಹೊಳೆಯ ಪಕ್ಕದ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ನಂಜನಗೂಡಿನ ದೈವವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ—

ಅದು ಬೆಟ್ಟ ಇದು ಬೆಟ್ಟವೋ ನಂಜುಂಡ
ನಂದ್ಯಾಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟವೋ
ನಂದ್ಯಾಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟಕೇ ನಂಜುಂಡ
ದಾಸಾಳಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿತೋ ||

ದಾಸಾಳ ಹೂವ ತಂದೂ ನಂಜುಂಡ
ದಾರ್ಯಾಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡಿ
ಹೂ ಬಾಡಿ ಹೋಯಿತಯ್ಯ ನಂಜುಂಡ
ಎದ್ದುಬಾರಯ್ಯ ಮನೆಗೆ ||

ಕರಣಾಟ ಸೀಮೆದವನೇ ನಂಜುಂಡ
ಕರ್ಪೂರವೀಳೆದವನೇ

ನಿನ ಕರುಣೆ ತಪ್ಪಿದಮೇಲೇ ನಂಜುಂಡ
ಪರದೇಶಿ ನಾನಾದೆನೋ ||

ಪರದೇಶಿ ಆದಮ್ಯೇಲೇ ನಂಜುಂಡ
ಪರಪಂಚ ನನಗ್ಯಾತಕೇ
ಪರಪಂಚ ನನಗ್ಯಾತಕೇ ನಂಜುಂಡ
ನನ ಚಿಂತೆ ನಿನಗ್ಯಾತಕೇ ||

ಹಸಿವಾದರೆ ಹಾಲುಕುಡಿಯೋ ನಂಜುಂಡ
ಬಿಸಿಲಾದರೆ ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ನೋ
ನಿದ್ದೆ ಬಂದರೆ ತೊಡೆಯ ಮ್ಯೇಲೆ ನಂಜುಂಡ
ತೊಡೆಮ್ಯೇಲೆ ನಿದ್ದೆಮಾಡೋ ||

ಸ್ವಾತೀಯ ಮಳೆ ಹುಯ್ದಿತು ನಂಜುಂಡ
ಸಂಪಂಗಿಕೆರೆ ತುಂಬಿತು
ಸಂಪಂಗಿಕೆರೆಯ ಕೆಳಗೆ ನಂಜುಂಡ
ಕೆಂಬತ್ತಿ ನೆಲ್ಲ ಬಿತ್ತಿ ||

ಹಾಲು ಕೊಡೋಕೆ ಮುಂಚೆ ನಂಜುಂಡ
ಅದು ಮೂರು ಗಿಣಿ ಕೂತವು
ಹಾಲು ಕೊಡಿದ ಮ್ಯೇಲೆ ನಂಜುಂಡ
ಆ ಮೂರು ಗಿಣಿ ಎದ್ದವು ||

ಸಾಲ್ಹಿಡಿದು ಕಬ್ಬ ನೆಟ್ಟು ನಂಜುಂಡ
ಮುಂಬಿಡಿದು ನೀರು ಕೊಟ್ಟು
ಜಲನೋಡಿ ಬಾವಿ ತೆಗೆಯೋ ನಂಜುಂಡ
ಕುಲನೋಡಿ ಹೆಣ್ಣ ತಗೆಯೋ ||

ಮೂಡಲ ಸೀಮೆದವನೇ ನಂಜುಂಡ
ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದವನೇ
ಬಡಗಲ ಸೀಮೆದವನೇ ನಂಜುಂಡ
ಬಯಲಾದ ರೂಪದವನೇ ||

ಸುತ್ತೇಳು ಮಂಟಪದವನೇ ನಂಜುಂಡ
ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ಪಾದದವನೇ

ಉದ್ದುದ್ದ ಮಂಡೆದವನೇ ನಂಜುಂಡ
ತಿದ್ದೂರಬ್ಬೈಲದವನೇ ||

ಉದ್ದಂಡ ಮಂಡಲಕ್ಕೇ ನಂಜುಂಡ
ತಾನೊಬ್ಬ ಹೊರಟವನೇ
ತಾಯಿತಂದೆ ಇಲ್ಲದವನೇ ನಂಜುಂಡ
ತೊಡೆಮೇಲೆ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡು ||

ಸಾಲು ತೆಂಗಿನಮಾರ ನಂಜುಂಡ
ಮೇಲೆ ನಂಜನ ಗುಡಿಯೋ
ಹದಿನೇಳು ಪರದಕ್ಷಿಣಾ ನಂಜುಂಡ
ಹದಿನೇಳು ತಿರುದಕ್ಷಿಣ ||

ಈ ಪದ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಂಪಗೆ ಕೆರೆಯೆಂದು ಒಂದು ಕೆರೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರಬೇಕು. ಅದರ ಗದ್ದೆಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನೂ, ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಒಂದೆರಡು ನೀತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಇದರ ಆರಂಭದ ಮಾತಿನಿಂದ ಕಾಣುವ ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿ, ಆ ವೈಶಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಬೀಸಿದ ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಸಂದ್ಯಾಲ ಜೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಾಸಾಳದ ಹೂವಿನ ಚಿತ್ರ, ನಂಜುಂಡನನ್ನು ಕರ್ಣಾಟ ಸೀಮೆಯವನೇ ಕರ್ಪೂರ ವೀಳ್ಯದವನೇ ಮೂಡಲ ಸೀಮೆಯವನೇ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದವನೇ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮರ್ಯಾದೆ, ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಕನಿಕರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ ವೇದಾಂತದ ಭಾವವನ್ನು ನುಡಿಯುವ ತಂದೆತಾಯಿ ಇಲ್ಲದವನೇ ಎಂಬ ಚಾತುರ್ಯ, ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಳೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

೧೬

ಪೈರನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಾಕು, ಹೀಗೆ ನೀರು ಬಿಡು, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯದ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರದ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತುಗಳಂತೆ ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರಟ ಪದ್ಯಗಳು ಅನೇಕ

ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಧಾರವಾಡದ ಪದಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆ ಇವೆ.

ಬಂಗಾರ ಬಳೆಯಿಟ್ಟು ಬೈಬೇಡ ಬಡವರಿಗೆ
ಬಂಗಾರ ನಿನಗೆ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಮದ್ಯಾನ
ಬಿಸಿಲು ಹೊರಳುವುದು ತಡವಲ್ಲ ||

ಹೆರವರ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಮಲಗುವ ಜಾಣ
ಗಿಡದ ಮೇಲೆರಡು ಗಿಣಿ ಕೂತು ನುಡಿದಾವ
ಎರವನ್ನೊ ರಾಯ ನಿನ ಜೀವ ||

ಇಬ್ಬರ ಹೆಂಡರನಾದ ಏಡಿಯ ಮುಳ್ಳಾದ
ಕೋಡಗನಾದ ಕೊರವಾದ ಬಾಲೇರು
ಮಾಡಿಟ್ಟ ಸಿಂಬಿ ಅರಿವ್ಯಾದ ||

ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಉಪಾಯವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳಿದೆ. ಚೆಲುವೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಯಾರ ಮೇಲೆಯೋ ಕಣ್ಣುಹಾಕಿದ ಗೃಹಸ್ಥನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು ವೃದ್ಧೆಯೊಬ್ಬಳು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ—

ಕಾಗೆಗೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಕರಿಯ ಹುಬ್ಬಿನ ಜಾಣ
ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಮನೆಯಾಗೆ ಇಟಕೊಂಡು
ನೇರಿಲಕೆ ಯಾಕೆ ನೆಗೆರಿಟ್ಟ ||

ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒದಗದಿದ್ದರೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದ ಪದಗಳೂ ಇವೆ. ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಸಂಸಾರದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒದಗದ ಸಯುವಂತರ ಸಂಗ ತನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ:

ಇಂಥ

ಉತ್ತಮರ ಸಂಗಾ ನನಗೆ ಘಳಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಬೇಡಾ
ಜಾಣಾ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ||

ಒಕ್ಕಳ ರಾಗಿಯ ನಾ ಬೀಸಲಾರೆ
ಕಸಬರಲ ಹಿಡಿದು ನಾ ಕಸ ತೊಡಿಯಲಾರೆ

ಮನೆ ಬಾಕಲಿಗೆ ಸಗಣಿ ನಾ ಹಾಕಲಾರೆ
ಹತ್ತರಬಿ ನೀರಾ ನಾ ತರಲಾರೆ
ಹಸುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲಾ ನಾನೆರೆಯಲಾರೆ
ಹತ್ತು ಮಂಕರಿ ಕಸಾ ನಾ ಹಾಕಲಾರೆ
ಉಳಿ ಆಳು ಬೆಳ್ಳು ನಾ ಇಕ್ಕಲಾರೆ
ಆಳುಕಾಳಿಗೆ ಮುದ್ದೆ ನಾ ಹೊರಲಾರೆ
ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಳೆಸೆತ್ತೆ ನಾ ಕೀಳಲಾರೆ

ಇಂಥಾ

ಉತ್ತಮರ ಸಂಗ ನನಗೆ ಘಳಿಗ್ಯೊತ್ತು ಬೇಡ
ಜಾಣ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ||

ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಾಗ ಅಥವಾ ಅವಳು ಸುಖದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವಳೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಗಂಡನೋ ಅತ್ತೆಯೋ ಅವಳಿಗೆ ತಗದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಆಗುವ ಅವಗಡ ಕುಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(ಕುಂಬಾರ ಅಣ್ಣಯ್ಯಗ್ಯಾಕೊ ಗೊಂಬೆಮಾಟದ ಹೆಣ್ಣು
ತುಳಿ ಬಂದು ಮಣ್ಣು ಹೊರು ಅಂದ ಕುಂಬಾರ
ಹೊತ್ತು ಮಾರೆಂದ ಮಡಕೀಯ ||

ಹೊತ್ತು ನಾ ಮಾರೋಕೆ ಬಡವಾರ ಮಗಳಲ್ಲ
ಅರುವತ್ತು ಹಳ್ಳಿ ಕಸುಬೀನ ಗೌಡರ ಮಗಳು
ತರುವಾಗ ತಮ್ಮ ಅರಿಯಾನೆ ||

ನಿನ್ನನ್ನ ತರುವಾಗೆ ನೀ ಇದ್ದೆ ಸಣ್ಣವಳೆ
ಈಗೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆ ಹೊಸಮಾತ
ಈಗೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆ ಹೊಸಮಾತ ಬಣಜಿಗ
ಹೊರುಬಾರೊ ಹಟ್ಟಿ ಶಗಣಿಯ ||)

೧೭

ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಭಾಗ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಪ್ರಸ್ತ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪದಗಳದು. ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಕ್ಕರೆ, ಎಳಮೆ, ನಯ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಿಂತ

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಂತದ ಹರಿಜನರಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕವೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಸ್. ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ಜಯಕರ್ನಾಟಕ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಎಣ್ಣೆಶಾಸ್ತ್ರದ ಈ ಪದಗಳು ಈ ರೀತಿಗೆ ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರವ ಮಾಡಿರಿ ಸೂಸ್ತ್ರದ ಬೊಂಬೆಗೆ
ಲೋಕಪಾಲಕರ ಮಗನೀಗೆ ಮದ್ಲಗಿತ್ತೀಗೆ
ಶಾಸ್ತ್ರವ ಮಾಡಿ ನಡುಮನೆಲಿ||

ಅಕ್ಷತೆ ಇಕ್ಕಿರಿ ಅಚ್ಚಮುತ್ತೈದೇರು
ಪಾರುವತಿ ಪಡೆದ ಮಗನಿಗೆ ಮದ್ಲಗಿತ್ತೀಗೆ
ಅಕ್ಷತೆ ಇಕ್ಕಿ ಐವಾರು||

ಆರೆಣ್ಣೆ ತೂರೆಣ್ಣೆ ಆರು ಮಾನದೊಳ್ಳೆಣ್ಣೆ
ನಾರೀರ ಕೈಯ ಉಗುರೆಣ್ಣೆ ಒತ್ತೀರಿ
ರಾಜ್ಯವಾಳುವರ ಮಗನೀಗೆ||

ಐರಣಕೆ ಹೊಂಟಾರು ಐವಾರು ಚೆಲುವೇರು
ಐವತ್ತು ವರಹಾದ ತೊಡುಗೇಯ ತೊಟ್ಕೊಂಡು
ಐರಣಕೆ ಐವರ್ಹೊಂಟಾರು||

ಚಿನ್ನದ ಕೈಕಡಗ ಚೆನ್ನೇರು ಇಟಕೊಂಡು
ಚಿನ್ನದಾಭರಣಕ್ಕೆ ನಡುಬಾಗಿ ಮುಡಿಜೋಲಿ
ಚೆನ್ನೇರು ಅಗಣಿ ಎರೆದಾರು||

ಇದು ಹರಿಜನರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪದ್ಯ. ಯಾವ ತಪೋವನದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅರಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವಸು ದೊರೆಯಲ್ಲ, ವಿಘ್ನೇಶ ಅಥವಾ ಸ್ಕಂದನಲ್ಲ, ಲವಕುಶನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತೆ ಉಂಟು, ತೂರೆಣ್ಣೆ ಉಂಟು, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಕೈಯ ಉಗುರೆಣ್ಣೆ ಉಂಟು, ಚೆನ್ನೆಯರು ಎರೆಯುವ ಅಗಣಿ ಉಂಟು. ಈ ಸೇವೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ದೊರೆತನದ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟು, ಸಂಭ್ರಮ ಉಂಟು. ಬಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತ ಹೆಣ್ಣೂ ಗಂಡೂ ದೇವರೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೂ ಉಂಟು. ಅಸಂಸ್ಕೃತರೆನ್ನಬಹುದಾದ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೆರುಗನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕು. ಉತ್ತರ

ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಹೆಣ್ಣೊಪ್ಪಿಸುವ ಪದ ಕೆಲವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದೇ ವಿಷಯ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ತಾಯಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು—

ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಿರುಗೇನು
ಹಂಬಲಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹಡದೇನು ಚಿತ್ರದ ಗೊಂಬಿ
ನಿನ್ನ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಲ್ಹ್ಯಾಂಗ ||
ಮೊಸರು ಅನ್ನ ಕಲಸಿ ತುಸುನ ಉಣ್ಣಂತ ಹೇಳಿ
ರಾಶಿಯ ಉಣಿಸಿ ಸಲಹಿದೆ ನನ ಮಗಳೆ
ಕೂಸೆ ನನ ಮನೆಗೆ ಎರವಾದೆ ||

ಅಣ್ಣನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಇದು—

ಸುಣ್ಣದಾ ಬಟ್ಯಾಗೆ ತಣ್ಣೀರು ಹುಯ್ದ ಹಂಗ
ಅಣ್ಣನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹುಯ್ದಾಡಿ ನನ ತಂಗಿ
ನನ್ನ ಮನೆಗಿಂದು ಎರವಾದೆ ||
ಸಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಆಗಿದ್ರೆ ತಣ್ಣಗೆ ಇರುತಿದ್ದೆ
ಮಾನ್ಯ ಹೊಲದಾಗೆ ಸರಿಪಾಲು ತಕ್ಕೊಂಡು
ಚಿನ್ನ ನನ ಹಂತಿಲಿರುತಿದ್ದೆ ||

ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಇವನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಗಂಡಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಒಂದೇ ಆಗ ಚಿಂತೆ. ತಮ್ಮನದಾದರೂ ಇದೇ ಮಾತು—

ಒಮ್ಮನ ಮದ್ದಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಒಮ್ಮಾಲೆ ಕೊಟ್ಟಂಗೆ
ತಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆ ತಳಮಳಿಸಿ ಅಕ್ಕ ನನಗೆ
ರಮ್ಮಾಸಿ ಹಣ್ಣು ಕೊಡುತಿದ್ದೆ ||
ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ ಆಗಿದ್ರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇರುತಿದ್ದೆ
ಎರೆಯ ಹೊಲದಾಗ ಸರಿಪಾಲು ತಕ್ಕೊಂಡು
ದೊರೆ ನನ್ನ ಹಂತಿಲಿ ಇರುತಿದ್ದೆ ||

ಇದು ಬಳಗದ ಸ್ಥಿತಿ—

ಯಕ್ಕೀಯ ಗಿಡದಾಗ ಹಕ್ಕಿ ಚೋರ‍್ಯಾಡಿದ್ಹಂಗ
ಅಕ್ಕ ನೀಲವ್ವನ ಬಳಗಾದ ಕಣ್ಣೀರು
ಒಕ್ಕಂದ ಹೊಳೆಗೆ ಹರಿದಾವು ||

ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಈ ಒಂದು ಮಾತಿನ ಮರುಕದೊಂದಿಗೆ ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದು—

ಹರೆಯಾಗೆ ನಮ್ಮಗಳು ಹಾಲುಬೋನ ಉಣ್ಣೋವ್ವ
ತೂಗುಮಂಚದಲಿ ಮಲಗುವಳ ನಮ್ಮಗಳು
ನಗುನಗುತ ಮನೆಯ ಬೆಳಗುವಳ ||

ಮುಂಜಾನೆದ್ದಮ್ಮಗಳು ತುಪ್ಪಬೋನ ಉಣ್ಣುವಳ
ಪಟ್ಟಮಂಚದಲಿ ಮಲಗುವಳ ನಮ್ಮ ಕೂಸ
ಕಟ್ಟ್ಯಾತ ಕತೆಯ ಹೇಳುವಳ ||

ಸಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣನೆ ನೆಂಬಿ ಗಿಣಿ ಒಯ್ದ ಹಂಗ
ಇಂದ ನಮ್ಮ ಮಗಳ ಕೊಡುತೇವ ಅತ್ತೆವ್ವ
ಕಂದನ ಸರಿಮಾಡಿ ಸಲಹವ್ವ ||

ಪಕ್ಕದ ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :

ಅತ್ತೀನ ಕರಿರವ್ವ ಅತ್ತಿಗೀನ ಕರಿರವ್ವ
ನಾದಿನಿನ ಕರಿರ ಹೊರೆಯಾಕ ಅವರೀಗ
ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳ ಕೊಡಿರವ್ವ ||

ನಮ್ಮ ಮಗಳಲ್ಲವ್ವಾ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳೀಕೆಯಿಂದು
ಚನ್ನಾಗಿ ಮಗಳ ಸಲಹವ್ವ ಅನುತ
ಅತ್ತಿ ಕೈಯಾಗ ಕೊಡಿರವ್ವ ||

ಈ ಮಗಳು ಸುಖದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವಳು, ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವಳು; ಆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತೌರುಮನೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಚತುರೆಯೂ ಹೌದು: ಕಲಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಇವಳು ಹೇಳುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತ ಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಳು. ಇವಳು ಇಂದಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು; ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಿಕೊಳ್ಳಿ. ಜನಕರಾಯನೂ ಕಣ್ವ ಋಷಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತು ಏನನ್ನು ಹೇಳಿದರು? ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ ಕವಿತೆ ಈ ಪದಗಳು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದುವು?

೧೮

ಬಂಜೆಯ ಕಥೆ ಅಥವಾ ಸಂಜಯ್ಯನ ಕಥೆ ಇರುವಂತೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕಥೆಗಳು ಈ ಪದ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗುರುಪಾದಪ್ಪ ವೀರಪ್ಪ ಹುಲಿಕುಂದ ಎಂಬ ಲಾವಣಿಕಾರರು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದಾಗಿ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಹೇಳಿದರು. ಸಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕತ್ತೆ ಸತ್ತುಹೋಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ಹೋದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಗಸಗಿತ್ತಿ ಅತ್ತಳೆಂದು ಒಂದು ಕಥೆಯ ವಿಷಯ. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಸರು ಏನಿಡೋಣ, ಎಂದು ಹೆಂಡತಿ ಕೇಳಲು ಗಂಡನು ಆನಂದಪಟ್ಟು ಮಗುವಿನ ಹೆಸರಿಗಾಗಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಕ್ಲೇಶಪಡುತ್ತಿರಲು ಆಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೆಚ್ಚುಬಿದ್ದನೆನ್ನುವುದು ಇನ್ನೊಂದರ ವಿಷಯ. ವಿಷಯದಷ್ಟನ್ನೇ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಕಥೆಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಎಷ್ಟು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಲಾವಣಿಕಾರನು ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಭಾ ಭವನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಮಂದಿ ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಆನಂದಪಟ್ಟರು. ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಫ್ಲೀಟರು ಬಹು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ರೀತಿಯ ಕಥೆ ನಾಲ್ಕನ್ನು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅವು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗುರುಪಾದಪ್ಪನವರು ಹಾಡಿದಂತೆ ಹಾಸ್ಯದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲ; ಆದರೂ ಜನದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿಯತಕ್ಕವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರ ವಿಷಯ ಆಂಗ್ಲೇಯ ಸರ್ಕಾರ ತೆರಿಗೆಯ ಹಣ ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಯುಕ್ತಿ, ಅದರಿಂದ ಜನಕ್ಕೆ ಆದ ತೊಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ಸಾಹೇಬನಿಂದ ಬಂದ ಈ ತೊಂದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಾಹೇಬನಿಂದ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತೆನ್ನುವುದು.

ಏನ ಹೇಳಲಿ ಜನ್ಮದ ಗೋಳ
ಇಂಗ್ರಾಜಿ ಉಪದರ ಆದಿತು ಬಾಳಾ
ಬಡವರು ಅಳುತಾರು ಗಳಗಳಾ
ಮಾಡತಾರು ಚಿಂತೀ ||

ಎಂದು ಆದರ ಪಲ್ಲವಿ. ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೋತು ಬಂದ ಬಡತನಕ್ಕಿಂತ

ತನ್ನದು ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹುಕಾರ ಮಾಡಿದ ವೇಷ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು—

ಅವನು ವಸ್ತು ಒಡವೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು
ಹರಕು ದೋತರ ಅಂಗಿಯ ತೊಟ್ಟು
ಬಂಗ್ಲೆಗೆ ಹೋದನು ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ||

ಬಾಳಾ ಕೆಟ್ಟದಣ್ಣಾ ಸರಕಾರ
ಬಡವರು ತಂದಾರ ಕಣ್ಣೀರ
ಎಂಥ ವೇಳೆ ತಂದೀ ಈಶ್ವರ
ನಮಗ್ಯಾರದಿಲ್ಲಾ ಆದಾರಾ ||

ಕಮರಿಪೇಟೆ ಮುಸಲರು ಬಳೆಗಟ್ಟಿ
ಕೊಡುದಿಲ್ಲ ಹೋಗ್ ಅಂದಾರ ಕರಕಟ್ಟಿ
ಬೇಕಾರ ತಕ್ಕೊಳ್ರಿ ದಂಡಕಟ್ಟಿ
ಇದ್ದರೆ ನಿಮ ಹುಕುಮು ||

ಹೀಗಾಗಿ ಬಹಳ ಗಲಭೆಯಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಎಲಪಾಟ್ ಸಾಹೇಬ ಬಂದು ಇವರ ಕಷ್ಟ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದು ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಆಂಗ್ಲೇಯ ಸರಕಾರದವರು ಜನರಿಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಕೆಲಜನರು ಆಯುಧವನ್ನು ಕೊಡು ವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಠಮಾಡಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸರಕಾರದ ಸೈನ್ಯ ಬರಬೇಕಾಗಿ ಕದನ ದಲ್ಲಿ ಹಠಮಾಡಿದವರು ಸತ್ತದ್ದಲ್ಲದೆ ಊರು ಹಾಳಾಯಿತೆನ್ನುವುದು ಇದರ ವಿಷಯ.

ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು ಮತ್ತ ನೋಡಿರಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಜನಕ
ಶಿಟ್ಟನ ಮಂದಿ ಭಂಟರ ಹಲ್ಲಗಲಿ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ದಡಕ ||

ಎಂದು ಇದು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾ ಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು ಮತ್ತ ನೋಡಿರಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಜನಕ
ಶಿಟ್ಟನ ಮಂದಿ ಭಂಟರ ಹಲಗಲಿ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ದಡಕ ||
ವಿಲಾತಿಯಿಂದ ಹುಕುಮ ಕಳವಿದರ ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರಾ :
ಎಲ್ಲ ಜನರನಾ ತರಿಸಿ ಜೋರಿಮಾಡಿ ತರಬೇಕ ಹತಾರಾ ;

ಕತ್ತಿಕಟಾರಿ ಕೈಚುರಿ ಬಾಕು ಗುರ್ದಿ ಸುರಾಯಿಚಕ್ರಾ
ಬಾಲಿಯು ಬರ್ಜಿ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯ ನೋಡ ಬಾಣಬಿಲ್ಲಿನವರಾ
ಪಟಾಕ ಪಿಸ್ತುಲ ಕರಲಿ ತೇಗಾ ಚಾಪಗೊಡ್ಡಿ ಶಸ್ತ್ರಾ
ತೋಪು ತುಬಾಕಿ ಹೊಡವು ಮದ್ದಗುಂಡ ಬಿಡಬ್ಯಾಡರಿ ಚೂರಾ;
ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಬೇಡಿಹಾಕರಿ ಪೂರಾ;
ಕೊಡದೆ ದಿಟಾಯಿ ಮಾಡಿದವರನಾ ಕಡದಹಾಕರಿ ತಾರಾ;
ಬೇಡಿದಕ್ಷಣಕ ತಾವು ತಂದು ಕೊಡತಾರ ಹಿಡಿಹಿಡಿರ್ ಎಂದು
ವತ್ತಕೊಡತೇವ್ ಅನ್ನರಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ತಂದು ಕೊಡತಾರ ತಮ್ಮ ಕುಸಿಲಿಂದು.
ಬಂದೀತು ಹುಕುಮು ಹೀಂಗ್ ಎಂದು ಡಂಗರಸಾರಿದರ ಮುಂದು
ಶೂರ ಶಿಪಾಯಿ ಜನರ ತಾವು ತಿಳಿದು ಅಳತಾರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರ್ ತಂದು
ಬಹಳ ಚಿಂತಿಯಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಅವರು ಬಿದ್ದರಣ್ಣ ನೆಲಕ || ೧ ||

ಕೇಳುತ ಹುಕುಮಾ ಕೆಲವರ ತಂದ ತಂದ ಕೊಟ್ಟಾರ ಆವಾಗ.
ಬಹಳ ಬೆಲೀವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹತಾರಾ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟರವೊಳಗ:
ಸಾಲ ಸಮದಮಾಡಿ ದನಕರ ಮಾರಿ ತಂದಿವ್ವಿ ಹಬ್ಬದಾಗ
ನೋಡ ನೋಡ ಹ್ಯಾಂಗೆಕೊಡುನ್ ಅಂತ ಹುಗಿದಿಟ್ಟರ ನೆಲದಾಗ,
ಶೂರ ಚಟೀಗಾರು ಜಾಯಿರ್ ಸಾಹೇಬ ಬಂದಾರ ಆವಾಗ,
ಸಂದಿಯುಗೊಂದಿ ವೊಂದು ಉಳಿಯುದ್ ಹಂಗ ಹೊಕ್ಕ ಹುಡಿಕೆರ ಮನಿಯಾಗ.
ತೆಪ್ಪಿತ್ ಉಪಾಯಿ ಇನ್ನ ಯಾತರ ಮಾಡುನ್ ಅಂತರ ಹ್ಯಾಂಗ;
ವೊಬ್ಬರಮೇಲ್ ಒಬ್ಬರ ಚ್ಯಾಡ ಹೇಳತಾರ ವರ್ಮಸಾಧಿಸಿದ ಹಾಂಗ.
ಜ್ಯಾಡಸಿಹೋದವೊ ಎಲ್ಲಾ ನಾಡ್ ಒಳಗೆ ಏನು ಉಳಿಲಿಲ್ಲಾ
ಅಜ್ಜ ಮುತ್ತೆಕ ಹಿಡುವ ಪಿಸ್ತುಲ ಕಸದು ಹೋದರ ಕಟ್ಟಿಯ ಡಾಲಾ
ಕವಚ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮುಕಮಾಲಾ ರತ್ನದ ಹಿಡಿಕಿವ ಹೋದವು ಎಲ್ಲಾ
ಹೋದ ಹತಾರಕ ಹೊಟಿಬ್ಯಾನಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ನಿಂತರ ಸಾವುದಕ || ೨ ||

ಹಲ್ಲಕಿತ್ತಿದಾ ಹಂಬಿನ ಪರಿಯು ನಮಗೆ ಆದಿತ್ ಅಲ್ಲ,
ರಂಡಿ ಮುಸುಕ ಹಾಕಿ ತಿರಿಗಿದರ ನಮ ಮಾನ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲಾ,
ಮಗ್ಗಲದಾಗಿನ ಹೆಣತಿ ಕೊಟ್ಟಂಗ ಆತಿ ಹೇಡಿ ಆದೇವ್ ಅಲ್ಲಾ,
ಸತ್ತ ಹೆಣಕ ಶ್ರಿಂಗಾರಮಾಡಿದ ಪರಿ ಆದಿತ್ ಅಲ್ಲಾ,
ಸಾವಕಾರು ನಮ್ಮ ಜೀವ ಹೋದೀತ್ ಅಂತ ಚಿಂತಿ ಮಾಡೇರ್ ಅಲ್ಲ,
ಹಗಲುಮನೆ ಹೊಕ್ಕು ಹಣಾ ವೋದರ ಕೇಳವರ್ ಯಾರ್ ಇಲ್ಲಾ,

ಪುಂಡ ಪಾಳೆಯಗಾರ ಪಾಚ್ಯ ವಜೀರರು ಪಂತ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ,
ದಂಡನ್ ಆಳುವ ಧೊರೆ ದೌಲತರು ಅಂಜಿ ಕುಳಿತರ್ ಅಲ್ಲಾ :
ದೇವರ ತಂದ ಪಡಿಪಾಟಾ ಚಿಂತಿ ಹತ್ತಿ ಆದರೊ ನಷ್ಟಾ
ಅಧಿಕಾರ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಯೆಳ್ ಅಷ್ಟಾ ಕೇಡಗಾಲ ಬಂದಿತು ಕನಿಕಷ್ಟಾ
ಹೆಂಗಸ್ ಆಗಿ ಶೀರಿಯು ವುಟ್ಟಾ ಸೋಂಡ್ ಒಣಗಿ ಆದೀತೋ ಬೊಬ್ಬಾಟಾ
ಆದ್‌ಹಂಗ್ ಆತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕ್ರೀಡಾರ್ ಆಟಾ ಭಂಟರಿಗೆ ಬಂದಿತೋ ಬಿಕಷ್ಟಾ
ಪಕ್ಕಾಕಿತ್ತ ಪಕ್ಷಿಗತಿ ಆಗಿ ಚಿಂತಿ ಆದರ ಮನಕ || ೩ ||

ಹಲಗಲಿ ಎಂಬುವ ಹಳ್ಳಿ ಮುಧೋಳ ರಾಜ್ಯದಾಗ ಇತ್ತು.
ಪೂಜೇರಿ ಹನುಮಾ ಬಾಲ ಜಡಗ ರಾಮು ಮಾಡ್ಯಾರ ಮಸಲತ್ತು :
ಕೈನ ಹತಾರ ಕೊಡಬಾರದೊ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಜತ್ತು ;
ಹತಾರ ಹೋದ್ ಇಂದ ಬಾರದ ನಮ್ಮ ಜೀವ ಸತ್ ಓಗುದು ಗೊತ್ತು.
ಸುತ್ತಿನ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತ ಧೊರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಶಿರ ಹೀಂಗ್ ಅಂತು :
ಮಾಡರಿ ಜಗಳಾ ಕೂಡ್ ಇರತೇವು ಕುಮುಕಿ ಯಾವತ್ತು.
ಒಳಗಿಂದ್ ಒಳಗೆ ವಚನಕೊಟ್ಟರೊ ಬ್ಯಾಡರ್ ಎಲ್ಲ ಕಲತು.
ಕಾರಕೂನನ ಕಪಾಳಕ ಬಡದರ ಶೀಪಾಯಿ ನೆಲಕ ಬಿಟ್ಟು.
ದುಃಖದಿಂದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗ್ ಹೋಗಿ ಸಾಹೇಬರ ಹೇಳಿದರ ಕೂಗಿ.
ಕೇಳಿ ಸಾಹೇಬ ಯುದ್ಧ ಸಿಟ್ಟಿಗಿ ತಿರಿಗಿ ಹೋದ ಆವಾಗ ಕಲಾದಗಿ
ಕರ್ಶಿ ಕೃಷ್ಣನಾಯಕ ಗೌಡ ಕುಂದರಗಿ ಕರಶ್ಯಾನ ಸಂಧಾನಕ್ ಆಗಿ
ಹಟಾ ಮಾಡಬಾರದು ನಿಮ್ಮ ಹತಾರ ಕೊಡಿರಿ ಸಾಹೇಬನ್ ಇಶಾಕ || ೪ ||

ಹತಾರ ಕೊಡಲಿಕೆ ಹೆಂಗಸ್ ಆಗಿ ಬಳಿ ಇಟ್ಟಿಲ ಕೈಯಾಗ,
ಯಾವ ಬಂದೀರಿ ಜೀವ ಹೋದರೂ ಕೊಡುದಿಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನ್ ಹೋಗರಿ ಈಗ,
ಅಂದ ಮಾತ ಎಲ್ಲ ಬಂದ ಹೇಳಿದಾನ ಆವಾಗ ಸಾಹೇಬನ.
ಶಿಟ್ಟಲಿ ಮುಂಗೈ ಕಟ್ಟನೆ ಕಡಕೊಂಡ ಹುಕುಮು ಕೊಟ್ಟರ್ ಆಗ.
ಕುದರಿಯ ಮಂದಿ ಕೂಡಿ ಮುಟ್ಟಿಕೊ ಹಲಗಲಿ ಸ್ಥಳದ ಮೇಗ
ಒಳಗಿನ ಮಂದಿ ವೊತ್ತರಲೆ ಹೊಡೆದರ ಮುಂಗಾರಿ ಮಳೆ ಸುರದ್ ಹಂಗ.
ಹೊರಗಿನ ಮಂದಿ ಗುಂಡಹತ್ತಿ ಕೆರ ತಿರಗೆರ ಆವಾಗ,
ಕಾಗದ ಬರದ ಕಳವೆರ ಬೇಗನ ದಂಡ ಬರಲ್ ಎಂತ ಹಿಂಗಾ.
ದಂಡ ಬಂತ ನೋಡ ತಯಾರ್ ಆಗಿ ಜಲದ ಮಾಡಿ ಬಂತ ಹಲಗಲಿಗಿ,
ಆರ ತಾಸ ರಾತ್ರಿಯಾಗ ಹೋಗಿ ಊರಿಗಿ ಹಾಕಿದಾರ ಮುತ್ತಿಗಿ,

ಗುಂಡ ಹೊಡೆದಾರ ವಿಪರೀತ ಸೂರಿ ಆಗಿ ಅಂಜಿ ಓಡಾಕ್ ಹತ್ತಿತ ಮುಂದ್ ಆಗಿ ;
ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ನೋಡಿದಾರ ಇವರ್ ಆಗಿ ಬಿದ್ದಾವ ಹೆಣಗೋಳು ಸೂರ್ಸೆ ಆಗಿ,
ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅವರು ಕತ್ತಿಲಿ ಕಡದರ ಅಂಜಲಿಲ್ಲ ಯಾತ್ ಎತಕ || ೫ ||

ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ತಿರಿತಿರಿವಿ ಕಡದರೊ ಏನು ಉಳಿಯುದಾಂಗ ;
ನಡವಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಹೊಡದರ ಗುಂಡದ ರಜ ಇಲ್ಲದ್ ಹಾಂಗ ;
ಕವಾತ ಫೈರಾ ಸುತ್ತಗಟ್ಟಿ ತಂಬು ನುಡಿಸಾರ ಆವಾಗ ;
ತೋಪು ತುಬಾಕಿ ಕುರುಳಿ ಪಿಸ್ತುಲ ಬಾಕ ನಡವಿನಾಗ ;
ಶಿಡಿಲಿನಹಂತ ಗುಂಡ ಹೊಡೆವುತ ಕತ್ತಿಲಿ ಕಡದರ ಒಳತಾಂಗ ;
ನಡಗಿತು ಬ್ಯಾಡಕಿ ಕೆನ್ ಧೂಳ ಹಾರಿದಾಂಗ ಕಡದಾಟವು ಹ್ಯಾಂಗ.
ಕೆಡಗಾಲ ಬಂದಿತ ನಡವಿ ಶಿಕ್ಕ್ಯಾರೊ ಬಿಡಿಸವರ್ ಯಾರ್ ಈಗ ?
ಚಟೇಕಾರರು ಚೌಕಿಮಾಡುತ ನಡದರ ಗುಡದಾಗ.
ಅಗಸಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತೀತು ಹೆಬಲಕ್ ಸಾಹೇಬ ಬಂದು ತಾವು ನಿಂತು
ಹೇಳತಾರ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತು ಕೊಡತೆವೆ ಕವಲ ಈ ಹೊತ್ತು
ಹೋಗಬೇಡಿರಿ ವೆರಾತ್ತ ನೀವು ಸತ್ತು
ಯೆಂಬು ಮಾತಿಗೆ ನಂಬಿಗೆ ಸಾಲದ ಹನಮಾ ಬಂದ ಮುಂದಕ || ೬ ||

ಜಡಗ ಹೇಳತಾನ ಹೊಡಿ ಇವರನಾ ಈಗ ಘಾತಕರೊ ಇವರಾ ;
ಇಸವಸ ಘಾತಾ ಮಾಡಿ ನೆಂಬಿಗೆಲಿ ಮಾಡತಾರು ಫಿತೂರಾ ;
ಮಾಸ ಮಾಡಿ ಬಲದೇಶ ತಗೋತರ ಮುಂದ ನಮಗ ಗೋರಾ :
ಅಂದ ಹೊಡೆದರೊ—ಒಂದು ಗುಂಡಿಗೆ ಆದ ಸಾಹೇಬ ಟಾರಾ.
ಕಾರ್ ಸಾಹೇಬ ಬೆಂಕಿಚೂರ ಆಗಿ ತಾನು ಲೂಟಿ ಮಾಡ್ ಅಂದ ಊರ.
ಹುರಪಿಲಿ ಹೊಡದರ ಮಳಿ ಆದ ಹಾಂಗ ಗುಂಡ ಸುರದವು ಬರಪೂರಾ.
ಹನಮಾ ಹೇಳತಾನ ಗುಂಡ ಹೊಡೆದ ಕೆರಕೆಡವುಸ್ ಅಷ್ಟಬಾರಾ.
ಮುನ್ನೂರ ಮಂದಿ ಎನ್ನ ಮೇಗೆ ಬಿಟ್ಯಾ ಆಗ ನೋಡರಿ ಜೋರಾ.
ಭೀಮನು ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತಾ ಐನೂರ ಮಂದಿಗೆ ಮಲತಾ
ಬಾಲನು ಮಾಡಿದ ಕಸರತ್ತಾ ಕುದರಿಯ ಕಡದನು ಹತ್ತಾ
ರಾಮುನ ಕಡತ ವಿಪರೀತಾ ಕಾವಲಿ ಹರಿತೊ ರಕ್ತಾ
ಸಾವಿರ ಆಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಲತಾ ಕೂಗುತಾನೊ ಕಡಿಕಡೀರ್ ಎಂತಾ
ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹೀಂಗ ಕಡದ ಸತ್ತರೊ ಭಂಟರ್ ಅನಸೆರ ಜನಕ || ೭ ||

ಯಾರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಆರು ಗುಂಡ ತಾಕಿ ಹನುಮಾ ಬಿದ್ದ ನೆಲಕ.
ಚೀರ್ಯಾಡುತ ಜನ ಘುತ್ತಗಟ್ಟಿತೊ ಅಂಜಿಕೊಂಡ ಜೀವಕ.
ಶೂರ ಒಬ್ಬ ಬಹಳ ಜೋರಮಾಡಿದನ ಹತಾರ ತಗೊಳುದಕ
ಏರಿಬರು ಕುದರಿ ಕಾಲ ಕಡದನೊ ಸ್ವಾರ ಬಿದ್ದ ನೆಲಕ.
ರಾಮಿ ಗುಂಡಿಲಿ ಜೋರ ಮಾಡಿ ಹೊಡೆದಳೊ ಮೂರ ಮಂದಿ ಶಿರಕ ;
ಆರು ಕುದರಿಯ ಕಡದ ಸಿಡಿದಳೊ ಬಾಲನ ಸೂರಾಯಕ.
ಯಾರ್‍ಯಾರು ಇಲ್ಲದಾದೀತು ಊರೆಲ್ಲಾ ಲೂಟಿ ಆಗಿ ಹೋತು,
ಮಂದಿ ಮನಿ ಹೊಕ್ಕ ಹುಡಕೀತು ದನಕರಾ ಲಯ ಆದೀತು,
ಸಣ್ಣ ಕೂಸುಗಳು ಹೋದವು ಸತ್ತು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಯಾರ ಊರ ಸುಟ್ಟೀತು,
ನಷ್ಟ ಆತಿ ನೋಡರಿ ಈವತ್ತು ನಾ ಹೇಳತೇನ ಈ ಮಾತು,
ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಳವಾಗಿ ಹೋದಿತೊ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ಯಾತೆತಕ ||೮||

ಕತ್ತಿ ಕುದರಿ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ ಯಾವದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲಾ :
ಬೆಳ್ಳಿ ಭಂಗಾರಾ ಹರಳಿನುಂಗರಾ ಹೊನ್ನುಂಗರ ಗೋಲಾ,
ಸರಗಿ ಸರ್ದಾಳಿ ಬುಗುಡಿ ಬಾವಲಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲಾ ;
ಕಡಗ ಕಂಕಣಾ ನಡವಿನ ಡಾಬಾ ನಡುಕಟ್ಟು ರುಮಾಲಾ,
ಕುಬಸ ಶೀರಿ ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗಿ ಕರ್ಚಿಗಿ ಕುಡಗೋಲಾ,
ಕೊಡಲಿ ಕೋರೆ ಕುಡಕಬ್ಬಿಣಾ ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಲಾ,
ಉಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಅರಿಶಿನ ಜೀರಿಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಕ್ಕರಿ ಬೆಲ್ಲಾ ;
ಗಂಗಳ ಚರಗಿ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರಾ ; ತಕೊಂಡ ಹೋದರ ಬಿಸುಕಲ್ಲಾ.
ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದಿತೊ ಇಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಲು ಎಷ್ಟು,
ತಗೊಂಡರೊ ಶಿಕ್ಕಷ್ಟು ಸರ್ದಸಿಂತರೊ ಊರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಕೊಟ್ಟು,
ಬೂದಿಮಾಡೆರ ಹಲಗಲಿ ಸುಟ್ಟು ಹಲಗಲಿ ಗುರ್ತ ಯೆಳ್ಳಷ್ಟು
ಕಾಣಸ್ತ ಹೋದಿತೊ ಕೆಟ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದೆನು ಇಷ್ಟು,
ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಕಲ್ಮೇಶನ ದಯದಿಂದ ಹೇಳುದ ಕೇಳುದಕ ||೯||

ಕಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನುಡಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುವ, ಆರಂಭಿಸುವ, ಎತ್ತುಗಡೆ ನಿಲುಕಡೆಯ ಸೊಗಸಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ಅಲೆಅಲೆಯಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳುವ ದಿಟ್ಟತನದಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಸಹಜತೆಯಲ್ಲಿ, ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ, ಮಾತಿನ ಔಚಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕವಿತೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

೧೯

ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಪದ, ಹಚ್ಚೆ ಹಚ್ಚುವ ಪದ, ಕೋಲಾಟದ ಪದದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಈ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಜನರ ಕಥೆಯಂಥ ಕಥೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವರ್ಣನೆಯೂ ಕಥನವೂ ವಿವರವೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆಗುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ತಾನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವೆ ನೆಂದು ಬಯಕೆಯನ್ನು ನಟಿಸಿ ಗಂಡನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ತಿಂಡಿಯ ಸಾಮಾನನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಅತ್ತೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಉಪಚಾರಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಸ ಬಯಲಾಗಲು ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟು ಪರದೇಶಿಯಾದದ್ದು ಒಂದು ವಿಡಂಬನದ ಕಥೆಯ ವಿಷಯ. ಕಥೆಗಾರನು ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ರೀತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡು ವಂತಿದೆ. ಅವನು ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಆಟವನ್ನೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸಿದಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅದೇ ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸಿಗಿದು ಒಗೆದಿದಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬಲ ಬಾಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಕ್ಷಾಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಈ ಪದದ ಶಕ್ತಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ: ಕವಿಯು ನಿಜವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ರಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಕವಿ ಮಳೆರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಬಣ್ಣದ ಗುಬ್ಬಿಯರು ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹೋದರು
ಅನ್ಯಾಯದ ದಿನ ಬಂದು ಮಳೆರಾಜ ||

ಒಕ್ಕಲಗೇರ್‍ಯಾಗ ಮಳೆರಾಜ
ಮಕ್ಕಳ ಮಾರ್‍ಯಾರು ಮಳೆರಾಜ
ಮಕ್ಕಳ ಮಾರಿ ರೊಕ್ಕ ಹಿಡಕೊಂಡು
ಭತ್ತ ಎಂತ ತಿರುಗ್ಯಾರು ಮಳೆರಾಜ ||

ಸೊಲಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನಾಗ ಮಳೆರಾಜ
ಸುಣ್ಣಾನ್ನು ಕೂಡಿಸ್ಯಾರು ಮಳೆರಾಜ
ಹಸ್ದು ಬಂದು ಕೇರಿ ಗಪಗಪಾನೆ ತಿಂದು
ಒದ್ದಾಡಿ ಸತ್ತಾರು ಮಳೆರಾಜ ||

ಗಿದ್ನ ಅಕ್ಕ್ಯಾಗ ಮಳೆರಾಜ
ಅಪುವನ್ನು ಕೂಡಿಸ್ಯಾರು ಮಳೆರಾಜ

ಸಣ್ಣ ಕೂಸೀಗೀ ಮನ್ನಿಸಿ ಉಣಿಸ್ಯಾರು ಅವು
ಕಣ್ಣನೆ ಮುಚ್ಚ್ಯಾವು ಮಳೆರಾಜ ||

ಗಂಡುಳ್ಳ ಬಾಲೇರು ಮಳೆರಾಜ
ಭಿಕ್ಷಾಕೆ ಹೊರಟಾರು ಮಳೆರಾಜ
ಗಂಡುಳ್ಳ ಬಾಲ್ಯೇರು ಭಿಕ್ಷಾಕೆ ಹೊರಟಾರು
ಅನ್ಯಾಯದ ದಿನ ಬಂದು ಮಳೆರಾಜ ||

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದಮೇಲೆ—

ಸ್ವಾತೀಯ ಮಳೆ ಬಂದು ಮಳೆರಾಜ
ಸುತ್ತ ದೇಶಕೆ ಆಗ್ಯಾದೆ ಮಳೆರಾಜ ||

ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳ ಹೆಣ ಹರದಾಡಿಹೋದಾವು
ಯಾವಾಗ ಬಂದ್ಯಪ್ಪ ಮಳೆರಾಜ ||

ಅದು ಒಂದು ಅತಿ. ಇದು ಒಂದು ಅತಿ. ಇವನ್ನು ಬರೆದವನು ಹಿಂದಣ ಧಾತು ಈಶ್ವರ ಸಂವತ್ಸರದ ಕ್ಷಾಮವನ್ನೂ ಆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಳೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕುಣಿಗಲ ಕೆರೆಯ ವರ್ಣನೆಯ ಈ ಕೆಲವು ಮಾತು ಈ ಕೃತಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನ.

ಮೂಡಲು ಕುಣಿಗಲ ಕೆರೆ ನೋಡೊಕ್ಕೊಂದ್ವೈಭೋಗ
ಮೂಡಿಬರ್ತಾನೇ ಚಂದ್ರಾಮ ||

ನಿಂಬೇಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ತುಂಬಿದ್ಕುಣಿಗಲು ಕೆರೆ
ಅಂದ ನೋಡಲು ಶಿವ ಬಂದ ಶಿವಮುಗ್ಗಿ
ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ ಬಾಯ ಬಿಡುತಾವೆ ||

ಹಾಕೋದೊಂದಾರುಗೋಲು ನೂಕೋಕೊಂದೂರುಗೋಲು
ಬೊಬ್ಬೆಹೊಡೆದಾವೆ ಬಾಳೆಮೀನು ಕೆರೆಯಾಗೆ
ಗುಬ್ಬಿಸಾರಂಗ ನಗುತಾವೆ ||

ಕೆರೆ ತುಂಬಿದಾಗ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಿವ ಬರುವಷ್ಟು ಅಂದ. ತುಂಗಾ ನದಿಯ ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ ಇದರ ಜಲವೈಭವವನ್ನು ಆಶಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹರವಿನ

ಮೇಲೆ ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಒಂದು ಸೊಗಸು. ಬಾಳೇಮಿಾನು ನೀರು ತುಂಬಿರುವುದರಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಆಡುತ್ತವೆ. ನೀರಗುಬ್ಬಿಯೂ ಸಾರಂಗವೂ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತವೆ.

೨೦

ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತ್ರಿಪದಿಯ ಪದಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಈ ರೂಪ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುಭಾಗದ ಪದಗಳು ಕೋಲಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೂ ಮತ್ತು ತ್ರಿಪದಿ ಕೋಲಾಟದ ಗೀತಕ್ಕಾಗಿ ಹದವಾಗಿ ಒದಗುವುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಪದ, ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚುವ ಪದ ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲ ಕೋಲಾಟದ ಪದವೂ ಹೌದು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೋಲಾಟಕ್ಕೆಂದೇ ಬರೆದಿರುವ ಪದಗಳೂ ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ಕೋಲಾಟ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಿನೋದವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರು, ದೀವಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಊರ ಕೋಲಾಟದ ಜನ ಈ ಆಟವನ್ನಾಡುತ್ತ ಊರು ಸುತ್ತುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಬಂದು ಆಟವಾಡಿದವರಿಗೆ ಊರ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಉಚಿತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕಳುಹಿಸುವರು. ಇದನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ತಾವು ಮಾಡುವ ಗೌರೀ ಪೂಜೆಗೆ, ಸರಸ್ವತೀ ಪೂಜೆಗೆ, ದೊಡ್ಡವರು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ, ವಿನೋದಕೂಟಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಲಾಟವಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹಣಕಾಸು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬಟ್ಟೆಬರೆಯೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ್ನು ಕೋಲಾಟದ ಆಟಗಾರರು ತಮ್ಮ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದುವನ್ನು ತಾವು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರದ ಪದ್ಯಗಳು, ತತ್ವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪದ್ಯಗಳು, ಸ್ಥಳದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪದ್ಯಗಳು, ಆಯಾ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಪ್ರಸ್ತಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕುರಿತ ಪದ್ಯಗಳು, ಧಣಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಬೇಡುವ ಪದ್ಯಗಳು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಉದ್ದೇಶದ ಕೃತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಪದವಿದು—

ಕೋಲು ಕೋಲೆನ್ನ ಕೋಲೇ ಶ್ರೀಗಂಧದ
ಕೋಲು ಕೋಲೆನ್ನ ಕೋಲೇ ||

ಮಡಕೇರಿ ಮಲ್ಲೀಗೌಡ್ರು ದಾರದವಳ್ಳಿ ಕೆಂಚೇಗೌಡ್ರು
ಬಣಕಲ್ಲು ಸುಬ್ಬೇಗೌಡ್ರು ಮೂರು ಜನ ಸೇರಿದರಂತೆ
ಕೋಲೂ ಕೋಲೆನ್ನ ||

ಅವರು ಮೂರೂ ಜನ ಸೇರಿದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ
ಮೈಸೂರು ರಾಣಿಗೇ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತೋ
ಕೋಲೂ ಕೋಲೆನ್ನ ||

ಮೈಸೂರು ರಾಣಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದದ್ದು ಕೇಳಿ
ಒಡ್ಡರ ದಂಡೆದ್ದು ಓಡಿಬಂದಿತೋ ||

ಒಡ್ಡರ ದಂಡೆದ್ದು ಓಡಿಬಂದದ್ದು ಕೇಳಿ
ತುರುಕರ ದಂಡು ತುದಿಕಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತೋ ||

ತುರುಕರ ದಂಡೆದ್ದು ತುದಿಕಾಲಲ್ಲಿಂತದ್ದು ಕೇಳಿ
ಆರೇರ ದಂಡೆದ್ದು ಹಾರಿಬಂದಿತೋ ||

ಆರೇರ ದಂಡೆದ್ದು ಹಾರಿಬಂದದ್ದು ಕೇಳಿ
ಬೇಲೂರದಂಡು ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಹೋಯಿತೋ ||

ಅಡಿಕೇಲಿ ಆರು ಸಾವ್ರ ಮಡಕೇಲಿ ಮೂರು ಸಾವ್ರ
ಕೊಡಿಗೇ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವ್ರ ಸರಿಮಾಡಿ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಇಂದಿನ ಮಾತೇ ನಿಜವುಂಟೇ ||

ಕಳ್ಳವುಳ್ಳೀ ಹುಂಜ ಯಾಕಂತ ಕೂಗಿತು
ಕಳ್ಳ ಸೂಳೇರಿಗೆ ಕಳ್ಳನಾಮ ಹಚ್ಚೋಕೆ ||

ಕಳ್ಳ ಸೂಳೇರಿಗೆ ಕಳ್ಳನಾಮ ಹಚ್ಚಿತ್ತುಂಜ
ಕಡಿಗತ್ತಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಕಡಿದಾರು ಹುಂಜನ ||

ಮುಕ್ಕನಾಡು ಶೀಮೇವ್ರು ಅವರು ಮೂರೂ ಜನ
ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಡಾಯಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಡಾಯಿ.
ಬಗಲಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ ಇಟ್ಟರಂತಯ್ಯೋ ||

ಬಗಲಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ ಇಟ್ಟರೆಂಬುದು ಕೇಳಿ
ತಾಯಿಗಂಡರೆಂದು ಹೇಳ್ಯಾರಂತಯ್ಯೋ ||

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಲೂರ ದಂಡಿನ ವರೆಗೆ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಸಂಗತಿ ಅಷ್ಟು ವಿಶದವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನು ಚಾಡಿ ಹೇಳಿ ಹಗೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕಡುಗತ್ತಿಯಿಂದ ಕಡಿದರೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಡಾಯಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಡಾಯಿ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಮೊದಲು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಕೋಲಾಟದವರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಸೇರಿಸಿದ ಮಾತಿರಬೇಕು ಇವು. ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯವೂ ಒಂದು ಕದನವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು.

ಈರಾಮೋಲಚ್ಮಯ್ಯ ರಂಗ ಮುರಾರಿ
ಕೋಮಲಾಂಗಿ ಕೋಟೇಮೇಲೆ ಜಾಣೇ ವೈಯಾರಿ ||

ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟು ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನೂ ರಂಗಮುರಾರಿಯನ್ನೂ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಜಾಣೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕೋಲಾಟದ ಅಧಿದೇವತೆಯನ್ನೂ ನೆನೆದು ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಪಲ್ಲವಿ ಮಾತ್ರ ಇದು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಜಾಣಾ ಜಾಣರಿಗೆಲ್ಲ ಜಾಣಾ ಕಾಣ್ರೋ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಜಾಜೀಯ ಹೂವ ಬೆಲೆಮಾಡಿ ||

ಜಾಜೀಯ ಹೂವ ಬೆಲೆಮಾಡಿ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಸೋದಾರತ್ತೆ ಮಗಳಿಗೆ ಮುಡಿಸ್ಯಾನೆ ||

ಇದು ಧಣಿಯನ್ನೂ ಅವನ ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಹೊಗಳುವ ಮಾತು. ಆ ಮೇಲೆ ಕದನದ ವರ್ಣನೆ.

ದೊಡ್ಡಾವ ಮಳಲಲ್ಲಿ ಒಡ್ಯಾರೆ ಕಾಳಗ
ದೊಡ್ಡಾ ದೊಡ್ಡವ್ರ ತಲೆ ಬಿದ್ದು ನಮ್ಮಯ್ಯ
ದೊಡ್ಡವ್ರ ಮಾತು ಗೆಲಿಸಯ್ಯ ||

ಸಣ್ಣಾವ ಮಳಲಲ್ಲಿ ಹಣ್ಯಾರೆ ಕಾಳಗ
ಸಣ್ಣಾ ಸಣ್ಣವ್ರ ತಲೆಬಿದ್ದು ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಸಣ್ಣವ್ರ ಮಾತು ಗೆಲಿಸಯ್ಯ ||

ಸಣ್ಣ ನಮ್ಮಯ್ಯ ಹುಲಿ ಬೇಟೆ ಹೋಗುವಾಗ
ಹತ್ತೆಂಟು ಹೆಣ್ಣೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ||

ಇದು ಒಂದು ಸರಸದ ಪದ್ಯ—

ಎಲೆಯೋ ಎಲೆಯೋ ಯಲಿಯ ಬಳ್ಳಿಯೊಂದೆಲೆಯೊ
ಈ ಬಳ್ಳಿ ಮೆಟ್ಟೇ ಯಲೆಯ ಕುಯ್ಯೋಳ್ಯಾರೆ
ನಾ ಕಾಣೋ ಬಾವಾ ನಿನ ಸೋದಾರತ್ತೆ ಮಗಳು
ನೀ ಸೋದರತ್ತೆ ಮಗಳಾದ್ರೆ ಸೋತೆಲೆ ಕುಯ್ಲಿಣ್ಣೆ
ಸೋತೆಲೆ ಕುಯ್ಯೋಕೆ ನೀ ತಂದ್ಲೆಂಗುಸು ನಾ ಅಲ್ಲ ||

ಇದೇ ಸರಸಕ್ಕೆ ಆರಂಭ. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಗಂಡೂ ಹೆಣ್ಣೂ ಚಮತ್ಕಾರದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಚೆಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ದಿಂಡೆಕಾರ್ಣೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ದಿಂಡು ನಿನ ಬಾಳೀಗೆ ದಿಂಡು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ಸೊಕ್ಕೀನ ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ಸೊಕ್ಕು ನಿನ್ನಡಕೀಗೆ ಸೊಕ್ಕು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ರೂಪೀನ್ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ರೂಪು ನಿನ ಗೊಂಬೆಗೆ ರೂಪು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ಚದರಿನ್ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ಚದರು ನಿನ ಸೂಳಿಗೆ ಚದರು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ಮದಕಿನ ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ಮದಕು ನಿನ್ನ ಆನೆಗೆ ಮದಕು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ತೊಡಕೀನ್ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ತೊಡಕು ನಿನ್ನೂಲಿಗೆ ತೊಡಕು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ಮಲಕೀನ್ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ಮಲಕು ನಿನ್ನೊಡ್ಯಾಣ್ಕೆ ಮಲಕು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ಚಬಕೀನ ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೋ ಚಬಕು ನಿನ್ನ ಕುದರೀಗೆ ಚಬಕು
ಹಾ ಹೋ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ಕೊಟ್ಟೀನ ಹೆಣ್ಣೆ
ನನಗ್ಯಾಕೊ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ ಹಾಳೀಗೆ ಕೊಟ್ಟು ||

ಇದೇ ಚಮತ್ಕಾರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಬ್ಬ ಚತುರೆಯೂ ಅವಳ ಜೊತೆಯ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸೂ ಹೇಳುವ ಮಾತಿನಂತೆ ಇದೆ. ಚತುರೆಯ ಮೊದಲ ಮಾತು ಅವಳ ನಡತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ
ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಒಳಗ್ಹೋದೆ ||

ಯಾರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ ಯಾರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ
ಯಾರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಒಳಗ್ಹೋದೆ ||

ದನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ ಕರುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ
ಹಾಲನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಒಳಗ್ಹೋದೆ ||

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕಾಲುಕೊಟ್ಟೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟೆ
ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸೀರೆಯನೇ ಕೊಟ್ಟೆ ||

ಯಾವೋನಿಗೆ ಕಾಲುಕೊಟ್ಟೆ ಯಾವೋನಿಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟೆ
ಯಾವೋನಿಗೆ ಸೀರೆಯನೇ ಕೊಟ್ಟೆ ||

ಕಂಚಿಗಾರಗೆ ಕಾಲುಕೊಟ್ಟೆ ಬಳೆಗಾರಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟೆ
ಅಗಸರವನಿಗೆ ಸೀರೆಯನೇ ಕೊಟ್ಟೆ ||

ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹೊದ್ದಿದ್ದೆ
ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದೆ ||

ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ, ಜಮಖಾನೆ, ತಲೆದಿಂಬು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಕಿದ್ದು ಒಬ್ಬನನ್ನು, ದೂಡಿದ್ದು ಒಬ್ಬನನ್ನು, ಒಳಗೆ ಹೋಗುತಾ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ಒಬ್ಬನನ್ನು : ಇವು ಬಾಗಿಲು, ತಾಳು, ಜ್ಯೋತಿ. ಹೀಗೆ ಈ ಹೆಂಗಸು ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾವುದೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ಆ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಪಾರಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಶ್ಲೇಷೆಯೂ ಚಮತ್ಕಾರವೂ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಕಾವ್ಯೋಪಕರಣಗಳು. ಬಹುಸಲ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಅವು ಅಲ್ಲಿ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ; ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಅವಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನುಂಟು

ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಫಲಗಳು. ಆದಕಾರಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಉಂಟು. ಆದರೆ ನಂಜಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದಾರ್ಥದಂತೆ ಅವು ಮಿತವಾಗಿ ಬರಬೇಕು. ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಂಥ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

೨೧

ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಬೇಡುವ ಪದಗಳು. ಇದು ಒಂದು ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಹಾಡು.

ಸುತ್ತುಗೋಲು ಸುಗುಣದ ಕೋಲು ಸುತ್ತೂ ಮದ್ದಾಳೆ ಕೋಲು
ನಾಗಾಬೆತ್ತದ ಕೋಲು ಮದಲಿಂಗಗೆ ||

ಜಾಣಾ ಜಾಣರಿಗೆಲ್ಲ ಜಾಣಾ ಕಾಣ್ರೋ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಜಾಜೀಯ ಹೂವಾ ಬೆಲೆಮಾಡೀ
ಜಾಜೀಯಾ ಹೂವಾ ಮತ್ತೆ ಬೆಲೆಮಾಡಿ
ಸೋದಾರತ್ತೆಯ ಮಗಳೀಗೆ ||

ಸೋದರತ್ತೇಯಾ ಮಗಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯು
ಏಳಂಕಣಾದ ತುರುಬೀಗೆ
ಏಳಂಕಣಾದ ತುರುಬೀಗೆ ಮುಡಿಸ್ಯಾನೆ
ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮಗಳೀಗೆ ||

ಬೇರೂರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಉದುರ್ಯಾವೆ ಮಲ್ಲೀಗೆ
ಕುದುರೀಗೆ ಹೂಗಳು ಕಾದಾವೆ
ಕುದುರೀಗೆ ಹೂಗಳು ಕಾದಾವೆ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಮಾಡೋವಲ್ಲಾವೆ ಜಗಳಾವ ||

ಮಂಚದ ಕಾಲಿಗೆ ಬೊಂಬೇನ ತೂಗಹಾಕಿ
ಚಿಂತೆಮಾಡ್ಯಾರೆ ಸೂಳೇರಿಗೆ
ಚಿಂತೇಮಾಡ್ಯಾರೆ ಸೂಳೇರಿಗೆ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಮಂಚಕ್ಕೆ ಮುಡದೆ ಬರಲೆಂದು ||

ಕಲ್ಲು ಕುಣಿದಾವು ಕಗ್ಗಲ್ಲು ಕುಣಿದಾವು
ಬಿಲ್ಲು ಕುಣಿದಾವು ಬಿಸಲಾಗೆ

ಬಿಲ್ಲು ಕುಣಿದಾವು ಬಿಸಲಾಗೆ ನಮ್ಮ
ಜಲ್ಲು ಕುಣಿದಾವು ಜಗಳಾಕೆ ||

ಜಲ್ಲು ಕುಣಿದಾವು ಜಗಳಾಕೆ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಕತ್ತಿ ಕುಣಿದಾವು ಕಲಿಯಾಕೆ
ಕತ್ತಿ ಕುಣಿದಾವು ನಮ್ಮಯ್ಯ ಕಲಿಯಾಕೆ
ಕತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟ್ಯಾರು ದೊರೆಗಾಳು ||

ಈ ಧಣಿ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವನು, ಅವನ ರಾಣಿ ಎಷ್ಟು ಚೆಲುವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಈ ಪದ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ. ಜಾಣರಿಗೆಲ್ಲ ಜಾಣನಾದ ಇವನು ಜಾಜಿಯ ಹೂವನ್ನು ತಂದು ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮಗಳು ತನ್ನ ಮಡದಿಯ ಏಳಂಕಣದ ತುರುಬಿಗೆ ಮುಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತುರುಬನ್ನು ಏಳಂಕಣದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮಡದಿ ಎಂಥ ಚೆಲುವೆಯೆಂದು ಕವಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾರಾಯನ ಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ವಾರಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಿರಿಮೆಯ ಲಾಂಛನವಾಗಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಈ ಭಾವನೆ ತೀರಾ ಅಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರ ಅವಶೇಷವೇ ದೇವರ ಉತ್ಸವದ ಮುಂದೆ ದಾಸೀಗಣ ನಡೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ. ಆ ಮೇಲಣ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಈ ಧಣಿಗಾಗಿ ಕುಣಿಯುವುದು, ಕಾದುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು, ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಹೋರುವುದು, ಅವನ ಪರಿಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಧಣಿಗಾಗಿ ಕಲ್ಲು ಕಗ್ಗಲ್ಲು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಮಾಡದೆ ಕುಣಿದಾವು, ನಾವು ಕುಣಿಯುವುದೇನು ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಆ ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೇಳುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯವು ಬಹು ಮುದ್ದಾಗಿದೆ.

ಹೂವೇ ಮಾತಾಡು ಮಲ್ಲಿಗೇ
ಕೇಳು ನನ್ನ ಮೊಗ್ಗೇ ಸಂಪಿಗೆ ಮಾತಾಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ ||
ಆಯುಳ್ಳ ಅಂಗಳ ಚಾಯುಳ್ಳ ಚಾವಡಿ
ಗಂಧ ನೀರುಂಡ ನೆಲಗಟ್ಟು || ಹೂವೇ ||
ಗಂಧಾ ನೀರುಂಡ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಭಾಮುಕ್ಕೆ
ಹೇಳಿ ಕಟಿಶಾರೆ ಅರಮನೆ || ಹೂವೇ ||

ಹುಬ್ಬೀನ ಭಾಮುಕ್ಕೆ ಗುಬ್ಬಿಗೂಡನ್ನಾಕಿ
ಹೆಬ್ಬುಲಿ ಕರಡೀ ಮುಕಮಾಡಿ || ಹೂವೇ ||

ಅವರ ಕೂಟಾದ ಗೂಳಿ ಕೊಂಬೀನ ದನಿ ಕೇಳಿ
ಕೂಟಾಕ್ನಮ್ಮಯ್ಯನ ಬರಹೇಳಿ ಗಳಿಗೇಲಿ
ಕೂಟಾ ನಿಮ್ಹಿಂದೆ ಹಿರಿಯಾಲೀ ||

ಕೂಟಾಕ್ಕೆ ಬರಹೇಳಿ ಗಳಿಗೇಲಿ ನಮ್ಮಯ್ಯನ
ದಾಟೀದ ಭೂಮಿ ಬೆಳೆಯಾಲೀ ನಮ್ಮಯ್ನ
ಹೊನ್ನಿನ ಜನಿವಾರ್ಕೆ ಬೆಲಿಯುಂಟೆ ||

ಹೊನ್ನಿನ ಜನಿವಾರ್ಕೆ ಬೆಲೆಯುಂಟೆ ನಮ್ಮಯ್ನ
ಹುಬ್ಬು ತಿದ್ದ್ಯಾಳೆ ಶಿರಿದೇವಿ || ಹೂವೇ ಮಾತಾಡು ||

ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯ ಮೆಚ್ಚು ಕೈಗೆ ಸೇರುವುದನ್ನೇ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ

ಕೋಲನಾಡ್ತೀವೆ ಕೊನೆಯ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ
ನವಿಲಿಂಗೆ ನಂಬೋ ಬೈಲಲ್ಲಿ
ನವಿಲಿಂಗೆ ನಂಬೋ ಬೈಲಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ತಾವು ಕೂತು ಕೋಲ ಹೊಡೆಸ್ಯಾರು ||

ಕಟ್ಟೀದ ಮುಂಡಾಸ ಕರಿಯುವಗೆ ಕೊಟ್ಟ್ಯಾರೆ
ಯೋಚನೆ ಮಾಡೀ ನಗತಾರೆ
ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಗತೀರಿ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಕೊಡಬೇಕು ನಿಮ್ಮಾ ಮಗನೀಗೆ ||

ಕೊಡಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ಮಗನೀಗೆ ಕೊಟ್ಟ್ಯಾರೆ
ಊರು ಮಂದ್ಯೆಲ್ಲ ಹೊಗಳ್ಯಾರೆ
ಊರು ಮಂದ್ಯೆಲ್ಲ ಹೊಗಳಾರೆ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಕೇರಿ ಮುಂದ್ಯೆಲ್ಲ ಮೆರೆದಾರೆ
ಕೇರಿ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಏನೆಂದು ಮೆರೆದಾರೆ
ದೊರೆಯ ನಮ್ಮಯ್ನಾ ಬಿರುದೆಂಬೆ ||

ಅಟ್ಯಾನೆ ಹತ್ಯಾರೆ ಪೆಟ್ಯಾನೆ ಬಿಚ್ಯಾರೆ
ಶ್ಯಾರೆಗೊಂದು ಮಾರು ಇಳಿಮಾರು

ಶ್ಯಾರೆಗೊಂದು ಮಾರೂ ಇಳಿಮ್ಯಾರು ನಮ್ಮಯ್ಯ
ಬಿಚ್ಚಿ ಒಗೆದಾರೇ ಮೈಮೇಲೆ ||

ಒಂದು ದುಡ್ಡಂಬೋದು ಬಂಡ್ಯಲ್ಲ ಗಾಲ್ಯಲ್ಲ
ಪಾವಾಣೆ ನಂಬೋದು ಹೊದಿಕ್ಯಲ್ಲ
ಪಾವಾಣ ನಂಬೋದು ಹೊದಿಕ್ಯಲ್ಲ ನಮ್ಮಯ್ಯ
ವಸ್ತ್ರ ಒಗೆದಾರೇ ನಮ್ಮಯ್ಯ ||

೨೨

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾಡಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಈ ಕೋಲಾಟದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಸೈನಿಕರು; ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಜೀತಗಾರರು; ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಕೋಲಾಟದವರು. ಈ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಉಳಿದಿರುವುದು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ. ಈಗ ನಾಡುನಾಡಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧಣಿ ಇಲ್ಲ; ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಧಣಿಯ ಪದವಿ ಇಲ್ಲ. ಮುಖವಿಲ್ಲದೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಮೂಗಿನಂತೆ ಈ ಕೋಲಾಟದ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಈಗ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದೆ. ಅದರ ಏರ್ಪಾಡೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಜನತೆಯ ವಿನೋದವನ್ನೂ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನೂ ಒಕ್ಕಟ್ಟನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೀತದ ಈ ಕುಣಿತವಲ್ಲದೆ ನಾಡಿಗರ ಕುಣಿತ ಬೇರೆ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಜೀತದವರು ತಾಳ ತಮ್ಮಟೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೂ ಕೂಡ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ವಾಡಿಕೆಯಿರುವ ಕುಣಿತ. ಆದರೆ ಜನ ಇದನ್ನು ಒಂದೆರಡು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಮುರುಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುವ ಈ ಕುಣಿತ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನೊಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಕುಣಿಯುವುದು ಕೊಡಗರಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿ. ಕೆಲವು ಕುಣಿತ ಪ್ರಬುದ್ಧರಾದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ; ಅದು ವೀರರ ಕುಣಿತ. ಮಡಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನ ನೆರೆದಾಗ ಕೊಡಗಿನ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳು ಬೊಳಕಾಟ ಎಂಬ ಒಂದು ಆಟವನ್ನು ಆಡಿದರು. ಇದು ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ದೀಪಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಮಾಡುವ ಕುಣಿತ. ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಯೋಧರು ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ

ಸುತ್ತಿ ವಂದಿಸುವರು. ಆ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಪಂಗಡವಾಗಿ ಒಂದು ಆಟದ ಕಾಳಗ ವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವರು. ತಮಟೆ ತಾಳ ಓಲಗದ ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ಮುಂದುವರಿದು ಇವರು ಅತ್ತ, ಅವರು ಇತ್ತ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ತೂರಿಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು ನಡೆಯಿಸುವ ಈ ನೃತ್ಯವು ಆವೇಶವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಬೋಳಕಾಟ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ ನೃತ್ಯವೆಂದು ಇದರಿಂದ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆ, ನಮ್ಮ ತಾಯಿ, ನಮ್ಮ ಕುಲದ ದೈವ ಎಂದು ಕೂಗುವ ಆವೇಶದ ಹೂಂಕಾರ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹಿಂದೆ ತಮಟೆಯ ಆರ್ಭಟ. ಈ ಕುಣಿತದ ಸೊಗಸನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಕೊಡಗಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಟವನ್ನೇ ನೋಡಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಮೈದಾನದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವೀರ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತ, ಪಟದ ಕುಣಿತ, ನಾಯಕರ ಕುಣಿತ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಹೆಸರಿನ ಕುಣಿತಗಳು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

೨೩

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವರ್ಣನೆಗಳ ಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಆವಶ್ಯಕ. ಈ ಕವಿಗಳು ಒಂದು ಮಾತು ಎರಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ, ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದ ಮುಖವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವರು. ಇವರಿಗೆ ಕುಡಿಹುಬ್ಬು ಬೇವಿನೆಸಳು, ಕಣ್ಣು ಮಾವಿನ ಹೋಳು. ನಗುನಗುತ ಮಗಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬೆಳಗುವುದು ಇವರಿಗೆ ಬರಿಯ ರೂಪಕವಲ್ಲ, ವಾಸ್ತವವಾದ ಸಂಗತಿ; ಕುಣಿಗಲ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿ, ಸಾರಂಗ ನಗುವುದು, ಅದರ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವಮಗ್ಗಿಯ ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡು ವುದು ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ; ನಿಜ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು. ಕೃತಿಗೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದಾಗ ವರ್ಣನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದರೂ ಚಿತ್ರದ ವಿವರ ಹೀಗೆಯೇ ಯಾವುದೋ ಮಾತಿ ನಿಂದ ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂರೆಮಾಡಿದವರು ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಈ ಕವಿಗಳು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮನೋಧರ್ಮ ವನ್ನು ಕೇವಲ ವರ್ಣನೆಗೆಂದೇ ಹೊರಟ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಇದು ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಜಾತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆ—

ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಒಳಗ ಸೆಲ್ಯೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿಗಿ
ಹಾಸುಮಂಚ್ಯೆಲ್ಲ ಹವಳವ ಸಿದರಾಮನ
ದಂಡುಕೋಲೆಲ್ಲ ದವನವ ||

ಇದು ಬೆಟ್ಟದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದ ಪೂಜೆಯ ವರ್ಣನೆ—

ಆಕಾಶದಡವ್ಯಾಗ ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯೆದ್ದು
ಆಯ್ತು ಮಲ್ಲಯನ ಶಿವಪೂಜೆ ಆಗಾಗ
ಆಕಾಶದ ಗಂಟೆ ಗಳಲೆಂದು ||

ಇದು ಹಲಸಂಗಿಯ ಜಕ್ಕವ್ವ ದೇವರ ವರ್ಣನೆ—

ಮೂಗಿನಾಗ ಮೂಗುತಿ ನಕ್ಕರೆ ಕರಿಹಲ್ಲು
ಅಕ್ಕ ನೀನ್ಯಾರ ಮಗಳವ್ವ ಹಲಸಂಗಿ
ಗಚ್ಚೀನ ಗುಡಿಯ ಜಕ್ಕವ್ವ ||

ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳ, ಒಂದು ಪೂಜಾ ಕ್ರಮ ಅಥವಾ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ಬರುವುದು. ಕವಿಗೆ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಷಯದಿಂದ ಸ್ಥಳ, ಕಾರ್ಯ, ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಯಿತೋ ಆ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕುರಿತು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ. ಕವಿ ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವನ ಮನೋಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಬರುವುದು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಟದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ವಿವರ ಒತ್ತಿ ಚಿತ್ರವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಮುಟ್ಟಿ ಮರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವನು ಸೊಲ್ಲಾಪುರವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಬಹುದು. ಮನೆಮಾಳಿಗೆ ಜನಜಾತ್ರೆ ಯಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಸೆಲ್ಲೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಹಾಸು ಮಂಚ ಎಲ್ಲ ಹವಳ, ದಂಡುಕೋಲೆಲ್ಲ ದವನ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಪೂಜೆ ಆದಾಗ ತುಂಬ ಧೂಪದ ಹೊಗೆ ಸಂತತವಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏಳುತ್ತಿರಲು ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಗಂಟೆಯ ಶಬ್ದ. ಹಲಸಂಗಿಗೆ ಹೋದರೆ ಇಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ: ಗುಡಿ ಗಚ್ಚಿನದು; ಒಳಗೆ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ;

ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿ, ಹಲ್ಲು ಕಪ್ಪು, ಮಾತನಾಡಿಸುವಷ್ಟು ನಿಜವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದೆ ಮೂರ್ತಿ; ಅದು ಜಕ್ಕವ್ವ. ಅವನ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಬರುವುದು ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಶಬ್ದ ಇವು. ಒಟ್ಟು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಇವು ಯಾವುವು ಮುಖ್ಯವೋ ಅವು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ, ಉಳಿದುವು ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಕ್ಕವ್ವನ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವೆಲ್ಲ ಇರುವುದಾದರೂ, ಕಾಣುವುದು ಕರಿಹಲ್ಲು ಮೂಗು ಮೂಗುತಿ. ಮೂಗುತಿ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೂಗು, ಹೊಳೆಯುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೂಗುತಿ, ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಲ್ಲು ಇವನ ಕರಣಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿತೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅಥವಾ ಇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡರೂ ಕವಿ ಅದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಧರಿಧೂಳ ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದೆ—

> ಗುಡ್ಡದ ವಾರ್‍ಯಾಗ ಗುಲಗಂಜಿ ವನದ್ಯಾಗ
> ಒಬ್ಬನೆ ಹ್ಯಾಂಗಿದ್ದೆ ಧರಿಧೂಳ ನಿನ ಮುಂದೆ
> ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಗಂಗೆ ಹರಿದಾಳ ||

ತಮ್ಮನು ಕುರಿ ಕಾಯುವುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದೆ—

> ಎಳೆ ಹುಲ್ಲು ಅಡವ್ಯಾಗ ತಿಳಿನೀರು ಕೊಳದಾಗ
> ಬಲವುಳ್ಳ ನಾಯ ಸಾಕ್ಯಾನು ನನ್ನ ತಮ್ಮ
> ಒನಪೀಲೆ ಕುರಿಯ ಕಾಯ್ದಾನು ||

ಇದು ಧೀರನಾದ ಮಗನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಮಾತು—

> ರಾಮನಂಥಾ ಕಣ್ಣು ಭೀಮನಂತಾ ಹುಬ್ಬು
> ಕಾಮಣನಕಿಂತ ನಡು ಸಣ್ಣ ನನ ಬಾಲ
> ಹುಲಿಯೆ ನಿನನ್ಯಾರು ಕೆಣಕ್ಯಾರ ||

ಇದು ಬೆಳಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು—

> ಬೆಳ್ಳಾನ ಬೆಳಗಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೂಡಲವಾಗಿ
> ಒಳ್ಳೆಳ್ಳೆ ಮೀನ ಗರಿ ತೆಗೆದು ಆಡ್ಯಾವ
> ಗರತಿ ಗಂಗವ್ವನ ಉಡಿಯಾಗ ||

ಈ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದೇ ಪದ್ಧತಿಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟರೂಪವು ನಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮುಧೋಳ ರಾಜ್ಯದ ಹಲಗಲಿಯ ಕೈದಿನ ಜಗಳದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದು ವಿವರವನ್ನು ತುಂಬಿ ಹೇಳಿ ಕೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಕವಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಗೆರೆಯಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವನು. ಜಂಗಮನು ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ—

ದೇವರು ಬಂದಾನ ನೋಡೀರೋ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ ಬಂದಾನಾ ನೋಡೀರೋ
ಅಂಗೈ ಜೋಗುಳ ಮುಂಗೈ ಬೆತ್ತ ತುದಿಬೆರಳೀಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚ್ಯಾನ ||

೨೪

ಈ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಮಿತವೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚತುರ ರೂಪಣವೂ, ಉಚಿತ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಈ ಕವಿತೆಯ ಇತರ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ತಾವರೇ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿ ದೇವರಿಗೆ ನೆರಳಾತು ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾವರೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಣ್ಣುಮಗು, ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ವ್ಯಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದೆಂದೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಶಾಲೆ ಏನೋ ಒಳ್ಳೇದು ನೆರಗಿಲ್ಲೊ ಅಣ್ಣಯ್ಯ, ಗುಣ ಒಳ್ಳೇದು ಋಣ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ತನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಗಂಡನು ಗಂಡನೇನೋ ಹೌದು, ಆದರೆ ನೆರಗಿಲ್ಲದ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವಷ್ಟಕ್ಕೇನೋ ಆದನು, ಬದುಕು ಚೆನ್ನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಋಣ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಮತೆಯಿಲ್ಲದ ಬದುಕು ಒಂದು ಮೊಳದ ನೆರಗಿಲ್ಲದ ಹದಿನಾರು ಮೊಳದ ಉಡುಗೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದ್ದು. ಬಂಗಾರ ಮೋರೆ, ಹಚ್ಚಡದ ಪದರ, ಕರಿಯ ಹುಬ್ಬಿನ ಜಾಣ, ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ನಾರಿಯರ ಕೈಯ ಉಗುರೆಣ್ಣೆ, ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿತೆ ಚೆಲುವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ; ಅದನ್ನು ಚೆಲುವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ನೆನಪಿನಿಂದ ಸೃಜಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾಜೀಯ ಹೂವ ಬೆಲೆಮಾಡಿ, ನಗುಮುಖದ ಕೇದಗೆ, ಗಂಧದ ಮಡು, ಯಾಲಕ್ಕಿ ಗೊನೆ, ಕೊನೆಯ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನವಿಲಿಂಗೆ ಸಂಬೋಬೈಲು, ಹೂವೇ ಮಾತಾಡು

ಮಲ್ಲಿಗೇ, ಕೇಳು ಸಣ್ಣ ಮೊಗ್ಗೇ ಸಂಪಿಗೇ, ಹಾಸು ಮಂಚ್ಯೆಲ್ಲ ಹವಳ ಎನ್ನುವ ಕವಿ ಚೆಲುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳಸುವ ಆಸೆ ಉಳ್ಳವನು. ಅವನು ನಮಗೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ವಿರಸ ನೀರಸ ದಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ರಸವೂ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸು ತ್ತಾನೆ. ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ತಳೆಯುವ ಮಿತವೂ ಚೆಲುವೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಕಾಣುವ ಮಿತದ ಫಲ, ಚೆಲುವಿನ ಫಲ; ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಮಿತದ ಮತ್ತು ಚೆಲುವಿನ ವ್ಯಂಜನ. ಮಿತವೂ ಚೆಲುವೂ ಆದರೂ ಈ ಮಾತು ಬಲವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿದೆ. ತೌರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಹೆಣ್ಣುಮಗು, ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಸತ್ಯರು, ನೂರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮರು, ಆಗ ಬಿತ್ತಿ ಆಗ ಬೆಳೆದಾರು ನಮ್ಮವರು ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ತೌರಿನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಐವತ್ತು ಮಾತಿನಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸರವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಯಾರೀಗೆ ಯಾರಿಲ್ಲ, ಈ ಮನಕೆ ಧೀರಿಲ್ಲ, ಆರ್ಯಾಣದಾಗ ಪರದೇಶಿ ಸತ್ತರೆ ಯಾರೀಗೆ ದುಃಖ ಹಡೆದವ್ವ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ನಿರಾಶೆ ಕೊನೆಯ ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಕೊಂಚ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಈ ಕವಿತೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬಂದದ್ದಲ್ಲ. ಮನದ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು; ತಿಳಿಸುವುದು ಇಷ್ಟರಿಗೆ; ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಅವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ; ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿರು ವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಕಡಮೆಯಾಗಿರುವುದೂ ಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವುದೂ ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಕೇತ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗಂಡೂ ಹೆಣ್ಣೂ ಹೂವು, ಚಿನ್ನ, ಚಂದ್ರ, ಗಿಣಿ, ಹುಲಿ, ಹೀಗೆ ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಗೆಯ ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಂಕೇತದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಸೀರ್ಯದ ನಾಯಕರ ಮನೆಯ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಎರಡು ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅವರಿಂದ ಆವು ಬೆಳೆದುವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕವಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಸೀರೇದ ಊರ್ಮುಂದೆ ಸಿರಿಗಂಧ ಮರ ಹುಟ್ಟಿ
ನಿಡುಗಲ್ಗೆ ಬೇರು ಹರಿದಾವು ರತ್ನಗಿರಿಯ
ಪೇಟೇಗೆ ನೆರಳು ತಿರಿಗ್ಯಾವು ||

೨೫

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಗುಣವೆಂದರೆ ನೀರಸದಲ್ಲಿ ಅದು ಸರಸವನ್ನು ಕಾಣುವುದು, ನೋವಿನ ಪಟದ ಮೇಲೆ ಅದು ನಗೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು./ ಜನತೆ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಸಾಮಾನ್ಯದ ಹದಿನಾರು ಮೊಳದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊಳವನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳಿನಲ್ಲಾದರೂ ನಗರದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಾದರೂ ಹರ್ಷ ಮೂಡುವುದು ಈ ಸೆರಗಿನಿಂದ. ಇದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಂದಣ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಮಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡೆಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನು ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಆತುರವನ್ನು ಅವಳು ಹೀಗೆಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸಣ್ಣ ಶಾವಿಗೆ ಒಲ್ಲ ಚಿನ್ನಿ ಸಕ್ಕರೆ ಒಲ್ಲ
ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಶಬುದ ಬಿಡಒಲ್ಲ ನನ್ನ ತಮ್ಮ
ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡತೀನಿ ಉಣ ಏಳೋ ||

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ರಸಿಕನೊಬ್ಬನು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗಿಡ್ಡರು ನಡದರ ಗಿಣಿ ಹಿಂಡು ನಡದಹಂಗ
ಉದ್ದನ ಬಾಲಿ ನನ ತಂಗಿ ನಡದರ
ರುದ್ದರನ ತೇರು ಎಳೆದ್ಹಂಗ ||

ಒಳ್ಳೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವೃದ್ಧೆಯೊಬ್ಬಳು ಓಲೆಕಾರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಓಲೆಕಾರ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಂಡರು ಯಾಕೊ
ನೀ ಹೋದಿ ರಾಜ್ಯ ತಿರುಗೂತ ಆ ಬಾಲಿ
ಬಾಡ್ಯಾಳು ಬಾಳೆ ಸುಳಿಯಾಗಿ ||

ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡ ಹೆಂಡರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸರದುನ ಮಲಗಟಕೆ ಸರಗೀಯ ಕೊಂಡಿ ಒತ್ತಿ
ಕಾಲುಂಗುರೊತ್ತಿ ಬಳೆ ಒತ್ತಿ ರಾಯರ
ನತ್ತು ಒತ್ತಿ ನಿದ್ದೆ ಬಾರದ||

ಜಾಡಿ ಜಮಕಾನೊತ್ತಿ ಕಂಬಳಿಯ ಕರಿ ಒತ್ತಿ
ಉಂಗುರುಡುಗೊಡಿ ಕಳೆ ಒತ್ತಿ ಸತಿಯಳ
ಮುರುವೊತ್ತಿ ನಿದ್ದೆಬಾರದ||

ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಂದ ಈ ಮಾತಿನ ಹಾಸ್ಯ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯದು.

ಅರಸ ಒಳ್ಳೆವರಂತ ವಿರಸವಾಡಲಿಬೇಡ
ವರುಷದ ಮಾತು ಮನದಾಗ ಇಟಕೊಂಡು
ಪರಿಸೆಗ್ಹೋದಾಗ ತೆಗೆದಾರ||

ಇದು ಗಂಡಿನ ಸ್ವಭಾವ. ಹೆಂಗಸು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು. ರಾಗಿಯನ್ನು ಜೋಳವನ್ನು ನೆರೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಕಲ್ಲು ಕೊಟ್ಟವಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಬಯಸಿ ಹೇಳುವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಯವಾದ ಹಾಸ್ಯವಿದೆ.

ಆದ ಮುಕ್ಕಿಗೆ ನನ್ನ ಸೋದರನ ಹಾಡುವೆನು
ಸೋದರನ ತಂಗಿ ಹಡದಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಹಾಡಿ
ಜಾಡೀಸಿ ರಥವ ನಿಲಿಸೇನ||

ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ಈ ವೀರ ರಮಣಿ ನಡೆಸುವ ರಥ. ಬೀಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಆದ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಕಾರಣ.

ಆದಾವು ನಮ್ಮ ಜೋಳ ಉಳಿದಾವು ನಮ್ಮ ಹಾಡು
ಈಗ ಸಾಕವ್ವ ನಿನ ಕಲ್ಲು ಕೈಯಾನ
ಹಾಕಿದುಂಗುರ ಸಮದಾವು||

ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ತೋರುವ ಮಾತು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದಾಗ ಹಾಸ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ತಾಯಿ ಬಂದು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ರಾಗಿ ಬೀಸುವಾಗ ಅವಳ ಗೆಳತಿ

ಹಚ್ಚಡದ ಪದರಾಗೆ ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು
ಬಿಟ್ಟು ನನ ಮೇಲೆ ಚೆಲುವಂಥ ಪುರುಷರನ
ಬಿಟ್ಹಂಗೆ ಬರಲಿ ಹಡೆದವ್ವ ||

ಎಂದು ಹೇಳುವಳು. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಡುಗಾರರು ತುಂಬ ನಗುವುದು ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತು ಒಬ್ಬರು ಮಾಡುವ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರೇಮದ ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಗಣ ಸಂಪತ್ತು ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಒಳಗಣ ಹರ್ಷದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಗಣ ಅಲ್ಪ ಸಂಪತ್ತೇ ಹೊರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಂತೋಷದ ಹೊನ್ನದಾರದಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೆರಗನ್ನು ತಾವೇ ನೆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೨೬

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಆವಶ್ಯಕ.

ಗುಲಗಂಜಿ ವನದ ಧರಿಧೂಳನೂ, ಸಂದಿಯಾಲದಿಂದ ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಂಜುಂಡನೂ, ನಂಜನಗೂಡಿನ ನಂಜುಂಡ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಚಾಮುಂಡಿ ಇವರೂ ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬಹು ಹತ್ತಿರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಇದು ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣ. ದೇವರು ಬಹು ಹಿರಿಯನೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕವಿಗಳು ಬಲ್ಲರು. ಆದರೂ ಅವನು ತಮ್ಮವನೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಷಯ.

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲುಗಡೆ ಇಷ್ಟರು ಯಾರುಂಟು
ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಮ್ಮಾವ ಆದರೆ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥವಿತ್ತು ಕಾಯುವ ||

ಹೀಗೆಯೇ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ನಂಜಪ್ಪ ನಮ್ಮವನಾಗಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳ ಅರ್ಚಾವತಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಶೇಷದ ಅರಿವು ಬೇರೆ: ಬೇಲೂರ ಚೆನ್ನಿಗ, ಯದುಗಿರಿಯ ನಾರಾಯಣ, ನಾಗಮಂಗಲದ ನರಸಿಂಹ ಚೆಲುವರಂತೆ. ಇದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಪ್ರೇಮದೊಂದಿಗೆ ದೈವವನ್ನು ಕುರಿತ

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರವು ಸೇರಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರವರು ಈಚೆಗೆ ನನಗೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರು.

ಎಲ್ಲವನೊ ಶಿವನೆಲ್ಲವನೊ ಸ್ವಾಮೆಲ್ಲವನೋ ಗುರುವೆಲ್ಲವನೊ
ಅಲ್ಲ್ಯವನಿಲ್ಲ್ಯವನೆಲ್ಲ್ಯ ಅವನೊ ಸ್ವಾಮಿಲ್ಲ್ಯವನೋ ಗುರುವಿಲ್ಲ್ಯವನೊ ||

ಅನ್ನದಾನೀ ಶಿವನೆಲ್ಲವನೊ ಒಳ್ಳೆ ಉಗ್ರ ನರಸಿಂಹ ಎಲ್ಲವನೊ
ಅನ್ನದಾನೀ ಶಿವನೆಲ್ಲ್ಯವನೋ ಆದಿ ಚುಂಚನಗಿರಿಯಲ್ಲ್ಯವನೊ ||

ಅರೆ ಮೇಲೆ ಅಂದಾನಿ ಎಲ್ಲವನೊ ಒಳ್ಳೆ ಗಿರಿ ಮೇಲೆ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲವನೊ
ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಒಡೆಯ ಎಲ್ಲವನೊ ಒಳ್ಳೆ ನವಿಲುಗರಿಕಂತೆಯಲ್ಲವನೋ ||

ಖಂಡುಗ ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸೋನು ಎಲ್ಲೊ ಮರುಗಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿಯಲ್ಲ್ಯವನೊ
ಎಲ್ಲವನೋ ಶಿವನೆಲ್ಲವನೊ ಸ್ವಾಮೆಲ್ಲವನೊ ಗುರುವೆಲ್ಲವನೊ ||

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರರನ್ನು ಕುರಿತು ಭೇದದ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳದ ದೇವರು ಉಳಿದ ದೇವರಿಂದ ಬೇರೆಯೆಂಬ ಸಂಕುಚಿತನವಿಲ್ಲ. ದೇವರು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಎಂಬ ತಿಳಿವಿದೆ. ಭಕ್ತನು ಅವನಿಗೆ ಸೇರಿದವನು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ವಿಭೂತಿ ಚಂದನ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದವರು ಮೋಹಿನಿಯ ಆಟ ಎಂದು ಒಂದು ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಎರಡು ಪಂಗಡವಾಗಿ ಕೋಲಾಟದವರು ನಿಂತಿರಲು ಒಬ್ಬನು ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಓಡಿಯಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೊರವಂಜಿಯಾಗಿ ಕುಣಿಕುಣಿಯುತ್ತ ಓಡಿಯಾಡುವನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ, ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಗೆ ಶಕುನ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯ ತಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡ ಹಾಗೆ, ಮೋಹಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ನಾಟ್ಯ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಮೋಹಿನಿಯೂ ಆ ಮೋಹಿತನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಿಡಿಯುವ ಆಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಜನರೆಲ್ಲ ತುಂಬ ನಕ್ಕರು. ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷ ಹಾಕಿದವನ ಅಲುಕುಕುಲುಕು ಆ ರೀತಿಯದು. ನಾಟ್ಯವು ಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

ಜನರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈಗ ಅದು ಆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಆಕಾರವೂ ದೇವರು ಧರಿಸಿದ್ದು ಎನ್ನುವ ಸಿತಾಂತ ವೇದಾಂತವು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಹಿರಿಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಈ ಕವಿತೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಿಲ್ಲ; ಕೊನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಯಾದವನು ಕಾಣುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಸತ್ಯ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಕವಿಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅದರ ಸಂಪರ್ಕ ದಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಲಿ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಇವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಜನತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿಯ ಸೂತ್ರವಿಲ್ಲ. ಮುಂದಕ್ಕಾದರೂ ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಬಲ್ಲವರೆನ್ನುವವರು ಜನತೆಯನ್ನು ಮುಂದೊಯ್ಯಬೇಕು.

೨೭

ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿದರು ಯಾವಾಗ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ನಿರ್ಧ ರಿಸುವುದು ಬಹು ವೇಳೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಗಿರಬೇಕು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಅದರ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀರ್ಯದ ಕಥೆ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕಥೆ, ಕೈದುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಥೆ, ಇವು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಕೈದಿನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದವನ ಪರಿಚಯವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಲಾವಣಿಯ ಜಾತಿಯ ಪದ್ಯ. ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕಿ, ತುರಾ ಎಂದು ಎರಡು ಜಾತಿ ಇವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥವೇನೆಂದು ಮಿತ್ರರು ಈ ಮೊದಲೇ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡು ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕಿಯವರು ಪೂರ್ವದಿಂದ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವರೆಂದೂ, ತುರಾದವರು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಕವನಮಾಡಿ ಹಾಡುವರೆಂದೂ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪದ್ಧತಿಯ ಹೆಸರು ಕಲಿತು ಹೇಳುವ ಲಾವಣಿ, ತ್ವರೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಹೇಳುವ ಲಾವಣಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಕಲಿಕೆ, ಒಂದು ತ್ವರ. ಕಲಿಕೆಯ ಲಾವಣಿಗಾದರೆ ಕಾಲ ಒಂದು ಕರ್ತೃ ಒಬ್ಬನೇ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ತ್ವರೆಯ ಲಾವಣಿ ಹಾಡುವ ದಿನದ್ದು, ಹಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನದು. ಸಭೆಯ

ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಪದವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಮಗೆ ಸಂದೇಹ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟುವುದೆನ್ನುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಗ ಯೋಚಿಸಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾನೆಂದಲ್ಲ. ಲಾವಣಿಗಾರನಿಗೆ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಬೇಕಾದರೂ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಮಾತೆಲ್ಲ ತಲೆಯ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ತಾನು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತ ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸೊಗಸು ಕಾಣುವಂತೆ, ತ್ವರೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಸೊಗಸು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ, ಕೋಲಾಟವಾಡುತ್ತಿರುವ ಆಟಗಾರರೂ, ಹಚ್ಚೆ ಹಚ್ಚುವ ಹೆಂಗಸರೂ, ಆಗಾಗ ತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಾತು. "ಕಟ್ಟೊತ್ತ ಕತೆಯ ಹೇಳುವ" ಶಕ್ತಿ ವಾಡಿಕೆಯಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾಲ ಕರ್ತೃಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯದಿಂದ ಅದರ ಕಾಲವನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಕ್ಷಾಮವನ್ನೂ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪದ್ಯ ಪ್ರಾಯಶಃ ಹಿಂದಿನ ಧಾತು, ಈಶ್ವರ, ಬಹುಧಾನ್ಯ ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ಷಾಮ ಮುಗಿದ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಗನು ಪರಿಪಾಲು ತರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಪದ್ಯ ಸರಕಾರ ಬಟಾಯಿ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಕವಿಯನ್ನೂ ಅವನ ಕಾಲವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುವ ಸಲಕರಣೆ ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ ಕಡಮೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಹಿನಿ ಜನವಾಹಿನಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಮಟ್ಟದ ಜನರೂ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೨೮

ಜನತೆಯ ಕವಿಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕರ್ತೃಗಳು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಕವಿಯಾದವನು ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಂಡಿತ ಮಂಡಲಿಗಾಗಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರೂ ಜನತೆಯ ಜೀವನದ ಸರಳತನಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಜನತೆಗಾಗಿ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವುದೂ ಉಂಟು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಕವಿತೆ ಮಾಡುವುದು ಕನ್ನಡದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಈಗ ಸಾವಿರ ವರುಷದಿಂದ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದ ರತ್ನಾಕರಕವಿಯು ಭರತೇಶವೈಭವವನ್ನು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಹೆಂಗಸರು ಇದನ್ನು ಹಾಡಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಹೆಂಗಸರು ಮನೆಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು ತತ್ವವನ್ನು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟರು. ಪಂಡಿತನಾದ ಕವಿ ಇಂಥ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪರೂಪಣ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಜನತಾವತ್ಸಲನಾದುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಸೊಗಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಬೆಳ್ಳಾವೆ ಸೋಮಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯ ಲಾವಣಿ. ಇದು 'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೈಭವ'ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತಂತೆ. 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ'ವು ಅದನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಅದರ ಮೊದಲ ಎಂಟು ಪಂಕ್ತಿ ಹೀಗೆ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ:

ಮುಕ್ಕಣ್ಣನೆಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡಿರೋ | ಸರ
ಣಿಕ್ಕಿ ಸೋಮೇಶನ್ನ ಕೊಂಡಾಡಿರೋ || ಪ ||

ಶಿಕ್ಕಣ್ಣ ಶಿಂಗಣ್ಣ ಶೀರಣ್ಣ
ಲಕ್ಕಣ್ಣ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಕಾಮಣ್ಣ ಕಾಳಣ್ಣ || ಅನು ||

ಸ್ತ್ರೀಖಾರ ಯಿಗ್ಣೇಶ ಶರಣು | ಯುಲ್ಲ
ಲೋಕರಕ್ಷಕ ದ್ಯಾವ ಸರಣು ||

ಸ್ರೀಕಂಟ ಪುತ್ರನೆ ಸರಣು ನಮ್ಮ
ಯಾಕಥಂತನೆ ಸರಣು ಸರಣು || ೧ ||

ಇದು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಏಕತಾರಿನವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮಾತನ್ನು ಬಂದಹಾಗೆ ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ರೀತಿ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಾ, ಕೊಂಡ್ಹಾಡಿ, ಶಿಕ್ಕಣ್ಣಾ, ಸ್ತ್ರೀಖಾರ, ಯಾಕಥಂತ, ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಅಪರೂಪಣ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಅತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಡಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ, ಈ ಪದ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತವರ ಕವಿತೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ್ನೆಲ್ಲಾರು ಕೊಂಡಾಡಿರೋ ಶರ
ಣಿಕ್ಕಿ ಸೋಮೇಶನ್ನ ಕೊಂಡಾಡಿರೋ ||
ಶಿಕ್ಕಣ್ಣ ಶಿಂಗಣ್ಣ ಶೀರಣ್ಣ
ಲಕ್ಕಣ್ಣ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಕಾಮಣ್ಣ ಕಾಳಣ್ಣ ||

ಶ್ರೀಕರ ವಿಘ್ನೇಶ ಶರಣು ಎಲ್ಲ
ಲೋಕರಕ್ಷಕ ದೇವ ಶರಣು
ಶ್ರೀಕಂಠ ಪುತ್ರನೆ ಶರಣು ನಮ್ಮ
ಏಕದಂತನೆ ಶರಣು ಶರಣು ||೧||

ಬೆಳ್ಳಾವಿ ಸೋಮಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ ಆಗ
ಬೆಳ್ಳಾನೆ ಬೆಳುದಿಂಗ್ಳ ರಾತ್ರೆ ನಮು
ಗೆಲ್ಲಾರ್ಗು ಪಾನಕದ ಪಾತ್ರೆ ಸೋಮಪ್ಗೆ
ಮಲ್ಲೀಗೆ ಹೂವು ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ ||

ವೀಬೂತಿ ಅರಿಸಿನ ಇಕ್ಕಿ ಒಳ್ಳೆ
ಸೋಬಾನವಾಡ್ತಾಳೆ ಲಕ್ಕೀ
ಊಬತ್ತಿ ದೀಪಾವನಿಕ್ಕಿ ಆರ್ತೀಗೆ
ತಾ ಬೆಳೀ ಕಣೆಗ್ಲೂವ ಸೆಕ್ಕೀ ||

ಒಂಬಾಳೆ ಕಳಸಾವ ನೋಡಿ ಅಕ್ಕಿ
ತೊಂಬಿಟ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ನೀಡೀ ಕವಡೆ
ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಇಕ್ಕೀ ಶರಣ್ಮಾಡಿ ದೇವ
ರ್ನಂಬಿ ಪ್ರಸಾದವ ಬೇಡೀ ||

ಎಂಡ್ರು ಮಕ್ಳೆಲ್ಲಾರು ಉಂಡು ಶಾನೆ
ಚೆಂಡ್ಹೂವು ಜವನ ಮುಡ್ಕೊಂಡು
ಉಂಡೆ ಅಡಿಕೆಲೆ ಆಕ್ಕ್ಯೊಂಡು ಕುರಿ
ಹಿಂಡ್ನ ತೇಸರ್ತ್ತ ಬಿಟ್ಕೊಂಡು ||

ಇದನ್ನು ಬರೆದವರು ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕವಿತ್ವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ಕಾರಣ. ಮೊದಲನೆಯದು ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಮರೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂಡ್ಹಾಡು, ಸ್ತ್ರೀಖಾರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಾಮಪದಪ್ರಯೋಗದ ಅತಿ; ಎರಡನೆಯದು ತಪ್ಪದೆ ಬಂದಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರದ ಪ್ರಾಸ; ಆಮೇಲೆ

ಕುರುಬನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರೆ ಲಕ್ಕವ್ವ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಕೀ ಆಗಿರುವುದು; ಕೊನೆಗೆ ಅಕ್ಷರದ ಪ್ರಾಸದ ಸಲುವಾಗಿ ಊಬತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಲಕ್ಕಿ ಆರ್ತೀಗೆ ತಾ ಬಿಳಿ ಕಣಿಗ್ಲ್ಹೂವನ್ನು ಸೆಕ್ಕಿರುವುದು. ನಿಜವಾದ ಜನತೆಯ ಕವಿತೆ ವಿಷಯವೂ ನಿಯಮವೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಂದದ ವೇಳೆ ವಿಷಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ನಿಯಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಆಚೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕವಿತೆ ನಿಯಮವನ್ನು ಬಿಡಲಾರದು; ಅದರ ಸಲು ವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಇತ್ತ ಎಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ತೃವು ಪಂಡಿತನಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮುಖವಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ಕೆಲವು ವಿವರದಿಂದ ಈ ಕವಿ ತೆಯ ಬೆಲೆ ಕಡಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಪಂಡಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ; ತತ್ವದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವೆರಡರ ಅಂತರ ಎಷ್ಟು ಕಡಮೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕುರಿ ಸಾಕುವ ತನ್ನ ಸೋದರನನ್ನು ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಬಲ್ಲ ಕವಿ ಜನತಾವತ್ಸಲನು. ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ತೇರಿನ ಬಳಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ ಸೋಮಪ್ಪನಾಗಿರಲು ಲಕ್ಕವ್ವ ಹಾಡುವ ಸೋಬಾನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ, ದೇವರ ಸೇವೆಯ ಆರ್ತಿ ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಊಟಮಾಡಿ, ಚೆಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ದವನವನ್ನು ಮುಡಿದು ಕೊಂಡು, ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಅಗಿಯಬಹುದಾದ ಉಂಡೆ ಅಡಕೆಯನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಲೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ, ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇದೂ ಒಂದು ಜೀವ ಎಂಬ ಮರುಕದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುರಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತೇರು ಸುತ್ತ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಈ ಕುರುಬನು ಧನ್ಯನು. ಸರಳ ಚೇತನನಾದ ಅವನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿ ಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕವಿಯಾದರೂ ಪುಣ್ಯವಂತನೇ.

೨೯

ಬಲ್ಲವರು ಬರೆದ ಇಂಥ ಕೃತಿಯಿಂದ ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಜನದ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳ

ಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಂದಲೂ ದೇಶ್ಯ ಪದಗಳ ಶುದ್ಧರೂಪದಿಂದಲೂ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಮಾಯವಾಗಬೇಕು. ಇಂಥ ತಿಳಿವು ಬಂದಮೇಲೆ ಕವಿ ಮಾಡುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜನದ ಮಾತು ಅವರ ಬಾಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬರುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಮಾತಿನ ಸೊಗಸೆಲ್ಲ ನುಡಿಯುವುದರ ಸೊಗಸು. ಜನದ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತು ಹೇಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದವನು ಅದರ ಸೊಗಸಿಗೆ ಮರುಳಾಗುವನು. ಜನದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಬರದೆ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವ ಪದದ ಜೋಡಣೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಸಜೀವವಾದ ಮಾತಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಪ್ರೋದ್ಯತ್ತರಂಗೋಚ್ಚರದಮರನದೀ ಶೀಕರೋದಾರತಾರಾ' ಎಂಬ ಮಾತು ಪಂಡಿತರದು. 'ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಗಂಗೆ ಹರಿದಾಳ' ಎನ್ನುವುದು ಜನದ್ದು. ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಎರಡೂ ಚೆನ್ನವೇ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಪಂಡಿತನ ಅರ್ಥ ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಹರವಿದ ಒಲ್ಲಿಯಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹರಿಯದೆ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಉಪಾಯ ವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜನತೆಯ ಕವಿತೆಯ ಅರ್ಥ ಮಾತು ಒಪ್ಪದೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ತುಣುಕಿನಂತೆ ಆಗಬಹುದು. ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕವಿ ಜನತೆಯ ಬಾಳಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುತ್ತ ಬರೆದ ಕವಿತೆ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗುವುದು. ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಪಂಡಿತನ ಕವಿತೆ ಭಾಷೆಯ ಸಹಜವಾದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸೇರುವುದಾದರೂ ಅದರ ಕಾವ್ಯಯೋಗ್ಯತೆ ಕಡಮೆಯಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಜನತೆಯ ಈ ಕವಿತೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾತನ್ನು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಹೊರತು ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕವಿತೆಯು ಇನ್ನು ಯಾವ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬ ಗುಣವನ್ನಾಗಲಿ ಸಾಧಿಸದೆ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ, ಧ್ವನಿ ಇದೆ. ಇದರ ಉಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕು ಇದೆ, ಕುಸುರಿ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉಪಮಾನ ಉಪಮೇಯವಿದೆ; ನುಡಿಯ ಇತರ ಅಲಂಕಾರವಿದೆ. ಇದರ ವಾಕ್ಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಗರಗಸದಂತೆ ಬಳುಕುತ್ತ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ

ಬಿಗುವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಕವಿತೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಹೊರತಾಗಿ ಸಡಿಲವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲದ ಕವಿತೆ ಬಿಗುವಿಲ್ಲದೆ ಸಡಿಲ ಹೇಗಾದೀತು? ಇನ್ನೂ ಸಡಿಲವೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ನಿಯಮವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮಾತ ನ್ನಾದರೂ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತರಬೇಕಾಗುವ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕೃತಿ ಸಡಿಲವಾಗು ವುದು ಸಹಜ. ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪದಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಅರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ್ನು ಬಿಡಿಸು ವುದು ಆವಶ್ಯಕವಾಗುವಂತೆ ರಚಿಸುವುದು ಬಿಗಿಯಾದ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಬರಿಯ ಬಿಗುಮಾನ. ಮಾತೆಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಟ್ಟಡ, ಬಿಗಿಯಾದ ಕಟ್ಟಡ. ಜನತೆಯ ಕವಿತೆ ಚೆನ್ನಾದಾಗ ಈ ಬಿಗುವಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಮಿತ ವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕೃತಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ತ್ರಿಪದಿ ಒಂದೊಂದೂ ರಸ ಒಸರುವ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವತ್ಥಂಡ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕವಿತೆ ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಕಣ್ಣು ಮೂಗನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಬಲ್ಲದು; ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ತುಂಡು ಒಂದು ಜೀವಕಣದಂತೆ ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಚಟುವಟಿಕೆ ಒಂದು ಇರುವೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಇರುವೆಯುಲ್ಲಾದರೂ ಅವ ಯವಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ದೇಹವೇ ಎಲ್ಲ ಕರಣವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣು.

೩೦

ಹತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದೀಚೆಗೆ ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಾದದ್ದು ತುಂಬ ಇರಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕೃತಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಒಡನೆಯೇ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ ಜನದ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದೆನ್ನುವುದೂ ತಿಳಿಯುವುದು. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡವು ನಾಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಿರಿದಲ್ಲ. ಇದರ

ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವ ಕವಿಗಳಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು. ಧಾರವಾಡದ ಮಿತ್ರರ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡ'ನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗೆಲ್ಲ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮ್ಮ ಜನದ ವಿಸಯದ ಚಿತ್ರ, ನಮ್ಮ ಸುಡಿಯ ಗೆಲವಿನ ಕಳ, ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕವಿತೆಯ ಪೈರಿಗೆ ರಸ.

PRINTED AT THE WESLEY PRESS AND PUBLISHING HOUSE, MYSORE CITY